

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Του Πρακτικού 15/2025 της τακτικής συνεδρίασης του Περιφερειακού Συμβουλίου
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Αριθ. Απόφασης 108/2025

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Έγκριση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την προγραμματική περίοδο 2026-2030.

Στην Κομοτηνή σήμερα **22-12-2025** ημέρα **Δευτέρα** και ώρα **19:00** συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης δια ζώσης και με τηλεδιάσκεψη στην αίθουσα συνεδριάσεων «**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ**» της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης, μετά από την **οικ.440330/7553/16-12-2025** έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου κ. Μιχαήλ Πιτιακούδη, η οποία επιδόθηκε στον Περιφερειάρχη κ. Χριστόδουλο Τοψίδη, και σε κάθε Περιφερειακό Σύμβουλο, σύμφωνα με το άρθρο 167 του Ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ΠΑΡΟΝΤΕΣ :

Ο Περιφερειάρχης ΑΜΘ κ. Τοψίδης Χριστόδουλος

Ο Πρόεδρος του ΠΣ κ Πιτιακούδης Σ. Μιχαήλ
Η Αντιπρόεδρος του ΠΣ κα Γκουλιάμα Μανδαλίδου Αλεξάνδρα
Ο Γραμματέας του ΠΣ κ Σεϊτανίδης Χαρίλαος

ΤΑ ΜΕΛΗ

- | | |
|-----------------------------|-----------------------------|
| 1. ΜΟΥΡΒΕΤΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ | 21. ΜΠΡΙΚΑ ΠΟΛΥΞΕΝΗ |
| 2. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ | 22. ΓΙΟΥΡΟΥΚ ΣΑΛΗ |
| 3. ΒΕΝΕΤΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ | 23. ΠΑΥΛΑΚΑΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ |
| 4. ΜΠΑΧΑΡΙΔΟΥ ΦΑΝΗ | 24. ΑΜΟΥΤΣΚΑ ΙΜΠΡΑΧΗΜ |
| 5. ΔΑΛΑΚΟΥΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ | 25. ΟΣΜΑΝ ΠΕΧΛΙΒΑΝ ΑΧΜΕΤ |
| 6. ΠΑΤΑΚΑΚΗΣ ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ | 26. ΑΡΧΟΝΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ |
| 7. ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ | 27. ΜΕΤΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ |
| 8. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ | 28. ΠΟΛΙΤΗΣ ΑΛΕΞΙΟΣ |
| 9. ΧΑΤΖΗΓΚΕΝΕ ΙΡΦΑΝ | 29. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ |
| 10. ΚΟΝΤΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ | 30. ΤΣΑΛΙΚΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ |
| 11. ΤΑΠΑΤΖΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ | 31. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ |
| 12. ΠΟΥΛΙΛΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ | 32. ΔΕΛΗΣΤΑΜΑΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ |
| 13. ΙΣΜΑΗΛΚΟ ΦΑΤΗΧ | 33. ΜΟΥΜΙΝ ΚΑΑΝ |
| 14. ΚΑΤΣΟΓΡΙΔΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ | 34. ΚΑΣΑΠ ΑΧΜΕΤ |
| 15. ΜΕΝΤΙΖΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ | 35. ΠΑΠΑΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ |
| 16. ΧΑΤΖΗ ΜΕΜΕΤ ΡΙΤΒΑΝ | 36. ΨΩΜΑ ΣΟΦΙΑ |
| 17. ΙΓΝΑΤΙΑΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ | 37. ΜΠΟΔΟΥΡΟΓΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ |
| 18. ΜΟΛΛΑ ΙΣΑ ΡΙΤΒΑΝ | 38. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ |
| 19. ΕΥΚΑΡΠΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ | 39. ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ |
| 20. ΔΑΛΚΙΤΖΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ | 40. ΚΛΑΔΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ |

ΑΠΟΝΤΕΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

1.ΤΣΩΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, 2.ΚΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ

Παραβρέθηκε στη συνεδρίαση ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κ. Χαλβατζής Παναγιώτης.

Χρέη υπηρεσιακών γραμματέων άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κα Παρασκευή Διαμαντοπούλου και κ. Νεκτάριος Μπιτζίδης.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία διότι σε σύνολο 45 μελών ήταν παρόντα τα 41 μέλη, ο Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κ. Μιχαήλ Σ. Πιτιακούδης έθεσε υπόψη των μελών θέματα εκτός ημερήσιας διάταξης και αποφασίστηκε η συζήτηση των θεμάτων πριν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

Προσήλθαν στην συνεδρίαση κατά τη συζήτηση του πρώτου θέματος της ημερήσιας διάταξης οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι: Τσαλικίδης Νικόλαος, Ψωμά Σοφία.

Εισηγούμενος το πρώτο θέμα της ημερήσιας διάταξης ο Πρόεδρος της Περιφερειακής Επιτροπής Νικόλαος Ευκαρπίδης έθεσε υπόψη των μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου την αρ.1079/2025 απόφαση της 51^{ης} /11-12-2025 Περιφερειακής Επιτροπής, καθώς και την αρ. 1108/2025 της 52^{ης} /18-12-2025 με τις οποίες καταρτίστηκε το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την προγραμματική περίοδο 2026-2030.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης μετά από διαλογική συζήτηση έχοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 163 του Ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Εγκρίνει το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την προγραμματική περίοδο 2026-2030, όπως αυτό επισυνάπτεται.

Κατά της ανωτέρω απόφασης ψήφισαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι 1.Σεϊτανίδης Χαρίλαος, 2.Κλάδης Διονύσιος.

Η παρούσα απόφαση έλαβε α/α 108/2025.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ**

Πιτιακούδης Σ. Μιχαήλ

Τα Μέλη

1. ΜΟΥΡΒΕΤΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	23. ΠΑΥΛΑΚΑΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
2. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	24. ΑΜΟΥΤΣΚΑ ΙΜΠΡΑΧΗΜ
3. ΒΕΝΕΤΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	25. ΟΣΜΑΝ ΠΕΧΛΙΒΑΝ ΑΧΜΕΤ
4. ΜΠΑΧΑΡΙΔΟΥ ΦΑΝΗ	26. ΑΡΧΟΝΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
5. ΔΑΛΑΚΟΥΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	27. ΜΕΤΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
6. ΠΑΤΑΚΑΚΗΣ ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ	28. ΠΟΛΙΤΗΣ ΑΛΕΞΙΟΣ
7. ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	29. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
8. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	30. ΤΣΑΛΙΚΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
9. ΧΑΤΖΗΓΚΕΝΕ ΙΡΦΑΝ	31. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
10. ΚΟΝΤΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	32. ΔΕΛΗΣΤΑΜΑΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
11. ΤΑΠΑΤΖΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	33. ΜΟΥΜΙΝ ΚΑΑΝ
12. ΠΟΥΛΙΛΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	34. ΚΑΣΑΠ ΑΧΜΕΤ
13. ΙΣΜΑΗΛΚΟ ΦΑΤΗΧ	35. ΠΑΠΑΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
14. ΚΑΤΣΟΓΡΙΔΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	36. ΤΣΩΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΠΩΝ
15. ΜΕΝΤΙΖΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ	37. ΨΩΜΑ ΣΟΦΙΑ
16. ΧΑΤΖΗ ΜΕΜΕΤ ΡΙΤΒΑΝ	38. ΓΚΟΥΛΙΑΜΑ ΜΑΝΔΑΛΙΔΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
17. ΙΓΝΑΤΙΑΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	39. ΜΠΟΔΟΥΡΟΓΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
18. ΜΟΛΛΑ ΙΣΑ ΡΙΤΒΑΝ	40. ΚΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΑΠΩΝ
19. ΕΥΚΑΡΠΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	41. ΣΕΙΤΑΝΙΔΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
20. ΔΑΛΚΙΤΖΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	42. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ
21. ΜΠΡΙΚΑ ΠΟΛΥΞΕΝΗ	43. ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
22. ΓΙΟΥΡΟΥΚ ΣΑΛΗ	44. ΚΛΑΔΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ
2026-2030

Δεκέμβριος 2025

Περιεχόμενα	
Ακρωνύμια	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΜΕΡΟΣ Α: Θεσμικό, Στρατηγικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο	11
1. Ο Φορέας Κατάρτισης και Υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ	11
1.1 Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	11
1.2 Αποστολή, ρόλος και στρατηγικός προσανατολισμός της ΠΑΜΘ	11
1.3 Τομείς πολιτικής και πεδία παρέμβασης της ΠΑΜΘ	12
1.4 Η ΠΑΜΘ ως Φορέας Κατάρτισης και Υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030	13
2. Στρατηγικό και Πολιτικό Πλαίσιο Αναφοράς	15
2.1 Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026–2030	15
2.2 Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ)	16
2.3 Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028	16
2.4 Ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές που επηρεάζουν το ΠΠΑ	17
2.5 Θέση του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 στο εθνικό σύστημα προγραμματισμού	17
3. Μεθοδολογία κατάρτισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030	19
3.1 Στάδια και φάσεις της διαδικασίας κατάρτισης	19
3.2 Οργανωτική διάρθρωση της διαδικασίας κατάρτισης	21
3.3 Διαβούλευση με τους Δήμους και λοιπούς φορείς	21
3.4 Πηγές δεδομένων και τεκμηρίωσης	22
3.5 Αρχές σχεδιασμού του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030	22
ΜΕΡΟΣ Β: Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης & Εμπειρίας 2021–2025	24
4. Αποτίμηση της Εφαρμογής του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025	24
Εισαγωγή	24
4.1 Γενική περιγραφή του ΠΠΑ 2021–2025	24
4.2 Αποτίμηση υλοποίησης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021-2025 (Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης – Ιούλιος 2024)	25
4.3 SWOT της ΠΑΜΘ σε σχέση με τους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ 2026–2030	29
4.3.1 Ενιαία SWOT – Κεντρική Ανάλυση	29
4.3.2 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 1: Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	31
4.3.3 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 2: Υποδομές & Μεταφορές	33
4.3.4 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 3: Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	35
4.3.5 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 4: Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα	37

4.3.6 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 5: Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη.....	39
4.3.7 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 6: Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός	41
4.3.8 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 7: Υποστήριξη Προγραμμάτων	42
4.4 Κρίσιμα Συμπεράσματα Μέρους Β	44
ΜΕΡΟΣ Γ: Αναπτυξιακή Στρατηγική ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030	47
5. Στρατηγική Προσέγγιση 2026-2030.....	47
Εισαγωγή.....	47
5.1 Στρατηγική λογική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030	47
5.3 Προσέγγιση ανά Αναπτυξιακό Στόχο.....	49
5.3.1 Αναπτυξιακός Στόχος 1 – Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη.....	50
5.3.2 Αναπτυξιακός Στόχος 2 – Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών	51
5.3.3 Αναπτυξιακός Στόχος 3 – Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	53
5.3.4 Αναπτυξιακός Στόχος 4 – Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα	54
5.3.5 Αναπτυξιακός Στόχος 5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη	56
5.3.6 Αναπτυξιακός Στόχος 6 – Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός	57
5.3.7 Αναπτυξιακός Στόχος 7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων	59
5.4 Αρχές και κριτήρια σχεδιασμού παρεμβάσεων	60
5.5 Οριζόντιες προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030	61
5.7 Αναμενόμενα αποτελέσματα και αναπτυξιακή αλλαγή.....	63
ΜΕΡΟΣ Δ: Προτεραιότητες & Εξειδίκευση Παρεμβάσεων	65
6. Προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030.....	65
Εισαγωγή.....	65
6.1 Προτεραιότητες ανά Αναπτυξιακό Στόχο.....	65
6.2 Τύποι Παρεμβάσεων και Επενδυτικών Κατευθύνσεων	69
6.3 Χωρική Εξειδίκευση και Στοχευμένες Παρεμβάσεις.....	71
6.4 Συμβολή του ΠΠΑ στην Κλιματική Ανθεκτικότητα και την Εδαφική Συνοχή της ΠΑΜΘ	73
6.4.1 Συμβολή στην κλιματική ανθεκτικότητα.....	74
6.4.2 Συμβολή στην εδαφική συνοχή.....	74
ΜΕΡΟΣ Ε: Κατανομή Πόρων & Χρηματοδοτικό Πλαίσιο.....	75
7. Κατανομή των Πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030	75
7.1 Αρχές και Μεθοδολογία Κατανομής Πόρων	75

7.2 Κατανομή πόρων ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο.....	77
7.2.1 Μεθοδολογία κατανομής.....	77
7.2.2 Κατανομή πόρων ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο	78
7.3 Προσαρμογές βάσει ωριμότητας, κινδύνων και περιφερειακών αναγκών .	83
7.3.1 Λογική Προσαρμογών – Οι τρεις πυλώνες	83
7.3.2 Μηχανισμός Προσαρμογής	84
7.3.3 Παράγοντες ενεργοποίησης προσαρμογών της κατανομής πόρων	85
7.3.4 Επιπτώσεις στις χρηματοδοτικές επιλογές 2026–2030	85
7.3.5 Σύνδεση με τον Μηχανισμό Παρακολούθησης	87
ΜΕΡΟΣ ΣΤ: Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030.....	87
8. Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030	87
8.1 Συνοπτικό θεσμικό πλαίσιο σύστασης	87
8.2 Λειτουργία και οργανωτική δομή	88
8.2.1 Οργανωτική ένταξη.....	88
8.2.2 Βασικές λειτουργικές μονάδες και ρόλοι	88
8.2.3 Οριζόντιοι μηχανισμοί λειτουργίας	89
8.2.4 Θέση της Υπηρεσίας στο σύστημα διακυβέρνησης του ΕΠΑ.....	89
8.3 Αρμοδιότητες Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030.....	90
ΜΕΡΟΣ Ζ: Παρακολούθηση και Αξιολόγηση	92
9. Σύστημα Παρακολούθησης και Αξιολόγησης.....	92
9.1 Σύστημα δεικτών	92
9.2 Μηχανισμός παρακολούθησης.....	93
9.3 Μηχανισμός αναθεώρησης.....	94
Παράρτημα.....	96
I. Έντυπο Κατάρτισης Περιφερειακού Προγράμματος ΑΜΘ 2026-2030.....	96
II. Αναπτυξιακοί Στόχοι, Ειδικοί Στόχοι και Προτεραιότητες ΕΠΑ/ΠΠΑ 2026-2030	107

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Συνοπτική αποτύπωση Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης ΠΠΑ ΑΜΘ 2021-2025 (Ιούλιος 2024)	28
Πίνακας 2: Κατανομή Π/Υ ΕΠΑ 2026-2030 στα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (Πηγή: Πίνακας 5.2 του ΕΠΑ).....	63
Πίνακας 3: Κατανομή πόρων ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο	79

Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1: Ποσοτική κατανομή Π/Υ του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 σε Αναπτυξιακούς Στόχους	80
Γράφημα 2: Ποσοστιαία κατανομή Π/Υ του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 σε Αναπτυξιακούς Στόχους	80

Ακρωνύμια

ΑΜΘ	Ανατολική Μακεδονία - Θράκη
ΑΠ	Άξονας Προτεραιότητας
ΑΣ	Αναπτυξιακός Στόχος
ΔΙΑΝΑΠ	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΝοΔε	Νομικές Δεσμεύσεις
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΠΑ	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΣΣΑ	Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης
ΤΝ	Τεχνητή Νοημοσύνη
ΤΠΑ	Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΥΠΕΘΟ	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities Threats

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΠΑΜΘ) για την περίοδο 2026–2030 αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο υλοποίησης δημόσιων επενδύσεων σε περιφερειακό επίπεδο μέσω των πόρων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ). Το ΠΠΑ εξειδικεύει, σε χωρικό και θεματικό επίπεδο, τους Αναπτυξιακούς και Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ 2026–2030, όπως αυτοί ορίζονται στο εγκεκριμένο πρόγραμμα και στο Παράρτημα ΙΙ (Αναπτυξιακοί Στόχοι – Ειδικοί Στόχοι – Προτεραιότητες του ΕΠΑ).

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 εκπονείται σύμφωνα με το άρθρο 123 του ν. 4635/2019 (Α' 167), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 45 του ν. 5240/2025 (Α' 184), το εγκεκριμένο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026–2030 (ΠΥΣ 32/2025, ΦΕΚ Α' 220/04.12.2025), καθώς και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΕΠΑ, όπως καθορίστηκε με το ΦΕΚ Α' 154/30.09.2024. Τα ΠΠΑ αποτελούν προγράμματα εξειδίκευσης του ΕΠΑ και υλοποιούνται υπό τον συντονισμό της ΓΔ ΠΔΕ & ΕΠΑ.

Το ΠΠΑ δεν αποτελεί ανεξάρτητο στρατηγικό έγγραφο, αλλά **χρηματοδοτική και επιχειρησιακή εξειδίκευση** του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης της ΠΑΜΘ 2024–2028. Το Στρατηγικό Σχέδιο - που βρίσκεται κατά τη στιγμή της σύνταξης του παρόντος σε στάδιο τελικής διαμόρφωσης - αποτελεί το ανώτατο επίπεδο περιφερειακού προγραμματισμού και προσδιορίζει το όραμα, τους στρατηγικούς στόχους και τις προτεραιότητες πολιτικής της Περιφέρειας. Με βάση αυτό το πλαίσιο, το ΠΠΑ εξειδικεύει τις στρατηγικές κατευθύνσεις σε επενδυτικές προτεραιότητες, τύπους παρεμβάσεων και χρηματοδοτικές κατανομές.

Η κατάρτιση του νέου ΠΠΑ βασίζεται ουσιαστικά στην **Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου και Αξιολόγησης του ΠΠΑ 2021–2025 (2024)**. Τα συμπεράσματά της - ιδίως σχετικά με την ωριμότητα έργων, τις αποκλίσεις υλοποίησης, τη λειτουργικότητα των κοινωνικών υποδομών, την επάρκεια του τεχνικού συστήματος, τις επιδόσεις ανά Αναπτυξιακό Στόχο και τα ζητήματα διαχειριστικής ικανότητας - αξιοποιούνται συστηματικά στον σχεδιασμό της περιόδου 2026–2030. Η νέα προγραμματική περίοδος ενσωματώνει τα «μαθήματα πολιτικής» της προηγούμενης, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα, την απορροφητικότητα και την επιχειρησιακή ικανότητα της ΠΑΜΘ.

Κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση του νέου ΠΠΑ είχε η **διαβούλευση με τους Δήμους της ΠΑΜΘ**, μέσω τυποποιημένου δελτίου καταγραφής πράξεων και θεματικής επεξεργασίας των προτάσεων. Η διαδικασία επέτρεψε την αποτύπωση των πραγματικών αναγκών των τοπικών κοινωνιών και την αναγνώριση κρίσιμων τομέων υποδομών, ανθεκτικότητας, ύδρευσης-αποχέτευσης, κοινωνικών δομών, αθλητικών υποδομών και παρεμβάσεων πολιτικής προστασίας. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν οι προβλέψεις νέων έργων και τα δεδομένα του τεχνικού προγραμματισμού που επεξεργάστηκε η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ).

Σε εθνικό επίπεδο, το ΕΠΑ 2026–2030 επιδιώκει την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της οικονομίας, την κοινωνική συνοχή, την προστασία του περιβάλλοντος και

την ενδυνάμωση των περιφερειών. Οι αναπτυξιακοί στόχοι του οργανώνονται σε επτά (7) θεματικές κατηγορίες, οι οποίες εξειδικεύονται σε Ειδικούς Στόχους και Προτεραιότητες. Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αντιστοιχεί τις περιφερειακές ανάγκες με την εθνική στοχοθεσία, διαμορφώνοντας ένα συνεκτικό πλέγμα παρεμβάσεων για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, των υποδομών, της κοινωνικής συνοχής, της επιχειρηματικότητας και της διοικητικής ικανότητας.

Η δομή του παρόντος ΠΠΑ ακολουθεί τις προδιαγραφές του Εντύπου Κατάρτισης ΠΠΑ/ΤΠΑ και οργανώνεται ως εξής:

- **Μέρος Α:** Θεσμικό, Στρατηγικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο.
- **Μέρος Β:** Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης & Εμπειρίας 2021-2025.
- **Μέρος Γ:** Αναπτυξιακή Στρατηγική ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030.
- **Μέρος Δ:** Προτεραιότητες & Εξειδίκευση Παρεμβάσεων.
- **Μέρος Ε:** Κατανομή Πόρων & Χρηματοδοτικό Πλαίσιο.
- **Μέρος ΣΤ:** Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030.
- **Μέρος Ζ:** Παρακολούθηση και Αξιολόγηση.

Με αυτόν τον τρόπο, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 αποτελεί ένα συνεκτικό και τεκμηριωμένο εργαλείο περιφερειακής ανάπτυξης, σε πλήρη ευθυγράμμιση με το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και τις πραγματικές ανάγκες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

ΜΕΡΟΣ Α: Θεσμικό, Στρατηγικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο

1. Ο Φορέας Κατάρτισης και Υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ

1.1 Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) αποτελεί το κεντρικό εργαλείο στρατηγικού προγραμματισμού των δημόσιων επενδύσεων της χώρας. Το νέο θεσμικό πλαίσιο, όπως διαμορφώνεται στο Μέρος Α του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΕΘΟ), οργανώνει τη στοχοθεσία, τον πολυετή προγραμματισμό, τη διακυβέρνηση και τη συμπληρωματικότητα των αναπτυξιακών παρεμβάσεων του ΕΠΑ. Το ΕΠΑ λειτουργεί πλέον ως ενιαίο σύστημα δημόσιων επενδύσεων, με σαφείς κανόνες προγραμματισμού και συνεργασίας με τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα λοιπά τομεακά χρηματοδοτικά εργαλεία.

Για την προγραμματική περίοδο 2026–2030, η κατάρτιση και έγκριση των Τομεακών (ΤΠΑ) και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΠΠΑ) εξακολουθεί να διέπεται από το άρθρο 123 του ν. 4635/2019, όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 123 του ν. 4635/2019 όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 5240/2025. Το άρθρο 123 παραμένει συνεπώς το θεμελιώδες πλαίσιο προγραμματισμού των ΠΠΑ για την περίοδο 2026–2030, λειτουργώντας συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του νέου νόμου που καθορίζουν τους αναπτυξιακούς στόχους, το σύστημα διακυβέρνησης, τη συμπληρωματικότητα και τον ρόλο του ΟΠΣ–ΕΠΑ.

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 καταρτίζεται βάσει:

- των διατάξεων του άρθρου 123 του ν. 4635/2019 ως μεταβατικού πλαισίου κατάρτισης ΠΠΑ,
- των προβλέψεων του νέου νόμου για τους στόχους, τις αρχές υλοποίησης και τη συμπληρωματικότητα του ΕΠΑ,
- της κατανομής των πόρων προς τις Περιφέρειες, όπως προσδιορίζεται στον Πίνακα 5.2 του ΕΠΑ,
- των οδηγιών και προδιαγραφών του ΥΠΕΘΟ για την κατάρτιση ΠΠΑ/ΤΠΑ.

Η ΠΑΜΘ λειτουργεί στο πλαίσιο αυτό ως φορέας κατάρτισης και υλοποίησης του ΠΠΑ, σε στενή επιχειρησιακή διασύνδεση με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΘΟ, με στόχο την πλήρη ευθυγράμμιση του περιφερειακού προγραμματισμού με το εθνικό σύστημα δημόσιων επενδύσεων.

1.2 Αποστολή, ρόλος και στρατηγικός προσανατολισμός της ΠΑΜΘ

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει ως αποστολή τη διαμόρφωση και προώθηση μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πολιτικής που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα,

τη συνοχή, την ποιότητα ζωής και την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών. Η ΠΑΜΘ λειτουργεί ως περιφερειακός αναπτυξιακός φορέας με ευθύνη για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό και την παρακολούθηση πολιτικών δημόσιων επενδύσεων, διασφαλίζοντας την ευθυγράμμισή τους με τις εθνικές κατευθύνσεις και τη συμπληρωματικότητά τους με άλλα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2024–2028, ο στρατηγικός προσανατολισμός της ΠΑΜΘ δομείται γύρω από πέντε κεντρικούς άξονες:

- **Ενίσχυση της παραγωγικότητας και της οικονομικής εξωστρέφειας**, με στόχο τη διαμόρφωση ανταγωνιστικών κλάδων και την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας.
- **Αναβάθμιση κρίσιμων δικτύων και υποδομών**, ώστε να υποστηριχθεί η οικονομική δραστηριότητα, η προσβασιμότητα και η ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών.
- **Μετάβαση στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία**, με ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας, της ενεργειακής αποδοτικότητας και του ψηφιακού μετασχηματισμού των υπηρεσιών και των επιχειρήσεων.
- **Πρωώθηση της κοινωνικής συνοχής και της ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης**, με πολιτικές που μειώνουν ανισότητες, ενισχύουν την κοινωνική προστασία και στηρίζουν τις περιοχές με διαρθρωτικές προκλήσεις.
- **Ενίσχυση της ανθεκτικότητας έναντι φυσικών και κλιματικών κινδύνων**, με συστηματικές παρεμβάσεις πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης κινδύνων.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό και επιχειρησιακό μέσο μέσω του οποίου υλοποιείται σημαντικό μέρος των στρατηγικών αυτών προτεραιοτήτων. Η Περιφέρεια συνεργάζεται με τους Δήμους, τα αρμόδια Υπουργεία, τους αναπτυξιακούς οργανισμούς και τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς, διασφαλίζοντας ότι οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ είναι τεκμηριωμένες, υλοποιήσιμες και συμβατές με τις απαιτήσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης και την αρχή της συμπληρωματικότητας με τα συγχρηματοδοτούμενα και λοιπά εθνικά προγράμματα.

Με τον τρόπο αυτό, η ΠΑΜΘ επιδιώκει να διαμορφώσει ένα συνεκτικό αναπτυξιακό οικοσύστημα, στο οποίο το ΠΠΑ λειτουργεί ως καταλύτης για την κινητοποίηση επενδύσεων, την ενδυνάμωση των τοπικών συστημάτων και την επίτευξη μακροπρόθεσμης βιώσιμης ανάπτυξης στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.

1.3 Τομείς πολιτικής και πεδία παρέμβασης της ΠΑΜΘ

Οι τομείς πολιτικής στους οποίους η ΠΑΜΘ ασκεί αρμοδιότητες αποτελούν και τα βασικά πεδία στα οποία σχεδιάζονται και υλοποιούνται οι δημόσιες επενδύσεις του ΠΠΑ. Οι τομείς αυτοί διαμορφώνουν το περιφερειακό αναπτυξιακό αποτύπωμα και καθοδηγούν την προσαρμογή των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ στις ιδιαιτερότητες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Ενδεικτικά, περιλαμβάνουν:

- **Υποδομές και χωρική ανάπτυξη:** έργα οδικού δικτύου, τεχνικά έργα, δημόσια κτίρια, υποδομές τοπικής ανάπτυξης, αντιπλημμυρικά και υδραυλικά έργα, παρεμβάσεις βελτίωσης προσβασιμότητας και ασφάλειας.
- **Περιβάλλον, ενέργεια και κλιματική προσαρμογή:** δράσεις διαχείρισης φυσικών πόρων, προστασία οικοσυστημάτων, παρεμβάσεις για την κλιματική ανθεκτικότητα, ενεργειακή αναβάθμιση και βιώσιμη διαχείριση αποβλήτων.
- **Κοινωνική συνοχή και υπηρεσίες προς τον πολίτη:** υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης, δράσεις κοινωνικής ένταξης και προστασίας ευάλωτων ομάδων, βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών.
- **Οικονομία, καινοτομία, επιχειρηματικότητα και τουρισμός:** ενίσχυση τοπικής επιχειρηματικότητας, υποστήριξη της καινοτομίας, δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού, ανάπτυξη και προβολή τουριστικών προορισμών και αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας.
- **Αγροδιατροφή και πρωτογενής τομέας:** παρεμβάσεις για την ανταγωνιστικότητα, βιωσιμότητα και αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής, υποστηρικτικές υποδομές και δράσεις τεχνολογικού εκσυγχρονισμού.
- **Πολιτική προστασία και διαχείριση κινδύνων:** δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, θωράκισης και αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων, με έμφαση στην αύξηση της ανθεκτικότητας τοπικών συστημάτων.
- **Διοικητική ικανότητα και διακυβέρνηση:** αναβάθμιση οργανωτικών δομών, διαδικασιών και πληροφοριακών συστημάτων της Περιφέρειας, ενίσχυση μηχανισμών σχεδιασμού, διαχείρισης και παρακολούθησης δημόσιων πολιτικών.

Οι παραπάνω τομείς αντανakλούν την πολυδιάστατη φύση του περιφερειακού ρόλου και τη θέση των Περιφερειών ως κομβικών πυλώνων του εθνικού συστήματος σχεδιασμού και υλοποίησης δημόσιων επενδύσεων. Στο πλαίσιο του νέου θεσμικού περιβάλλοντος του ΕΠΑ, οι τομείς πολιτικής της ΠΑΜΘ αποτελούν τα βασικά πεδία παρέμβασης στα οποία οργανώνονται οι επενδύσεις του ΠΠΑ 2026–2030, με πλήρη σεβασμό στις αρχές συμπληρωματικότητας και συνέργειας με τα συγχρηματοδοτούμενα, τομεακά και ειδικά προγράμματα.

1.4 Η ΠΑΜΘ ως Φορέας Κατάρτισης και Υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

Στο νέο σύστημα εθνικού αναπτυξιακού προγραμματισμού που εισάγει το ΕΠΑ 2026-2030, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης έχει την ευθύνη:

- για την κατάρτιση του σχεδίου του ΠΠΑ,
- την υποβολή του στη Γενική Γραμματεία Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΠΑ,
- την τεκμηρίωση της συμβατότητάς του με το ΕΠΑ,

- και την εφαρμογή του μετά την έκδοσή του από το αρμόδιο Υπουργείο.

Η ΠΑΜΘ, μέσω της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, συντονίζει το σύνολο των ενεργειών σχεδιασμού, διαβούλευσης, συλλογής αναγκών από τους Δήμους, τεχνικής επεξεργασίας, ιεράρχησης παρεμβάσεων και τελικής διαμόρφωσης του Προγράμματος. Κατά τη φάση υλοποίησης, ο ρόλος της ΠΑΜΘ περιλαμβάνει την παρακολούθηση της πορείας των έργων, την έκδοση αποφάσεων ένταξης, την παρακολούθηση επιδόσεων, τη διοικητική διαχείριση των πόρων και τη συνεργασία με τους φορείς υλοποίησης.

Η αποτελεσματική εκπλήρωση αυτού του ρόλου απαιτεί:

- επαρκή διοικητική ικανότητα,
- συστήματα παρακολούθησης και διαχείρισης,
- στενή συνεργασία με τα Υπουργεία και τους ΟΤΑ,
- και συνεχή επικαιροποίηση των αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας.

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελεί, συνεπώς, μια ολοκληρωμένη και συστηματική προσπάθεια χρηματοδοτικής και επιχειρησιακής οργάνωσης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της Περιφέρειας, σε πλήρη ευθυγράμμιση με το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο και τις πραγματικές ανάγκες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

2. Στρατηγικό και Πολιτικό Πλαίσιο Αναφοράς

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (ΠΑΜΘ) 2026–2030 διαμορφώνεται εντός ενός πλέγματος στρατηγικών κειμένων και θεσμικών κατευθύνσεων που καθορίζουν τις προτεραιότητες δημόσιων επενδύσεων της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026–2030, τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ), συναφείς εθνικές και ευρωπαϊκές στρατηγικές, καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της ΠΑΜΘ 2024–2028. Η προσέγγιση του ΠΠΑ βασίζεται στην αρχή της ευθυγράμμισης με τις εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες, της συνέχειας με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και της προσαρμογής στις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας.

2.1 Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026–2030

Το ΕΠΑ 2026–2030, το οποίο εγκρίθηκε με το ΦΕΚ 220/Α/04.12.2025 (Έγκριση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης για την Προγραμματική Περίοδο 2026–2030), αποτελεί το κεντρικό εργαλείο προγραμματισμού των δημόσιων επενδύσεων της χώρας για τη νέα πενταετία. Το ολοκληρωμένο αναπτυξιακό πλαίσιο του ΕΠΑ διαρθρώνεται σε έξι (6) αναπτυξιακούς στόχους και έναν επιπλέον, οριζόντιο στόχο υποστήριξης προγραμμάτων.

1. **Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη**
2. **Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών**
3. **Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Κρίσης**
4. **Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα**
5. **Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη**
6. **Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός**
7. **Υποστήριξη Προγραμμάτων (οριζόντιος στόχος)**

Αποτελούν τους βασικούς άξονες προσανατολισμού για όλα τα ΤΠΑ και ΠΠΑ της χώρας. Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 οφείλει να παρουσιάζει **ρητά** τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλει σε καθέναν από αυτούς τους αναπτυξιακούς στόχους και να κατανέμει τους πόρους του **αποκλειστικά σε αυτό το επίπεδο**, σύμφωνα με την επίσημη οδηγία του Υπουργείου.

Το ΕΠΑ θέτει επίσης κατευθυντήριες αρχές: στοχευμένες επενδύσεις, συμπληρωματικότητα με συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, προσανατολισμό στα αποτελέσματα, ενίσχυση της ανθεκτικότητας και οικονομική/κοινωνική σύγκλιση των περιφερειών.

2.2 Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ)

Τα ΤΠΑ, ως δεύτερο επίπεδο του ΕΠΑ, εξειδικεύουν τις εθνικές δημόσιες πολιτικές ανά Υπουργείο. Οι τομείς των ΤΠΑ (π.χ. υποδομές, υγεία, παιδεία, πολιτική προστασία, ψηφιακή διακυβέρνηση, περιβάλλον) επηρεάζουν άμεσα το ΠΠΑ ΠΑΜΘ, ιδίως στους τομείς όπου η Περιφέρεια δεν έχει την κύρια επενδυτική αρμοδιότητα.

Το ΠΠΑ πρέπει να:

- λειτουργεί **συμπληρωματικά** προς τις εθνικές παρεμβάσεις,
- αποφεύγει επικαλύψεις,
- εντοπίζει κενά πολιτικής που απαιτούν περιφερειακή παρέμβαση,
- και διασφαλίζει συνέργειες, ιδίως σε μεγάλα έργα υποδομών, υγειονομικές δομές, περιβαλλοντικά έργα και δράσεις πολιτικής προστασίας.

Η συνεκτικότητα μεταξύ ΤΠΑ και ΠΠΑ αποτελεί βασική απαίτηση του ΕΠΑ 2026–2030 για την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.

2.3 Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028

Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της ΠΑΜΘ 2024–2028 αποτελεί το κεντρικό κείμενο πολιτικής της Περιφέρειας και καθορίζει:

- το όραμα,
- τους στρατηγικούς στόχους,
- τις προτεραιότητες ανάπτυξης,
- και τις τομεακές/χωρικές κατευθύνσεις για την επόμενη τετραετία.

Καλύπτει θεματικούς άξονες όπως:

- ανταγωνιστικότητα και οικονομική ανάπτυξη,
- σύγχρονες και ανθεκτικές υποδομές,
- βιώσιμη και πράσινη ανάπτυξη,
- κοινωνική συνοχή και υπηρεσίες προς τον πολίτη,
- χωρική ισορροπία και μείωση ανισοτήτων,
- ενίσχυση διοικητικής ικανότητας.

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελεί **χρηματοδοτική εξειδίκευση** του Στρατηγικού Σχεδίου, καθώς μετατρέπει στρατηγικές κατευθύνσεις σε επενδυτικές προτεραιότητες, κατηγορίες έργων και κατανομές πόρων. Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της ΠΑΜΘ για την περίοδο 2024–2028 βρίσκεται κατά τη στιγμή σύνταξης του παρόντος ΠΠΑ στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσης. Αν και

η οριστική του διαμόρφωση μπορεί να φέρει αλλαγές σε σχέση με την τρέχουσα μορφή του, εντούτοις οι στρατηγικές κατευθύνσεις που διατυπώνει λαμβάνονται υπόψη ως οριστικές.

2.4 Ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές που επηρεάζουν το ΠΠΑ

Η διαμόρφωση των προτεραιοτήτων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ λαμβάνει υπόψη τις ακόλουθες στρατηγικές:

- **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Green Deal)**
- **Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ψηφιακή Δεκαετία**
- **Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα**
- **Εθνική Στρατηγική Ψηφιακού Μετασχηματισμού**
- **Εθνική Πολιτική Προστασίας**
- **ΕΣΠΑ 2021–2027 και Ταμείο Ανάκαμψης**
- **Ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές για τη χωρική συνοχή και ανθεκτικότητα**

Οι στρατηγικές αυτές θέτουν δεσμεύσεις, επιβάλλουν ελάχιστες προϋποθέσεις πολιτικής (π.χ. κλιματική ουδετερότητα, ψηφιακή ωριμότητα) και αποτελούν βασικό πλαίσιο αναφοράς για την ιεράρχηση επενδυτικών προτεραιοτήτων στην ΠΑΜΘ.

2.5 Θέση του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 στο εθνικό σύστημα προγραμματισμού

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 λειτουργεί:

- ως **περιφερειακή εξειδίκευση** του ΕΠΑ,
- ως **συμπλήρωμα** των ΤΠΑ,
- ως **χρηματοδοτική μοχλεύση** του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028,
- ως **εργαλείο υλοποίησης δημόσιων επενδύσεων** στην Περιφέρεια,
- και ως **μηχανισμός συντονισμού** μεταξύ Δήμων, Υπουργείων και φορέων.

Με βάση το νέο άρθρο 123 και τις προδιαγραφές του ΕΠΑ, το ΠΠΑ αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα ενός ενιαίου συστήματος εθνικού αναπτυξιακού προγραμματισμού, το οποίο απαιτεί:

- συμβατότητα με τους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ,
- τεκμηρίωση πραγματικών αναγκών,

- συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση,
- και σύνδεση των επενδύσεων με μετρήσιμα αποτελέσματα.

3. Μεθοδολογία κατάρτισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030

Η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (ΠΑΜΘ) για την περίοδο 2026–2030 στηρίχθηκε σε μια πολυδιάστατη, τεκμηριωμένη και συμμετοχική διαδικασία προγραμματισμού, σε πλήρη ευθυγράμμιση με το ανανεωμένο θεσμικό πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και τις κατευθύνσεις του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Η μεθοδολογική προσέγγιση συνδύασε ανάλυση δεδομένων, αξιολόγηση της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, αποτύπωση αναγκών και προτεραιοτήτων της Περιφέρειας, στοχευμένη διαβούλευση με τους Δήμους και τους φορείς της ΠΑΜΘ, καθώς και πλήρη επιχειρησιακή εξειδίκευση των στρατηγικών κατευθύνσεων του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2024–2028.

3.1 Στάδια και φάσεις της διαδικασίας κατάρτισης

Η μεθοδολογία περιλαμβάνει τα παρακάτω διακριτά στάδια:

A. Ανάλυση του θεσμικού και στρατηγικού πλαισίου

- Μελέτη του νέου άρθρου 123 του ν. 4635/2019, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 5240/2025. Η διαδικασία κατάρτισης και η μεθοδολογία σχεδιασμού του ΠΠΑ συμμορφώνονται με τις προβλέψεις του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΕΠΑ, το οποίο καθορίζει τους κανόνες ένταξης, διαχείρισης, παρακολούθησης, επαληθεύσεων και πιστοποίησης πράξεων.
- Ενσωμάτωση των κατευθύνσεων των σχετικών εγκυκλίων και της επίσημης αλληλογραφίας του Υπουργείου προς την ΠΑΜΘ.
- Αναλυτική αξιολόγηση των στόχων, ειδικών στόχων και προτεραιοτήτων του ΕΠΑ 2026–2030.
- Κατανόηση της λογικής κατανομής αρμοδιοτήτων και προτεραιοτήτων μεταξύ Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης.

B. Αξιολόγηση της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (2021–2025)

- Μελέτη της Ενδιάμεσης Έκθεσης Προόδου του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025.
- Συστηματική ανάλυση επιδόσεων, υλοποίησης, καθυστερήσεων, ωριμότητας έργων και διαχειριστικών προκλήσεων.
- Εξαγωγή συμπερασμάτων και «μαθημάτων πολιτικής» για τον επανασχεδιασμό του ΠΠΑ 2026–2030.

Γ. Συμβατότητα με το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028

- Χαρτογράφηση των στρατηγικών στόχων και προτεραιοτήτων του Σχεδίου.
- Σύνδεση των στρατηγικών κατευθύνσεων με τους αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠΑ.
- Ορισμός των βασικών πυλώνων πολιτικής στους οποίους αναμένεται να συμβάλλει το ΠΠΑ.

Δ. Συλλογή αναγκών, προτάσεων και δεδομένων από τους Δήμους της ΠΑΜΘ

- Επίσημη πρόσκληση της ΠΑΜΘ προς όλους τους Δήμους της Περιφέρειας για υποβολή προτάσεων.
- Αξιοποίηση ειδικά διαμορφωμένου ερωτηματολογίου και δελτίου καταγραφής πράξεων.
- Συγκέντρωση και επεξεργασία των απαντήσεων σε ηλεκτρονική μορφή.
- Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση προτάσεων ανά Δήμο, τομέα πολιτικής και επίπεδο ωριμότητας.

Ε. Προβλέψεις νέων έργων από τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

- Σύνθεση προβλέψεων νέων έργων.
- Ομαδοποίηση των έργων ανά τομέα παρέμβασης, αναπτυξιακό στόχο και θεματική προτεραιότητα.
- Αξιολόγηση ωριμότητας και συμβατότητας με το ΕΠΑ και το Στρατηγικό Σχέδιο ΠΑΜΘ.

ΣΤ. Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και σύνθεση των αναγκών

- Συγκέντρωση στατιστικών, κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και χωρικών δεδομένων.
- Σύνθεση των ευρημάτων της διαβούλευσης, των προβλέψεων έργων, των προτάσεων Δήμων και της προηγούμενης εμπειρίας.
- Εκπόνηση ολοκληρωμένης SWOT, ως ενιαία βάση διαμόρφωσης της στρατηγικής του ΠΠΑ.

Ζ. Διαμόρφωση της Αναπτυξιακής Στρατηγικής του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

- Σύνθεση των στρατηγικών στόχων.
- Αντιστοίχιση με τους αναπτυξιακούς στόχους και ειδικούς στόχους του ΕΠΑ.
- Διαμόρφωση προτεραιοτήτων πολιτικής και ενδεικτικών παρεμβάσεων.

Η. Εξειδίκευση σε κατηγορίες έργων, υποπρογράμματα και χρηματοδοτικό πλαίσιο

- Κατάρτιση ενδεικτικών κατηγοριών πράξεων.
- Ομαδοποίηση έργων με βάση τη θεματική και τη συμβολή τους στους στόχους του ΕΠΑ.

- Προσδιορισμός της κατανομής πόρων σε επίπεδο Αναπτυξιακών Στόχων, σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου.

Θ. Διαμόρφωση συστήματος διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης

- Προσδιορισμός της Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΠΑ.
- Ορισμός δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων, σε αντιστοίχιση με το ΕΠΑ.
- Θεσμοθέτηση διαδικασιών παρακολούθησης, αναφορών και αξιολογήσεων.

3.2 Οργανωτική διάρθρωση της διαδικασίας κατάρτισης

Η κατάρτιση του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 υλοποιήθηκε υπό τον συντονισμό της **Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού** της ΠΑΜΘ, η οποία λειτούργησε ως κεντρικός πυρήνας προγραμματισμού και υπεύθυνη υπηρεσία για τη σύνταξη, διαβούλευση, τεχνική επεξεργασία και υποβολή του Προγράμματος. Στην οργανωτική δομή συμμετείχαν:

- οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας,
- οι Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων, Κοινωνικής Μέριμνας, Περιβάλλοντος, Αγροτικής Οικονομίας, Τουρισμού και άλλες,
- οι οικονομικές και διοικητικές υπηρεσίες για την τεκμηρίωση των πόρων,
- οι φορείς υλοποίησης των προτεινόμενων έργων (όπου χρειαζόταν),
- οι Δήμοι της ΠΑΜΘ, μέσω της οργανωμένης διαδικασίας διαβούλευσης,
- κοινωνικοοικονομικοί εταίροι της Περιφέρειας, σε δεύτερη φάση συναντήσεων.

Η οργανωτική αυτή διάρθρωση διασφάλισε ότι ο σχεδιασμός του ΠΠΑ βασίζεται σε μια **συνολική, διατομεακή και συνεργατική προσέγγιση**, με ουσιαστική εμπλοκή των φορέων που συμμετέχουν άμεσα στην υλοποίηση των δημόσιων επενδύσεων στην ΠΑΜΘ.

3.3 Διαβούλευση με τους Δήμους και λοιπούς φορείς

Η διαβούλευση αποτέλεσε κεντρικό στοιχείο της διαδικασίας κατάρτισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030. Σε αυτό το πλαίσιο, η Περιφέρεια:

- απέστειλε επίσημη πρόσκληση προς όλους τους Δήμους της ΠΑΜΘ,
- παρείχε τυποποιημένα εργαλεία συλλογής προτάσεων (ερωτηματολόγιο, δελτίο καταγραφής πράξεων),
- καθόρισε σαφή προθεσμία υποβολής,
- ζήτησε υποχρεωτικά ηλεκτρονική υποβολή σε επεξεργάσιμη μορφή,
- συγκέντρωσε και επεξεργάστηκε όλες τις προτάσεις,

- απέδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα σε ώριμα ή εν δυνάμει ώριμα έργα,
- ενσωμάτωσε στοιχεία των προτάσεων στη διαμόρφωση των παρεμβάσεων του ΠΠΑ.

Η διαβούλευση αυτή δεν αποτέλεσε απλώς διαδικαστική τυπικότητα, αλλά ουσιαστικό μηχανισμό τεκμηρίωσης των αναγκών της περιφέρειας, ενισχύοντας τη στοχευμένη διαμόρφωση του νέου ΠΠΑ.

3.4 Πηγές δεδομένων και τεκμηρίωσης

Για τη σύνταξη του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αξιοποιήθηκε εκτενές σύνολο πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων:

- Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026–2030 και οι συνοδευτικές προδιαγραφές.
- Η τροποποίηση του άρθρου 123 του ν. 4635/2019.
- Η Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025.
- Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028.
- Τα αρχεία διαβούλευσης με τους Δήμους της ΠΑΜΘ.
- Οι προβλέψεις νέων έργων της ΔΙΑΝΑΠ ΠΑΜΘ.
- Στατιστικές πηγές (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ΟΑΕΔ/ΔΥΠΑ, Υπουργεία, βάσεις δεδομένων Περιφέρειας).
- Αποτελέσματα υφιστάμενων μελετών, ερευνών και σχεδίων (π.χ. κλιματική προσαρμογή, βιώσιμη αστική κινητικότητα, κλαδικές μελέτες).

Η συνδυασμένη αξιοποίηση αυτών των δεδομένων επέτρεψε τη διαμόρφωση μιας πλήρως τεκμηριωμένης, ρεαλιστικής και προσαρμοσμένης στις ανάγκες της ΠΑΜΘ πρότασης ΠΠΑ.

3.5 Αρχές σχεδιασμού του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

Η διαδικασία κατάρτισης διέπεται από τις εξής βασικές αρχές:

- Ευθυγράμμιση με το ΕΠΑ 2026–2030
- Συνάφεια με το στρατηγικό προσανατολισμό της ΠΑΜΘ
- Στοχευμένη ανταπόκριση σε ανάγκες Δήμων και τοπικών φορέων
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων επενδύσεων
- Συμπληρωματικότητα με εθνικά και ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία
- Ισορροπία μεταξύ τομεακής και χωρικής διάστασης
- Βιωσιμότητα και περιβαλλοντική/κλιματική υπευθυνότητα

- Οικονομική αποδοτικότητα και διαχειριστική ωριμότητα
- Προσανατολισμός στα αποτελέσματα και στους δείκτες

ΜΕΡΟΣ Β: Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης & Εμπειρίας 2021–2025

4. Αποτίμηση της Εφαρμογής του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025

Εισαγωγή

Η αποτίμηση της εφαρμογής του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) 2021–2025 αποτελεί κρίσιμο βήμα για τον σχεδιασμό του ΠΠΑ 2026–2030, καθώς επιτρέπει την τεκμηριωμένη κατανόηση των επιδόσεων, των αδυναμιών και των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Η ανάλυση αυτή δεν περιορίζεται σε καταγραφή αποτελεσμάτων, αλλά λειτουργεί ως «στρατηγικός μετασχηματιστής» που συνδέει τις πραγματικές επιδόσεις της Περιφέρειας με τις απαιτήσεις και τις προτεραιότητες του νέου Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026–2030.

Το Κεφάλαιο 4 παρουσιάζει, με συστηματικό τρόπο:

- τη **γενική περιγραφή και λογική** του ΠΠΑ 2021–2025 (υποενότητα 4.1),
- την **ποσοτική και ποιοτική αποτίμηση υλοποίησης** (υποενότητα 4.2),
- τη **συνολική και εξειδικευμένη SWOT ανά Αναπτυξιακό Στόχο** (υποενότητα 4.3),
- και τα **κρίσιμα συμπεράσματα για τη νέα περίοδο** (υποενότητα 4.4).

Η δομή αυτή συμβάλλει στην κατανόηση του πλαισίου μέσα στο οποίο θα κινηθεί το ΠΠΑ 2026–2030, αναδεικνύοντας τόσο τα επιτεύγματα όσο και τις προκλήσεις που απαιτούν στοχευμένες πολιτικές. Με τον τρόπο αυτό, η αποτίμηση καθίσταται αναπόσπαστο στοιχείο της στρατηγικής μετάβασης της Περιφέρειας την επόμενη πενταετία.

4.1 Γενική περιγραφή του ΠΠΑ 2021–2025

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025 αποτέλεσε το βασικό αναπτυξιακό εργαλείο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, εναρμονισμένο με το τότε ισχύον Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και τους αντίστοιχους Αναπτυξιακούς Στόχους. Το Πρόγραμμα οργανώθηκε σε έξι Αναπτυξιακούς Στόχους (Εξυπνη Ανάπτυξη, Πράσινη Ανάπτυξη, Κοινωνική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Υποδομών, Εξωστρέφεια και Υποστήριξη Προγραμμάτων), οι οποίοι κάλυπταν τους βασικούς τομείς περιφερειακής πολιτικής και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες της Περιφέρειας, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί κατά την έναρξη της περιόδου.

Ο σχεδιασμός του ΠΠΑ 2021–2025 αποσκοπούσε:

- στη βελτίωση των υποδομών και της συνδεσιμότητας,
- στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής,

- στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της ενεργειακής απόδοσης,
- στη στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας,
- και στη διασφάλιση αποτελεσματικής υλοποίησης μέσω υποστηρικτικών μηχανισμών.

Η υλοποίηση του Προγράμματος χαρακτηρίστηκε από υψηλό βαθμό ενεργοποίησης των προσκλήσεων, σημαντικό αριθμό ενταγμένων έργων και σταθερό ρυθμό υλοποίησης στους περισσότερους Αναπτυξιακούς Στόχους. Ιδιαίτερη πρόοδος σημειώθηκε στους τομείς κοινωνικής ανάπτυξης, υποδομών και ενεργειακής αναβάθμισης.

Ωστόσο, η εφαρμογή του Προγράμματος ανέδειξε και κρίσιμες διαρθρωτικές προκλήσεις, όπως τη χαμηλή ωριμότητα σε έργα υψηλής τεχνικής πολυπλοκότητας, τις διοικητικές ανισότητες μεταξύ φορέων υλοποίησης, τις καθυστερήσεις περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων και τις σημαντικές δημογραφικές πιέσεις που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα ορισμένων παρεμβάσεων.

Η εμπειρία της περιόδου 2021–2025, όπως τεκμηριώνεται στην Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης και στην ποσοτική αποτύπωση υλοποίησης, αποτελεί πλέον πολύτιμο θεμέλιο για τον στρατηγικό επαναπροσδιορισμό των προτεραιοτήτων του ΠΠΑ για την περίοδο 2026–2030. Η αξιολόγηση αυτή συμβάλλει στην κατανόηση των τομέων όπου η Περιφέρεια επέδειξε ισχυρές επιδόσεις, αλλά και των πεδίων όπου απαιτούνται ενισχυμένες παρεμβάσεις, τεχνική βοήθεια και αναβάθμιση ικανοτήτων.

4.2 Αποτίμηση υλοποίησης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021-2025 (Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης – Ιούλιος 2024)

Η αποτίμηση της υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025 σε επίπεδο Αναπτυξιακού Στόχου στηρίζεται στα συγκεντρωτικά στοιχεία προόδου που καταγράφηκαν στην Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου (Ιούλιος 2024). Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνουν τον βαθμό ενεργοποίησης, τις εντάξεις, τη συμβασιοποίηση και τις πληρωμές σε όλους τους Αναπτυξιακούς Στόχους του Προγράμματος. Η ανάλυση που ακολουθεί βασίζεται στα ποσοτικά δεδομένα που προέκυψαν από την ανακεφαλαίωση όλων των ενεργών Αξόνων Προτεραιότητας ανά Αναπτυξιακό Στόχο.

Έξυπνη Ανάπτυξη

Ο Αναπτυξιακός Στόχος «Έξυπνη Ανάπτυξη» ενεργοποίησε **1 Άξονα Προτεραιότητας με 2 έργα**. Ο συνολικός προϋπολογισμός των προσκλήσεων ανήλθε σε **451.911 €**, που αντιστοιχεί σε **56,5%** του προϋπολογισμού του Στόχου, υποδηλώνοντας *μέτριο βαθμό ενεργοποίησης*.

Οι εντάξεις ανήλθαν σε **451.781 €**, επιτυγχάνοντας **100%** κάλυψη ως προς τις προσκλήσεις, ενώ οι νομικές δεσμεύσεις παρέμειναν σχετικά χαμηλότερες (**111.282 €**, 24,6% επί της επιλέξιμης δαπάνης).

Οι πληρωμές, ωστόσο, ανήλθαν επίσης σε **111.282 €**, αντιστοιχώντας σε **100% των νομικών δεσμεύσεων**, γεγονός που καταδεικνύει **ολοκληρωμένη υλοποίηση** των συμβασιοποιημένων έργων. Παρά το μικρό συνολικό μέγεθος, ο Στόχος χαρακτηρίζεται από **υψηλή απορρόφηση** και πλήρη εκτέλεση των δεσμευμένων πόρων.

Πράσινη Ανάπτυξη

Ο Αναπτυξιακός Στόχος «Πράσινη Ανάπτυξη» ενεργοποίησε **6 Άξονες Προτεραιότητας με 47 έργα**, αποτελώντας έναν από τους πλέον ενεργοποιημένους τομείς του Προγράμματος. Οι προσκλήσεις ανήλθαν σε **67.212.999 €**, αντιστοιχώντας σε **93,6%** του συνολικού προϋπολογισμού του Στόχου, ένδειξη **πολύ υψηλής ενεργοποίησης**.

Οι εντάξεις έφθασαν τα **64.607.945 € (96,1%** των προσκλήσεων), παρουσιάζοντας **σχεδόν πλήρη κάλυψη** των διαθέσιμων πόρων. Η συμβασιοποίηση υπολείπεται σημαντικά των εντάξεων: **19.392.794 € (30%)**, στοιχείο που υποδηλώνει *μέτρια ωριμότητα έργων και καθυστερήσεις στη φάση των ΝοΔε*.

Οι πληρωμές ανήλθαν σε **10.784.347 € (55,6%** των ΝοΔε), γεγονός που θεωρείται **ικανοποιητικός ρυθμός υλοποίησης** για τεχνικά και περιβαλλοντικά έργα με μεγάλη προετοιμασία.

Κοινωνική Ανάπτυξη

Ο Στόχος «Κοινωνική Ανάπτυξη» ενεργοποίησε **2 Άξονες Προτεραιότητας με 11 έργα**. Οι προσκλήσεις ανήλθαν σε **36.045.201 €**, που αντιστοιχούν σε **96,7%** του προϋπολογισμού του Στόχου — **πολύ υψηλή ενεργοποίηση**.

Οι εντάξεις ήταν επίσης εξαιρετικά υψηλές (**35.407.849 €**, ή **98,2%** των προσκλήσεων). Η συμβασιοποίηση ανήλθε σε **30.610.536 € (86,5%)**, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στο Πρόγραμμα.

Παράλληλα, οι πληρωμές έφθασαν τα **16.254.455 € (53,1%** των ΝοΔε), επίσης σε ικανοποιητικό επίπεδο. Συνολικά, ο Στόχος χαρακτηρίζεται από **πολύ καλή επίδοση**, με ισχυρή ωριμότητα έργων κοινωνικού χαρακτήρα.

Ανάπτυξη Υποδομών

Ο Αναπτυξιακός Στόχος «Ανάπτυξη Υποδομών» ενεργοποίησε **4 Άξονες Προτεραιότητας με 46 έργα**, αποτελώντας τον πυρήνα του τεχνικού αντικείμενου του ΠΠΑ. Οι προσκλήσεις ανήλθαν σε **65.940.588 € (91,6%** του Π/Υ του Στόχου), ένδειξη **πολύ υψηλής ενεργοποίησης**.

Οι εντάξεις, ωστόσο, υπερέβησαν το επίπεδο των προσκλήσεων, φθάνοντας τα **69.511.406 € (105,4%)**, λόγω υπερδέσμευσης σε ώριμα έργα μεγάλης προτεραιότητας. Οι νομικές δεσμεύσεις ανήλθαν σε **34.155.751 € (49,1%** των εντάξεων), ενώ οι πληρωμές ανήλθαν σε **27.855.580 €**, αντιστοιχώντας σε **81,6%** των ΝοΔε — ένα από τα υψηλότερα επίπεδα υλοποίησης στο σύνολο του Προγράμματος.

Ο Στόχος χαρακτηρίζεται από **πολύ καλή υλοποίηση**, παρά τις καθυστερήσεις στη συμβασιοποίηση.

Εξωστρέφεια

Ο Στόχος «Εξωστρέφεια» ενεργοποίησε **3 Άξονες Προτεραιότητας με 6 έργα**. Οι προσκλήσεις ανήλθαν σε **2.944.557 €**, καλύπτοντας **61,1%** του συνολικού Π/Υ — **μέτρια ενεργοποίηση**.

Οι εντάξεις έφθασαν τα **2.564.409 € (87,1%** των προσκλήσεων), ενώ οι ΝοΔε ανήλθαν στα **2.236.936 € (87,2%)**, ένδειξη **υψηλότερου βαθμού ωριμότητας** από ότι σε άλλους τομείς.

Οι πληρωμές έφτασαν τα **1.345.597 € (60,2%** των ΝοΔε), στοιχείο που δείχνει **πολύ ικανοποιητική υλοποίηση** παρά το μικρό απόλυτο μέγεθος του Στόχου.

Υποστήριξη Προγραμμάτων

Ο Στόχος «Υποστήριξη Προγραμμάτων» ενεργοποίησε **2 Άξονες Προτεραιότητας** με **3 έργα**.

Οι προσκλήσεις ανήλθαν σε **476.641 € (36,1%**, χαμηλή ενεργοποίηση), ωστόσο οι εντάξεις υπερέβησαν τον διαθέσιμο προϋπολογισμό (**572.710 €, ή 120,2%**) λόγω υπερδέσμευσης. Οι νομικές δεσμεύσεις ανήλθαν σε **515.600 € (90%** των εντάξεων), ενώ οι πληρωμές έφθασαν τα **267.778 € (51,9%** των ΝοΔε). Παρά το μικρό μέγεθος, ο Στόχος παρουσιάζει **ικανοποιητική διαχειριστική πρόοδο**, με περιθώρια περαιτέρω ενίσχυσης.

Συνολική εικόνα ΠΠΑ (31.07.2025)

Συνολικά, στο ΠΠΑ ενεργοποιήθηκαν **18 Άξονες Προτεραιότητας** με **115 έργα**. Ο συνολικός προϋπολογισμός προσκλήσεων ανήλθε σε **173.071.896 € (92,1%** ενεργοποίηση), ενώ οι εντάξεις έφθασαν τα **173.116.101 € (100%)**, δείχνοντας **πλήρη αξιοποίηση** των διαθέσιμων πόρων. Οι νομικές δεσμεύσεις ανήλθαν σε **87.022.899 € (50,3%** των εντάξεων) και οι πληρωμές σε **56.619.039 € (65,1%** των ΝοΔε).

Η συνολική εικόνα χαρακτηρίζεται από:

- **πολύ υψηλή ενεργοποίηση** των Στόχων,
- **πολύ υψηλό επίπεδο εντάξεων**,
- **μέτρια έως υψηλή συμβασιοποίηση**,
- **ικανοποιητικό ρυθμό υλοποίησης**,
- **ισχυρή προοπτική πλήρους απορρόφησης** έως το τέλος της περιόδου.

Συμπερασματικά, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025 παρουσιάζει **ισχυρή υλοποίηση**, με υψηλό επίπεδο ενεργοποίησης σε όλους τους Αναπτυξιακούς Στόχους και ιδιαίτερα ικανοποιητικές επιδόσεις σε κοινωνικές, περιβαλλοντικές και τεχνικές παρεμβάσεις. Η κύρια πρόκληση αφορά τη **διαφοροποίηση στον βαθμό συμβασιοποίησης** μεταξύ των Στόχων, ενώ η **πληρωμή των ΝοΔε** κινείται σε επίπεδα συμβατά με τη χρονική φάση του Προγράμματος. Η εμπειρία αυτή αποτελεί **ισχυρή βάση σχεδιασμού** για το ΠΠΑ 2026–2030, ιδίως ως προς τη στόχευση πόρων, τον ρεαλισμό υλοποίησης και την ωριμότητα των φορέων.

Συνοπτική αποτύπωση Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης ΠΠΑ ΑΜΘ 2021-2025

Αναπτυξιακός Στόχος [Ενεργοποιημένοι Άξονες Προτεραιότητας – Αριθμός Έργων]	Προσκλήσεις (€)	Βαθμός ενεργοποίησης ΠΑ [Ποσό προσκλήσεων / Συνολικός Π/Υ ΠΑ]	Εντάξεις [Επιλέξιμη ΔΔ Πράξεων]	Ποσοστό Εντάξεων [Επιλέξιμη ΔΔ / Ποσό Προσκλήσεων]	Νομικές Δεσμεύσεις [Επιλ ΔΔ NoΔε]	Βαθμός συμβασιοποίησης [Επιλ ΔΔ Δαπανών / Επιλ ΔΔ NoΔε]	Κατανομές [Επιλ ΔΔ Δαπανών]	Ρυθμός υλοποίησης [Επιλ ΔΔ Δαπανών / Επιλ ΔΔ NoΔε]
Έξυπνη Ανάπτυξη [1/11 – 2]	451.911	56,5%	451.781	100%	111.282	24,6%	111.282	100%
Πράσινη Ανάπτυξη [6/11 – 47]	67.212.999	93,6%	64.607.945	96,1%	19.392.794	30%	10.784.347	55,6%
Κοινωνική Ανάπτυξη [2/15 – 11]	36.045.201	96,7%	35.407.849	98,2%	30.610.536	86,5%	16.254.455	53,1%
Ανάπτυξη Υποδομών [4/11 – 46]	65.940.588	91,6%	69.511.406	105,4%	34.155.751	49,1%	27.855.580	81,6%
Εξωστρέφεια [3/12 – 6]	2.944.557	61,1%	2.564.409	87,1%	2.236.936	87,2%	1.345.597	60,2%
Υποστήριξη Προγραμμάτων [2/2 – 3]	476.641	36,1%	572.710	120,2%	515.600	90%	267.778	51,9%
ΣΥΝΟΛΟ [18/62 – 115]	173.071.896	92,1%	173.116.101	100%	87.022.899	50,3%	56.619.039	65,1%

Πίνακας 1: Συνοπτική αποτύπωση Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης ΠΠΑ ΑΜΘ 2021-2025 (Ιούλιος 2024)

4.3 SWOT της ΠΑΜΘ σε σχέση με τους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ 2026–2030

Η ολοκληρωμένη αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 ανέδειξε ένα σύνολο κρίσιμων συμπερασμάτων για τη θέση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης σε τομείς πολιτικής που αντιστοιχούν στους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ 2026–2030. Η ανάλυση SWOT που ακολουθεί συνθέτει τα συμπεράσματα αυτά σε ένα ενιαίο πλαίσιο στρατηγικής διερεύνησης, με στόχο να αποτυπώσει με σαφήνεια:

- τα **δομικά χαρακτηριστικά** της ΠΑΜΘ,
- τα **ισχυρά σημεία** που μπορούν να αξιοποιηθούν την περίοδο 2026–2030,
- τις **αδυναμίες** που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα των δημόσιων επενδύσεων,
- τις **εξωτερικές ευκαιρίες** που δημιουργούν νέα πεδία αναπτυξιακής δράσης, και
- τις **απειλές** που ενδέχεται να ανακόψουν τη δυναμική υλοποίησης του νέου ΠΠΑ.

Η ανάλυση πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα: **(α)** μια **ενιαία, συνολική SWOT** που αποτυπώνει τη διαρθρωτική θέση της ΠΑΜΘ στο σύνολο των πολιτικών του ΕΠΑ 2026–2030 και **(β)** **στοχευμένες micro-SWOTs ανά Αναπτυξιακό Στόχο**, που εξηγούν τις διαφοροποιήσεις των αναπτυξιακών προκλήσεων και ικανοτήτων ανά τομέα πολιτικής. Η δομή αυτή επιτρέπει η SWOT να λειτουργήσει όχι ως περιγραφική αναφορά αλλά ως ουσιαστικό **στρατηγικό εργαλείο**, το οποίο συνδέει την αξιολόγηση της προηγούμενης περιόδου με τον επανασχεδιασμό του ΠΠΑ 2026–2030 και την τεκμηρίωση της κατανομής των πόρων.

4.3.1 Ενιαία SWOT – Κεντρική Ανάλυση

Η αποτίμηση της εφαρμογής του ΠΠΑ 2021–2025, σε συνδυασμό με τα ευρήματα του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2024–2028 και τον νέο στρατηγικό προσανατολισμό του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026–2030, επιτρέπει τη διαμόρφωση μίας συνεκτικής ανάλυσης SWOT για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης. Η ανάλυση αυτή συνοψίζει τα βασικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας και λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ της εμπειρίας της περιόδου 2021–2025 και των αναγκών σχεδιασμού της περιόδου 2026–2030.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

Η Περιφέρεια διαθέτει **σημαντικά πλεονεκτήματα** που μπορούν να στηρίξουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της νέας περιόδου:

1. Στρατηγική γεωγραφική θέση με διασυνδέσεις προς Τουρκία, Βουλγαρία, Μαύρη Θάλασσα και τον ευρωπαϊκό διάδρομο Orient/East-Med.

2. Υπάρχουσες κρίσιμες υποδομές: λιμάνια Αλεξανδρούπολης και Καβάλας, Εγνατία Οδός, ενεργειακοί διάδρομοι, πανεπιστήμιο ΔΠΘ.
3. Ισχυρή εμπειρία Περιφέρειας σε έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, υδραυλικών παρεμβάσεων και περιβαλλοντικής διαχείρισης.
4. Υψηλός αριθμός ώριμων προτάσεων σε υποδομές, ύδρευση–αποχέτευση, οδικό δίκτυο και έργα πολιτικής προστασίας.
5. Σημαντικός φυσικός και πολιτιστικός πλούτος, με δυνατότητα αξιοποίησης σε αγροδιατροφή, τουρισμό και πράσινες οικονομίες.
6. Θεσμική ευθυγράμμιση με το ΣΣΑ ΠΑΜΘ και το ΕΠΑ 2026–2030.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

Παρά τις θετικές επιδόσεις, η Περιφέρεια αντιμετωπίζει **αδυναμίες** που επιβραδύνουν τη μετάβαση σε ένα παραγωγικότερο μοντέλο ανάπτυξης:

1. Έντονη **δημογραφική συρρίκνωση, γήρανση πληθυσμού και αποδυνάμωση της περιφέρειας ως αγοράς εργασίας.**
2. **Ανεπάρκεια κοινωνικών και υγειονομικών δομών** σε αγροτικές και ορεινές περιοχές.
3. **Έλλειμμα σε κτιριακές υποδομές** (εκπαίδευση, πρόνοια, υγεία), με ανάγκη συστηματικής αναβάθμισης.
4. **Χαμηλή τεχνολογική και επιχειρηματική ένταση**, περιορισμένη καινοτομία και χαμηλή ενσωμάτωση RIS3 τομέων.
5. **Υστέρηση σε ψηφιακές υποδομές και συστήματα** – χαμηλή διαλειτουργικότητα υπηρεσιών.
6. **Μεταβλητή διοικητική ικανότητα μεταξύ Δήμων**, με επιτυχία ή αποτυχία έργων να εξαρτάται από μεμονωμένες υπηρεσίες.
7. **Περιορισμένη αστική ανθεκτικότητα** και ανεπαρκής συντήρηση δημόσιων χώρων.

Ευκαιρίες (Opportunities)

Οι προτεραιότητες του ΕΠΑ 2026–2030 και το περιφερειακό Στρατηγικό Σχέδιο δημιουργούν ένα **ενισχυμένο πλαίσιο ευκαιριών**:

1. Η νέα βαρύτητα του ΕΠΑ σε κλιματική ανθεκτικότητα, πράσινη μετάβαση και υποδομές, **ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις ανάγκες της ΠΑΜΘ.**
2. Μεγάλο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο σε **αντιπλημμυρικά, οδικά, λιμενικά και ταμειωτήρες** ανοίγει χώρο για αξιοποίηση εθνικών πόρων.

3. Ενίσχυση της πολιτικής προστασίας σε εθνικό επίπεδο, με **δυνατότητα χρηματοδότησης ολοκληρωμένων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης**.
4. Δυναμική για **πράσινες παρεμβάσεις** σε αστικό χώρο, εξοικονόμηση ενέργειας, υδάτινους πόρους και αναβάθμιση οικοσυστημάτων.
5. Ευκαιρίες για **ψηφιακή αναβάθμιση** (έξυπνες εφαρμογές, συστήματα παρακολούθησης, διοικητική αναδιοργάνωση).
6. Άνοδος του ειδικού βάρους **αγροδιατροφής και logistics** ως τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης.
7. Αξιοποίηση **ΔΠΘ** και ερευνητικών δομών για σύνδεση με **RIS3 τομείς**.

Απειλές (Threats)

Το αναπτυξιακό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από **εξωτερικούς κινδύνους** που επηρεάζουν άμεσα την Περιφέρεια:

1. **Κλιματική κρίση** με αυξανόμενη συχνότητα ακραίων υδρολογικών, πλημμυρικών και περιβαλλοντικών φαινομένων.
2. **Μόνιμες πιέσεις στη διαχείριση υδάτων**: υπεράντληση, κλιματικό στρες, ανάγκη για νέες υποδομές αποθήκευσης.
3. **Παρατεταμένη δημογραφική υποχώρηση** που αποδυναμώνει την αγορά εργασίας και τις κοινωνικές δομές.
4. **Αστάθεια στις εφοδιαστικές αλυσίδες και αυξημένες τιμές υλικών** που επιβαρύνουν τεχνικά έργα μεγάλης κλίμακας.
5. **Κίνδυνος υστέρησης στην απορρόφηση** λόγω διοικητικών αδυναμιών σε Δήμους και υπηρεσίες.
6. **Περαιτέρω απαξίωση μεταφορικών δικτύων** χωρίς σταθερή επενδυτική ροή.

4.3.2 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 1: Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη

Η αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 και τα ευρήματα του ΣΣΑ ΠΑΜΘ 2024–2028 αναδεικνύουν ότι η Κοινωνική Συνοχή αποτελεί έναν από τους πλέον ευαίσθητους και σύνθετους τομείς πολιτικής. Η Περιφέρεια καταγράφει σταθερή εμπειρία στην υλοποίηση μικρομεσαίων κοινωνικών έργων, αλλά αντιμετωπίζει ταυτόχρονα πιεστικές δημογραφικές, γεωγραφικές και διοικητικές προκλήσεις. Η ακόλουθη Micro-SWOT αποτυπώνει τα κρίσιμα δεδομένα που επηρεάζουν τον σχεδιασμό παρεμβάσεων στο πλαίσιο του ΠΠΑ 2026–2030.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Σταθερά υψηλές επιδόσεις υλοποίησης στον ΑΣ κοινωνικής συνοχής (2021–2025).** Η Περιφέρεια επέτυχε πολύ υψηλά ποσοστά ενεργοποίησης και εντάξεων, γεγονός που αποδεικνύει λειτουργική επιχειρησιακή ικανότητα στα κοινωνικά έργα.
2. **Ωριμες τεχνικά και διοικητικά κοινωνικές παρεμβάσεις.** Οι πράξεις κτιριακής αναβάθμισης (παιδικοί σταθμοί, εκπαιδευτικές δομές, αθλητικές εγκαταστάσεις, μονάδες πρόνοιας) τείνουν να διαθέτουν ώριμο φάκελο και χαμηλό τεχνικό ρίσκο.
3. **Υφιστάμενη εμπειρία Δήμων σε έργα μικρής–μεσαίας κλίμακας.** Οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού έχουν σημαντική εμπειρία σε κοινωνικές υποδομές, αυξάνοντας την πιθανότητα έγκαιρης συμβασιοποίησης και υλοποίησης.
4. **Σταθερή και αυξανόμενη ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες.** Η γήρανση του πληθυσμού, οι ευάλωτες ομάδες, οι ανάγκες παιδικής φροντίδας και οι ανεπαρκείς δομές σε ορεινές/αγροτικές περιοχές δημιουργούν διατηρήσιμη προγραμματική ώθηση.

Αδύναμα Σημεία (Weaknesses)

1. **Περιορισμένη παραγωγή έργων υψηλής προστιθέμενης κοινωνικής αξίας.** Οι περισσότερες προτάσεις αφορούν κτιριακές–λειτουργικές παρεμβάσεις, με μικρή ενσωμάτωση ψηφιακών, υβριδικών ή καινοτομικών λύσεων κοινωνικής φροντίδας.
2. **Σημαντικές χωρικές ανισότητες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας–πρόνοιας.** Ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές υστερούν συστηματικά στη διαθεσιμότητα ποιοτικών κοινωνικών υποδομών.
3. **Μειωμένη διοικητική ικανότητα σε Δήμους χαμηλού μεγέθους.** Υπάρχει μεγάλη διακύμανση στην τεχνική ωριμότητα και στη δυνατότητα προετοιμασίας φακέλων, προκαλώντας ανομοιόμορφη προγραμματική απορρόφηση.
4. **Δημογραφική συρρίκνωση που υπονομεύει τη βιωσιμότητα δομών.** Η σταθερή μείωση πληθυσμού (ιδίως σε Ροδόπη, Δράμα, Σαμοθράκη, ορεινές ζώνες) δυσκολεύει τη μακροχρόνια βιωσιμότητα κοινωνικών έργων και αυξάνει το λειτουργικό κόστος ανά ωφελούμενο.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Ισχυρή προτεραιότητα κοινωνικής συνοχής στο νέο ΕΠΑ.** Η θεματική του ΕΠΑ προβλέπει σημαντικό χώρο για ενίσχυση υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, πρόνοιας και δημογραφικής πολιτικής.
2. **Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικών υπηρεσιών.** Η χρήση ψηφιακών συστημάτων για πρόνοια, ραντεβού, τηλεϊατρική, εξ αποστάσεως υποστήριξη ευπαθών ομάδων και μοντέλα “έξυπνων κοινωνικών δομών” μπορεί να αναβαθμίσει την ποιότητα υπηρεσιών.

3. **Περιθώριο ενίσχυσης παιδικών, εκπαιδευτικών, υγειονομικών και αθλητικών υποδομών.** Η ζήτηση από Δήμους παραμένει υψηλή, ενώ υπάρχουν ακόμη σημαντικές ελλείψεις, ιδίως σε δημογραφικά υποχωρούσες περιοχές.
4. **Δυνατότητα ενίσχυσης δράσεων δημόσιας υγείας.** Παρεμβάσεις όπως συστήματα επιδημιολογικής επιτήρησης, καταπολέμηση διαβιβαστών (π.χ. κουνουποκτονίες), κτηνιατρική εποπτεία και υγειονομικές υποδομές μπορούν να ενταχθούν συστηματικά.

Απειλές (Threats)

1. **Επιβάρυνση δομών λόγω γήρανσης και δημογραφικής υποχώρησης.** Η αυξημένη ανάγκη για πρόνοια και κοινωνική φροντίδα επιβαρύνει οικονομικά το σύστημα, ενώ η συρρίκνωση μειώνει τις οικονομίες κλίμακας.
2. **Διοικητικές ανισότητες που οδηγούν σε ασυμμετρίες υλοποίησης.** Δήμοι με χαμηλή τεχνική ικανότητα κινδυνεύουν να υστερήσουν σε συμβασιοποίηση, απορρόφηση και τήρηση χρονοδιαγραμμάτων.
3. **Πιέσεις χρηματοδότησης από άλλους ΑΣ με υψηλή τεχνική προτεραιότητα (ΑΣ2–ΑΣ3–ΑΣ6).** Η ανάγκη για μεγάλες υποδομές μπορεί να περιορίσει μελλοντικά τον χώρο για κοινωνικές παρεμβάσεις.
4. **Αυξημένο κόστος υλοποίησης κοινωνικών έργων.** Η αστάθεια στις τιμές υλικών και η γενικότερη οικονομική αβεβαιότητα επηρεάζουν ιδιαίτερα έργα μικρομεσαίας κλίμακας.

4.3.3 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 2: Υποδομές & Μεταφορές

Ο ΑΣ «Υποδομές & Μεταφορές» αποτελεί έναν από τους πιο κρίσιμους τομείς του ΠΠΑ, με ισχυρή ζήτηση, υψηλή ωριμότητα σε συγκεκριμένες κατηγορίες έργων και καθοριστική συμβολή στην περιφερειακή συνδεσιμότητα, την ασφάλεια και τη λειτουργικότητα των κρίσιμων υποδομών. Η SWOT αποτυπώνει τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του τομέα χωρίς αναφορές σε χρηματοδοτικά μεγέθη.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Συσσωρευμένη εμπειρία σε οδικά και τεχνικά έργα.** Η ΠΑΜΘ έχει αποδεδειγμένη επιχειρησιακή ικανότητα στην υλοποίηση έργων οδοποιίας, οδικής ασφάλειας, τεχνικών αποκαταστάσεων και τοπικών χερσαίων υποδομών, με σταθερή επίδοση συμβασιοποίησης και ολοκλήρωσης.
2. **Υψηλή ωριμότητα προτάσεων σε συνδεσιμότητα και οδική ασφάλεια.** Μεγάλο μέρος των νέων προτάσεων βασίζεται σε διαθέσιμες μελέτες ή προμελέτες, επιτρέποντας γρήγορη κινητοποίηση.

3. **Αποτελεσματική υλοποίηση έργων μικρομεσαίας κλίμακας.** Παρεμβάσεις συντήρησης, λειτουργικής αναβάθμισης, αστικής κινητικότητας και βελτιώσεων τοπικών δικτύων ολοκληρώνονται με συνέπεια και σταθερό ρυθμό.
4. **Γεωστρατηγικά πλεονεκτήματα που ενισχύουν τη σκοπιμότητα επενδύσεων.** Η ύπαρξη σημαντικών λιμένων, διασυνοριακών αξόνων και κόμβων ενέργειας/μεταφορών ενδυναμώνει τη σημασία έργων συνδεσιμότητας.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

1. **Υστέρηση ωρίμανσης μεγάλων έργων υποδομών.** Η έλλειψη ολοκληρωμένων μελετών σε μεγάλα έργα στρατηγικού χαρακτήρα (λιμενικές υποδομές, πολυτροπικότητα, μεγάλα υδραυλικά) περιορίζει τη δυνατότητα άμεσης ένταξης.
2. **Ανομοιογενής τεχνική ικανότητα μεταξύ Δήμων και φορέων υλοποίησης.** Οι μικρότεροι ΟΤΑ και ορισμένες τεχνικές υπηρεσίες εμφανίζουν δυσκολίες σε αδειοδοτήσεις, προετοιμασία τευχών και δημοπρατήσεις.
3. **Υψηλή εξάρτηση από συνεχιζόμενα έργα προηγούμενων περιόδων.** Το χαρτοφυλάκιο παρουσιάζει περιορισμένη παραγωγή νέων μεγάλων έργων, επηρεάζοντας τη στρατηγική ευελιξία του ΑΣ.
4. **Περιορισμένη ενσωμάτωση σύγχρονων τεχνολογιών.** Έργα ευφών μεταφορών, ψηφιακής παρακολούθησης υποδομών και συστημάτων διαχείρισης κυκλοφορίας είναι υποεκπροσωπημένα.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Ευθυγράμμιση με τις εθνικές προτεραιότητες για ανθεκτικότητα και συνδεσιμότητα.** Το νέο ΕΠΑ ενισχύει παρεμβάσεις σε μεταφορές, οδική ασφάλεια και τεχνικά συστήματα ανθεκτικότητας.
2. **Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της ΠΑΜΘ ως διαμετακομιστικού κόμβου.** Οι επενδύσεις σε οδικές/λιμενικές υποδομές μπορούν να ενισχύσουν τη στρατηγική θέση της Περιφέρειας στα διεθνή δίκτυα.
3. **Νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για ωρίμανση έργων και τεχνική υποστήριξη.** Η δυνατότητα χρηματοδότησης μελετών, προπαρασκευαστικών εργασιών και τεχνικής βοήθειας βελτιώνει τη μελλοντική παραγωγή έργων.
4. **Εισαγωγή καινοτομίας στις υποδομές μεταφορών.** Συστήματα ITS, ηλεκτροκίνηση και ψηφιακές λύσεις μπορούν να αναβαθμίσουν τη λειτουργικότητα και την απόδοση των δικτύων.

Απειλές (Threats)

1. **Επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης στις τεχνικές υποδομές.** Ακραία φαινόμενα (πλημμύρες, διάβρωση, θερμικές καταπονήσεις) αυξάνουν τους κινδύνους αστοχίας και απαιτούν σύνθετες παρεμβάσεις.
2. **Αστάθεια κόστους σε υλικά και συμβάσεις έργων.** Οικονομικές πιέσεις και διεθνείς αναταράξεις ενδέχεται να δυσχεράνουν τη διαχείριση προϋπολογισμών και χρονοδιαγραμμάτων.
3. **Κίνδυνος καθυστερήσεων λόγω τεχνικής επάρκειας.** Οι αδυναμίες μικρότερων Δήμων και φορέων υλοποίησης ενδέχεται να προκαλέσουν χρονοκαθυστερήσεις σε ένα ευρύ φάσμα έργων.
4. **Διαταραχές στις εφοδιαστικές αλυσίδες και γεωπολιτικές εξελίξεις.** Η εξάρτηση από εξοπλισμό και υλικά επηρεάζεται από διεθνείς κρίσεις, με κίνδυνο αναστολών ή τροποποιήσεων συμβάσεων.

4.3.4 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 3: Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Ο ΑΣ3 συγκεντρώνει παρεμβάσεις υψηλής προτεραιότητας για την ΠΑΜΘ, καθώς η Περιφέρεια παρουσιάζει τεκμηριωμένη κλιματική τρωτότητα, αυξημένη συχνότητα ακραίων φαινομένων και σημαντικές ανάγκες σε υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας, πρόληψης κινδύνων και ανθεκτικότητας. Η SWOT που ακολουθεί αποτυπώνει τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του τομέα, χωρίς αναφορές σε προϋπολογισμούς, ώστε να διατηρείται η θεσμική συνοχή και η σωστή χωροθέτηση στο παραδοτέο.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Συσσωρευμένη εμπειρία σε υδραυλικά και αντιπλημμυρικά έργα.** Η ΠΑΜΘ έχει υλοποιήσει μεγάλο εύρος παρεμβάσεων σε καθαρισμούς ρεμάτων, τεχνικά υδραυλικά έργα, αποκαταστάσεις και πρόληψη κινδύνων, διαθέτοντας λειτουργική τεχνογνωσία.
2. **Υψηλός βαθμός ωριμότητας σε κρίσιμα έργα κλιματικής ανθεκτικότητας.** Σημαντικό μέρος των νέων προτάσεων συνοδεύεται από πλήρεις ή ώριμες μελέτες, ιδίως σε έργα διαχείρισης υδάτων, προστασίας οικισμών και αντιπλημμυρικών υποδομών.
3. **Ενισχυμένη θεσμική ετοιμότητα λόγω εμπειρίας κρίσεων.** Οι επαναλαμβανόμενες κλιματικές και υδρολογικές πιέσεις έχουν οδηγήσει σε βελτιωμένους μηχανισμούς συντονισμού και διαχείρισης κινδύνων σε επίπεδο Περιφέρειας.
4. **Συνεργασία με τοπικούς φορείς και υπηρεσίες για πρόληψη/ετοιμότητα.** Οι Δήμοι και οι υπηρεσίες πολιτικής προστασίας εμφανίζουν βελτιωμένη επιχειρησιακή ανταπόκριση και εμπειρία σε έργα ετοιμότητας και άμεσης παρέμβασης.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

1. **Υψηλή εξάρτηση από έργα που απαιτούν σύνθετες αδειοδοτήσεις.** Πολλά έργα του ΑΣ3 συνδέονται με περιβαλλοντική αδειοδότηση υψηλής πολυπλοκότητας, που μπορεί να προκαλέσει καθυστερήσεις.
2. **Ανομοιογενής τεχνική επάρκεια Δήμων σε έργα πολιτικής προστασίας.** Μικροί ή ορεινοί Δήμοι δυσκολεύονται στη μελέτη, προκήρυξη και επίβλεψη έργων μεγάλης τεχνικής απαίτησης.
3. **Περιορισμένη εφαρμογή νέων τεχνολογιών έγκαιρης προειδοποίησης.** Συστήματα monitoring, αισθητήρες και ψηφιακές πλατφόρμες πολιτικής προστασίας δεν έχουν αναπτυχθεί σε επαρκή κλίμακα.
4. **Αποσπασματικότητα σε παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας.** Η έλλειψη ολοκληρωμένων στρατηγικών σχεδίων για λεκάνες απορροής και μεγάλα οικοσυστήματα περιορίζει την ολιστική αντιμετώπιση κινδύνων.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Κεντρική προτεραιότητα της κλιματικής ανθεκτικότητας στο νέο ΕΠΑ.** Η εθνική προγραμματική περίοδος ενισχύει παρεμβάσεις πρόληψης, πολιτικής προστασίας, έργων ανθεκτικότητας και συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης.
2. **Δυνατότητα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε υδατικά συστήματα και ρέματα.** Υπάρχει ισχυρή τεχνική βάση στην ΠΑΜΘ για έργα εξυγίανσης, καθαρισμού και αποκατάστασης υδατορεμάτων.
3. **Ενίσχυση συνεργασίας με φορείς διάσωσης, υπηρεσίες ασφαλείας και πολιτικής προστασίας.** Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση επιτρέπει συνδυασμένες δράσεις πρόληψης, εξοπλισμού και υποδομών.
4. **Ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων παρακολούθησης και διαχείρισης κινδύνων.** Η αξιοποίηση εργαλείων ΤΝ, αισθητήρων και γεωχωρικών δεδομένων μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τις δυνατότητες ετοιμότητας.

Απειλές (Threats)

1. **Συχνότερα και εντονότερα ακραία καιρικά φαινόμενα.** Η κλιματική κρίση αυξάνει την πιθανότητα εκτεταμένων βλαβών και υπερφόρτωσης τεχνικών υποδομών.
2. **Διακινδύνευση χρονοδιαγραμμάτων λόγω τεχνικών και θεσμικών καθυστερήσεων.** Ειδικά έργα με υδραυλικές ή περιβαλλοντικές απαιτήσεις υπόκεινται σε υψηλή γραφειοκρατική επιβάρυνση.

3. **Πιέσεις στο κόστος και στη διαθεσιμότητα υλικών.** Η αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές μπορεί να επηρεάσει κρίσιμα έργα που απαιτούν εξειδικευμένο εξοπλισμό ή υλικά.
4. **Εξάρτηση από εξωτερικούς παράγοντες (γεωπολιτικές κρίσεις, φυσικές καταστροφές).** Οι διεθνείς και περιφερειακές εξελίξεις επηρεάζουν την υλοποίηση έργων και την επιχειρησιακή ετοιμότητα.

4.3.5 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 4: Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα

Ο ΑΣ4 ενσωματώνει τις στρατηγικές παρεμβάσεις που σχετίζονται με την έρευνα και καινοτομία, την επιχειρηματική ανάπτυξη, την ενίσχυση της εξωστρέφειας, καθώς και την ανάδειξη τουριστικών, πολιτιστικών και αγροδιατροφικών πλεονεκτημάτων της ΠΑΜΘ. Παρά την υψηλή σημασία του τομέα για τη μεσο-μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή μετάβαση, η προηγούμενη περίοδος ανέδειξε περιορισμένη ωρίμανση, χαμηλή ένταση καινοτομίας και μικρό αριθμό υλοποιήσιμων παρεμβάσεων. Η παρακάτω SWOT αποτυπώνει τα κρίσιμα στοιχεία για τον σχεδιασμό του ΠΠΑ 2026–2030.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Πλούσιο αλλά υποαξιοποίητο παραγωγικό και φυσικό κεφάλαιο.** Η ΠΑΜΘ διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα σε αγροδιατροφικό τομέα, πολιτιστικό απόθεμα, τουριστικούς πόρους και μοναδικά οικοσυστήματα, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν βάση διαφοροποίησης.
2. **Υφιστάμενη εμπειρία σε δράσεις ανάδειξης περιοχών και τοπικών προϊόντων.** Προηγούμενες παρεμβάσεις αποδεικνύουν λειτουργική γνώση σε δράσεις branding, ανάδειξης περιοχών και θεματικού τουρισμού.
3. **Στρατηγική θέση με δυνατότητα ενίσχυσης εμπορίου και διασυνοριακής δραστηριότητας.** Η περιφερειακή γεωγραφία μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για την ανάπτυξη εξωστρεφών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
4. **Σύνδεση με ερευνητικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιοχής.** Το ΔΠΘ και τοπικά ερευνητικά οικοσυστήματα αποτελούν δυναμικές βάσεις για δράσεις καινοτομίας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

1. **Χαμηλή ένταση καινοτομίας στην τοπική επιχειρηματική βάση.** Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της ΠΑΜΘ εμφανίζουν περιορισμένη κουλτούρα τεχνολογικής αναβάθμισης, ψηφιακού εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης νέων προϊόντων.

2. **Ανεπαρκής ωρίμανση και μικρός αριθμός προτάσεων.** Το χαρτοφυλάκιο έργων του ΑΣ4 χαρακτηρίζεται από μικρότερη κλίμακα, αποσπασματικότητα και χαμηλό επίπεδο τεχνικής προετοιμασίας.
3. **Περιορισμένες συνέργειες έρευνας - παραγωγής.** Η διασύνδεση επιχειρήσεων με ερευνητικά ιδρύματα είναι αδύναμη, με αποτέλεσμα περιορισμένη μεταφορά τεχνολογίας και εφαρμοσμένης καινοτομίας.
4. **Ανεπαρκής αξιοποίηση πολιτιστικών και τουριστικών πόρων.** Παρά τον σημαντικό πλούτο, οι παρεμβάσεις παραμένουν μεμονωμένες και χωρίς συστηματική εφαρμογή στρατηγικών place branding και θεματικών προϊόντων.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Εθνικές προτεραιότητες για καινοτομία, επιχειρηματικότητα και εξωστρέφεια.** Το νέο ΕΠΑ ενισχύει δράσεις έρευνας, καινοτομίας, πολιτισμού, τουρισμού και αγροδιατροφής, παρέχοντας ευρεία θεματική κάλυψη.
2. **Δυνατότητα ανάπτυξης νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας.** Αξιοποίηση πράσινων τεχνολογιών, δημιουργικών βιομηχανιών, έξυπνης εξειδίκευσης και νέων τουριστικών προϊόντων.
3. **Πρωώθηση εξαγωγών και διεθνούς δικτύωσης.** Η γεωγραφική θέση και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΠΑΜΘ μπορούν να στηρίξουν δράσεις εμπορίου και εξαγωγών.
4. **Ανάδειξη πολιτιστικών και φυσικών πόρων μέσω σύγχρονων εργαλείων.** Ψηφιακή προβολή, πολιτιστικές διαδρομές, θεματικός και βιώσιμος τουρισμός προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες αποτύπωσης αξίας.

Απειλές (Threats)

1. **Πίεση των επιχειρήσεων από αυξημένο κόστος, αβεβαιότητα και διεθνείς αστάθειες.** Διακυμάνσεις στις αγορές περιορίζουν την ικανότητα επένδυσης σε καινοτομία.
2. **Κίνδυνος υποαπορρόφησης λόγω χαμηλής διοικητικής και τεχνικής επάρκειας.** Η αδυναμία ωρίμανσης πράξεων μπορεί να περιορίσει την αποτελεσματικότητα των διαθέσιμων πόρων.
3. **Έντονος διεθνής ανταγωνισμός σε τουρισμό, αγροδιατροφή και πολιτισμό.** Η ΠΑΜΘ χρειάζεται στοχευμένες διαφοροποιήσεις για να ανταγωνιστεί ισχυρότερες περιοχές.

4. **Διασπορά μικρής κλίμακας έργων χωρίς κεντρική στρατηγική.** Η απουσία συνεκτικών πυρήνων παρέμβασης ενέχει τον κίνδυνο χαμηλής προστιθέμενης αξίας και κατακερματισμού αποτελεσμάτων.

4.3.6 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 5: Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη

Ο ΑΣ5 αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό της διοίκησης, την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών, την ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητής νοημοσύνης. Η προηγούμενη προγραμματική περίοδος ανέδειξε σημαντικές αδυναμίες ψηφιακής ωριμότητας, αλλά και σαφείς δυνατότητες αναβάθμισης μέσω συστημάτων διαλειτουργικότητας, αυτοματοποίησης διαδικασιών και ψηφιακών υπηρεσιών για πολίτες και φορείς. Η ακόλουθη micro-SWOT συνοψίζει τα κρίσιμα στοιχεία σχεδιασμού για τον ΑΣ5 στο ΠΠΑ 2026–2030.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Θεσμική δέσμευση στο ψηφιακό κράτος.** Η ενίσχυση ψηφιακών υπηρεσιών αποτελεί εθνική προτεραιότητα, γεγονός που διευκολύνει τη στοίχιση της ΠΑΜΘ με εθνικά συστήματα και κατευθύνσεις.
2. **Υφιστάμενες βάσεις δεδομένων και λειτουργικά συστήματα που μπορούν να αναβαθμιστούν.** Η Περιφέρεια και οι φορείς της διαθέτουν βασικές ψηφιακές υποδομές που αποτελούν σημείο εκκίνησης για μεγαλύτερης κλίμακας αναβάθμιση.
3. **Εμπειρία σε τμηματική ψηφιοποίηση διαδικασιών.** Σε ορισμένες υπηρεσίες έχουν υλοποιηθεί ψηφιακές λύσεις (διαχείριση εσωτερικών διαδικασιών, πλατφόρμες επικοινωνίας), προσφέροντας τεχνική βάση για περαιτέρω αυτοματοποίηση.
4. **Διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού με αυξανόμενη εξοικείωση σε ΤΠΕ.** Παρά τις ελλείψεις, το προσωπικό παρουσιάζει ικανότητα αξιοποίησης νέων ψηφιακών εργαλείων όταν αυτά είναι λειτουργικά και σαφώς δομημένα.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

1. **Χαμηλή συνολική ψηφιακή ωριμότητα υπηρεσιών και Δήμων.** Η πλειονότητα των διαδικασιών παραμένει χειροκίνητη, αποσπασματική και μη αυτοματοποιημένη, με σημαντικές διαφορές μεταξύ φορέων.
2. **Περιορισμένη διαλειτουργικότητα συστημάτων.** Τα υπάρχοντα ψηφιακά εργαλεία δεν επικοινωνούν αποτελεσματικά μεταξύ τους, εμποδίζοντας τη ροή δεδομένων και τη λήψη αποφάσεων.

3. **Ανεπαρκής τεχνική υποστήριξη για εξειδικευμένα έργα ΤΠΕ.** Η υλοποίηση σύνθετων ψηφιακών έργων απαιτεί τεχνογνωσία που δεν είναι επαρκώς διαθέσιμη εντός της διοίκησης.
4. **Μειωμένη χρήση εργαλείων δεδομένων και αναλυτικής πληροφόρησης.** Οι δυνατότητες αξιοποίησης big data, dashboards, συστημάτων παρακολούθησης και ΤΝ παραμένουν ανεκμετάλλετες.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Ενίσχυση ψηφιακού μετασχηματισμού στο νέο ΕΠΑ.** Η προγραμματική περίοδος παρέχει ισχυρή στήριξη για ψηφιακές πλατφόρμες, αυτοματοποίηση διαδικασιών, αναβάθμιση υποδομών και ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.
2. **Δυνατότητα διασύνδεσης με εθνικά και υπερτοπικά συστήματα.** Επιτρέπει την αξιοποίηση των κεντρικών λύσεων κυβερνοασφάλειας, data centers, cloud υποδομών και υπηρεσιών του gov.gr.
3. **Εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης σε κρίσιμες λειτουργίες.** Η ΤΝ μπορεί να υποστηρίξει προληπτική διαχείριση υποδομών, εξυπηρέτηση πολιτών και εσωτερική επιχειρησιακή λειτουργία.
4. **Αύξηση ψηφιακής ζήτησης από πολίτες και επιχειρήσεις.** Οι ανάγκες για γρήγορες, διαφανείς και απρόσκοπτες υπηρεσίες ενισχύουν τη βιωσιμότητα νέων ψηφιακών έργων.

Απειλές (Threats)

1. **Κίνδυνοι κυβερνοασφάλειας και ανάγκη συνεχούς προστασίας δεδομένων.** Η αύξηση ψηφιακών υπηρεσιών δημιουργεί ευαλωτότητες σε κυβερνοεπιθέσεις, απαιτώντας υψηλό επίπεδο προστασίας.
2. **Γρήγορη απαξίωση τεχνολογικού εξοπλισμού και λογισμικού.** Ο ταχύς ρυθμός τεχνολογικών αλλαγών απαιτεί συνεχή ανανέωση και επενδύσεις.
3. **Ανάγκη για συστηματική εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού.** Χωρίς κατάλληλη ενίσχυση δεξιοτήτων, ο ψηφιακός μετασχηματισμός μπορεί να οδηγήσει σε υστερήσεις υλοποίησης.
4. **Κίνδυνος δημιουργίας ψηφιακών ανισοτήτων μεταξύ υπηρεσιών και Δήμων.** Η ετερογένεια στις τεχνικές και διοικητικές ικανότητες μπορεί να επιβραδύνει την ολοκληρωμένη εφαρμογή συστημάτων.

4.3.7 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 6: Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός

Ο ΑΣ6 συγκροτεί τον πυρήνα των περιβαλλοντικών, ενεργειακών και υδρολογικών παρεμβάσεων της Περιφέρειας. Η ΠΑΜΘ χαρακτηρίζεται από υψηλή κλιματική τρωτότητα, σημαντικές ανάγκες σε διαχείριση υδάτων, ανάγκη για βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας υποδομών και αναβάθμιση οικοσυστημάτων. Η εμπειρία της περιόδου 2021–2025 και το ΣΣΑ 2024–2028 επιβεβαιώνουν ότι ο πράσινος μετασχηματισμός αποτελεί διακριτό και ώριμο επενδυτικό πεδίο. Η παρακάτω micro-SWOT αποτυπώνει τα κρίσιμα στοιχεία σχεδιασμού του ΑΣ6 στο ΠΠΑ 2026–2030.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Εδραιωμένη εμπειρία σε έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων και υδραυλικών υποδομών.** Η ΠΑΜΘ διαθέτει ισχυρή τεχνική παράδοση σε φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα και έργα υδροληψίας.
2. **Υψηλό επίπεδο ωριμότητας πράσινων και ενεργειακών έργων.** Πολλές προτάσεις περιλαμβάνουν ώριμες ή ημι-ώριμες ενεργειακές αναβαθμίσεις, παρεμβάσεις εξοικονόμησης πόρων και μικρομεσαίες πράσινες υποδομές.
3. **Συστηματική τεχνική ικανότητα σε περιβαλλοντικές παρεμβάσεις.** Η Περιφέρεια και οι Δήμοι έχουν πολυετή εμπειρία σε δράσεις περιβαλλοντικής προστασίας, βιοκλιματικών αναπλάσεων και αναβάθμισης οικοσυστημάτων.
4. **Ευρεία κοινωνική αποδοχή πράσινων έργων.** Τα έργα περιβαλλοντικού χαρακτήρα τυγχάνουν υψηλής κοινωνικής συναίνεσης, ενισχύοντας την υλοποίηση και λειτουργική βιωσιμότητα.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

1. **Μεγάλη ανομοιογένεια στην ποιότητα και ωριμότητα των μελετών.** Ενώ υπάρχουν ώριμα έργα, πολλές πράξεις αντιμετωπίζουν ελλείψεις σε τεχνικές μελέτες, αδειοδοτήσεις ή περιβαλλοντική τεκμηρίωση.
2. **Περιορισμένη εφαρμογή λύσεων κυκλικής οικονομίας.** Οι πράξεις επικεντρώνονται κυρίως σε κλασικές υποδομές και λιγότερο σε σύγχρονες πράσινες πρακτικές (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση πόρων).
3. **Ανισότητες μεταξύ Δήμων στη δυνατότητα υποβολής πράσινων έργων.** Ορισμένοι ΟΤΑ διαθέτουν ισχυρό τεχνικό βάρος, ενώ άλλοι αδυνατούν να ωριμάσουν πράσινα σχέδια μεγάλης κλίμακας.

4. **Περιορισμένη χρήση τεχνολογιών παρακολούθησης και έξυπνων συστημάτων.**
Τα περισσότερα έργα παραμένουν συμβατικά, χωρίς εισαγωγή αισθητήρων, telemetry, data-driven περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Ενίσχυση της πράσινης μετάβασης ως βασικής προτεραιότητας του νέου ΕΠΑ.**
Το πλαίσιο 2026–2030 ευνοεί έργα ενεργειακής αναβάθμισης, πράσινων πόλεων, βιώσιμης κινητικότητας και μείωσης περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
2. **Αξιοποίηση νέων εργαλείων ΤΝ και έξυπνων συστημάτων.** Η ενσωμάτωση ICT και AI μπορεί να ενισχύσει την αποδοτικότητα έργων άρδευσης, ενέργειας, ύδατος και διαχείρισης πόρων.
3. **Δυνατότητα συνδυασμού χρηματοδοτήσεων για περιβαλλοντικά έργα.** Πράσινες παρεμβάσεις μπορούν να ενισχυθούν συμπληρωματικά από τομεακά προγράμματα, διεθνή εργαλεία και εθνικές πρωτοβουλίες.
4. **Ανάπτυξη πράσινων αστικών υποδομών.** Αστικές αναπλάσεις, διαχείριση όμβριων, πράσινες στέγες και δημόσιοι χώροι αποτελούν ώριμα πεδία για το ΠΠΑ.

Απειλές (Threats)

1. **Εντεινόμενη κλιματική κρίση και πίεση σε οικοσυστήματα και υδάτινους πόρους.**
Ακραία φαινόμενα, παρατεταμένες ξηρασίες και πλημμυρικά επεισόδια αυξάνουν την απαίτηση για ανθεκτικές πράσινες λύσεις.
2. **Κίνδυνοι καθυστερήσεων λόγω πολυπλοκότητας αδειοδοτήσεων.** Περιβαλλοντικά έργα απαιτούν σύνθετες και χρονοβόρες διαδικασίες, που συχνά περιορίζουν τον ρυθμό υλοποίησης.
3. **Αύξηση κόστους υλικών και τεχνικών έργων περιβάλλοντος.** Η αστάθεια των διεθνών αγορών επηρεάζει τη βιωσιμότητα μεγάλων πράσινων υποδομών.
4. **Πιθανές δυσκολίες διαχείρισης λειτουργικού κόστους μετά την υλοποίηση.** Ενεργειακές και πράσινες υποδομές απαιτούν συχνά σημαντική και εξειδικευμένη συντήρηση, αυξάνοντας πιέσεις σε μικρούς φορείς.

4.3.8 Micro-SWOT Αναπτυξιακός Στόχος 7: Υποστήριξη Προγραμμάτων

Ο ΑΣ7 αποτελεί τη θεσμική και επιχειρησιακή βάση για την υλοποίηση του ΠΠΑ. Η αποτελεσματικότητα των έργων όλων των υπόλοιπων Αναπτυξιακών Στόχων εξαρτάται σε

μεγάλο βαθμό από την επάρκεια της διοικητικής υποστήριξης, της τεχνικής βοήθειας, της λειτουργίας των μηχανισμών παρακολούθησης και της ικανότητας ωρίμανσης έργων. Η εμπειρία 2021–2025 ανέδειξε τόσο την ανάγκη για ενίσχυση των διοικητικών μηχανισμών, όσο και την αυξανόμενη σημασία της διασφάλισης ποιότητας, της τεχνικής επάρκειας και της διαλειτουργικότητας υπηρεσιών. Η ακόλουθη micro-SWOT συνοψίζει τις κρίσιμες παραμέτρους σχεδιασμού του ΑΣ7 στο ΠΠΑ 2026–2030.

Δυνατά Σημεία (Strengths)

1. **Συγκροτημένος θεσμικός μηχανισμός προγραμματισμού και διαχείρισης.** Η ΠΑΜΘ έχει αναπτύξει σταθερές διαδικασίες, εσωτερικά συστήματα και εμπειρία στην υλοποίηση Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης.
2. **Συσσωρευμένη εμπειρία της ΔΙΑΝΑΠ σε διαχείριση, παρακολούθηση και τεχνική υποστήριξη.** Η Διεύθυνση αποτελεί φορέα με αποδεδειγμένο ιστορικό συντονισμού και εκτέλεσης έργων πολλαπλών κατηγοριών.
3. **Ενισχυμένη λειτουργική γνώση των Δήμων λόγω προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.** Παρά τις ανισότητες, αρκετοί Δήμοι έχουν αποκτήσει σημαντική ικανότητα ωρίμανσης, διαχείρισης και παρακολούθησης έργων.
4. **Συνεκτικό πλαίσιο παρακολούθησης και αναφορών.** Οι διαδικασίες reporting, η χρήση MIS και η εφαρμογή βασικών δεικτών αποτελούν λειτουργική βάση για το νέο ΠΠΑ.

Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

1. **Μεγάλη ανομοιογένεια διοικητικής και τεχνικής ικανότητας μεταξύ Δήμων.** Αρκετοί ΟΤΑ αντιμετωπίζουν ελλείψεις προσωπικού, γνώσεων και εργαλείων διαχείρισης, επηρεάζοντας την ομοιόμορφη υλοποίηση του Προγράμματος.
2. **Περιορισμένη εμπειρία σε εφαρμογή προηγμένων μηχανισμών παρακολούθησης.** Η αξιοποίηση real-time data, ψηφιακών dashboards και αυτοματοποιημένων δεικτών παραμένει χαμηλή.
3. **Ασυμμετρίες στη συνεργασία μεταξύ φορέων υλοποίησης.** Η συντονιστική λειτουργία επηρεάζεται από κατακερματισμένες διαδικασίες, διαφορετικές ερμηνείες κανόνων και περιορισμένη τυποποίηση.
4. **Ανεπάρκεια πόρων για συνεχή κατάρτιση.** Η αναβάθμιση δεξιοτήτων και η αδιάλειπτη επιμόρφωση προσωπικού συχνά δεν υποστηρίζεται θεσμικά, επηρεάζοντας την ποιότητα διαχείρισης.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. **Ενίσχυση μηχανισμών διακυβέρνησης και τεχνικής βοήθειας μέσω του νέου ΕΠΑ.** Η προγραμματική περίοδος 2026–2030 υποστηρίζει συστηματικά δράσεις ενίσχυσης τεχνικής και διοικητικής επάρκειας.
2. **Πλήρης ψηφιοποίηση διαδικασιών έργων, παρακολούθησης και συμβασιοποίησης.** Η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων μπορεί να μειώσει καθυστερήσεις, να ενισχύσει τη διαφάνεια και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα.
3. **Διαθεσιμότητα χρηματοδοτικών εργαλείων για κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.** Η εκπαίδευση σε project management, οικονομική διαχείριση, procurement και MIS μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την ικανότητα υλοποίησης.
4. **Ανάπτυξη διαλειτουργικών μηχανισμών μεταξύ ΠΑΜΘ, Δήμων και λοιπών φορέων.** Η δημιουργία ενιαίων πρωτοκόλλων, templates και εργαλείων συνεργασίας μπορεί να αυξήσει τη συνοχή και να μειώσει διοικητικούς κινδύνους.

Απειλές (Threats)

1. **Αυξημένη γραφειοκρατική επιβάρυνση λόγω νέου θεσμικού πλαισίου.** Η προσαρμογή σε νέους κανόνες, πρότυπα και απαιτήσεις μπορεί να προκαλέσει καθυστερήσεις ειδικά σε φορείς με χαμηλή τεχνική επάρκεια.
2. **Κίνδυνοι καθυστερήσεων στη συμβασιοποίηση έργων.** Περιορισμένη εμπειρία σε διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, σε συνδυασμό με υψηλό φόρτο, ενδέχεται να επηρεάσει την απορρόφηση.
3. **Συσσώρευση έργων χωρίς επαρκή τεχνική υποστήριξη.** Υψηλός αριθμός πράξεων, ειδικά από μικρότερους Δήμους, μπορεί να δημιουργήσει συμφόρηση στη διαχείριση.
4. **Εξωτερικές πιέσεις που επηρεάζουν λειτουργικές δαπάνες και ανθρώπινο δυναμικό.** Οικονομικές και δημοσιονομικές συνθήκες μπορεί να περιορίσουν τη δυνατότητα ενίσχυσης προσωπικού και λειτουργικών πόρων.

4.4 Κρίσιμα Συμπεράσματα Μέρους Β

Η συνολική αποτίμηση της εφαρμογής του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2021–2025 αναδεικνύει ένα συνεκτικό πλαίσιο συμπερασμάτων που θεμελιώνουν τον σχεδιασμό του ΠΠΑ 2026–2030. Τα ευρήματα προκύπτουν από την ανάλυση υλοποίησης του Προγράμματος, τη SWOT ανά Αναπτυξιακό Στόχο, τις αποτιμήσεις της ΔΙΑΝΑΠ και τα στοιχεία της διαβούλευσης με τους Δήμους και τους εμπλεκόμενους φορείς.

Πρώτον, η ΠΑΜΘ επέδειξε σημαντικές επιδόσεις ενεργοποίησης και υλοποίησης σε έργα μικρής και μεσαίας τεχνικής πολυπλοκότητας. Τομείς όπως οι κοινωνικές υποδομές, οι τοπικές παρεμβάσεις υποδομών και επιλεγμένες πράσινες δράσεις παρουσίασαν υψηλά ποσοστά εντάξεων και πληρωμών. Το αποτέλεσμα επιβεβαιώνει ότι το υφιστάμενο διοικητικό σύστημα

είναι λειτουργικό σε έργα καθιερωμένου τύπου, με σταθερή τεχνική υποδομή και χαμηλότερες απαιτήσεις ωρίμανσης.

Δεύτερον, αναδείχθηκαν σαφείς διαρθρωτικές αδυναμίες σε παρεμβάσεις υψηλής τεχνικής πολυπλοκότητας. Έργα πράσινης μετάβασης, φυσικών πόρων, υδατικών συστημάτων, περιβάλλοντος, κτιριακών παρεμβάσεων μεγάλης κλίμακας και σύνθετων μεταφορικών υποδομών χαρακτηρίστηκαν από χαμηλή ωριμότητα, αδειοδοτικές καθυστερήσεις και περιορισμένη δυνατότητα συμβασιοποίησης. Τα ευρήματα αυτά επιβάλλουν ισχυρή προτεραιοποίηση ωριμότητας στο νέο ΠΠΑ.

Τρίτον, διαπιστώθηκε έντονη ανομοιογένεια στη διοικητική και τεχνική ικανότητα μεταξύ φορέων υλοποίησης, κυρίως μεταξύ Περιφέρειας και Δήμων. Οι διαφορές σε ανθρώπινο δυναμικό, τεχνική επάρκεια, εμπειρία δημοπρατίσεων και διαχείριση έργων οδήγησαν σε άνιση πρόοδο μεταξύ Αναπτυξιακών Στόχων και Περιφερειακών Ενοτήτων. Η ανομοιογένεια αυτή συνιστά κρίσιμο περιορισμό για το ΠΠΑ 2026–2030.

Τέταρτον, η δημογραφική συρρίκνωση, η γήρανση και οι ισχυρές χωρικές ανισότητες (ορεινές, αγροτικές και παραμεθόριες ζώνες) επηρεάζουν άμεσα τη βιωσιμότητα υποδομών, την προσβασιμότητα υπηρεσιών και τον σχεδιασμό κοινωνικών παρεμβάσεων. Τα δημογραφικά δεδομένα αποτελούν δεσμευτική παράμετρο σχεδιασμού τόσο των κοινωνικών όσο και των τεχνικών έργων.

Πέμπτον, η συνολική SWOT και οι micro-SWOT ανά ΑΣ αναδεικνύουν ότι η Περιφέρεια διαθέτει ισχυρά ερείσματα για την επόμενη περίοδο:

- προτεραιότητες πράσινης μετάβασης και κλιματικής ανθεκτικότητας,
- περιβαλλοντικό και υδάτινο κεφάλαιο,
- γεωστρατηγική θέση και δυναμικό μεταφορικών διασυνδέσεων,
- δυνατότητες αναβάθμισης διοικητικής ικανότητας μέσω νέων εργαλείων,
- ανάγκη ενίσχυσης ψηφιακών συστημάτων και καινοτομίας.

Οι παράγοντες αυτοί αποτελούν πηγές συγκριτικού πλεονεκτήματος για το ΠΠΑ 2026–2030.

Έκτον, στον τομέα της διοικητικής υποστήριξης (ΑΣ7) η προηγούμενη περίοδος ανέδειξε την ανάγκη ενίσχυσης του μηχανισμού ωρίμανσης έργων, της τεχνικής βοήθειας, της κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού και της συστηματικής παραγωγής μελετών. Παρά την υψηλή συμβασιοποίηση, η ενεργοποίηση παρέμεινε χαμηλότερη, επιβεβαιώνοντας την ανάγκη για πιο ισχυρή τεχνική και διοικητική υποστήριξη.

Τέλος, η συνδυαστική ανάλυση του Μέρους Β επιβεβαιώνει ότι το ΠΠΑ 2026–2030 πρέπει να εστιάσει:

- στην ενίσχυση ωριμότητας και τεχνικής ικανότητας για έργα υψηλής πολυπλοκότητας,
- στη διέγερση μηχανισμών υποστήριξης και τεχνικής βοήθειας,
- στη συστηματική αναβάθμιση πράσινων και κλιματικών υποδομών,
- στην ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας και της διαλειτουργικότητας,
- στην προσαρμογή σχεδιασμού στις δημογραφικές και χωρικές πραγματικότητες,
- και στη θεσμική θωράκιση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Τα συμπεράσματα αυτά διαμορφώνουν τη βάση για το Μέρος Γ – Στρατηγική 2026–2030, όπου οι ανάγκες, οι προκλήσεις και τα πλεονεκτήματα της ΠΑΜΘ οργανώνονται σε στοχευμένες, εφικτές και επιχειρησιακά τεκμηριωμένες προτεραιότητες του νέου Περιφερειακού Προγράμματος.

ΜΕΡΟΣ Γ: Αναπτυξιακή Στρατηγική ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030

5. Στρατηγική Προσέγγιση 2026-2030

Εισαγωγή

Η αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνεται στη βάση των **αναγκών**, των **προκλήσεων** και των **δυνατοτήτων** που αναδείχθηκαν στο Μέρος Β, σε συνδυασμό με το **Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028** και τη στοχοθεσία του **Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026–2030**. Η στρατηγική προσέγγιση ενσωματώνει τα συμπεράσματα της **Αποτίμησης της περιόδου 2021–2025** (Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης), τα αποτελέσματα της συνθετικής **SWOT** και τις **προτεραιότητες** που τέθηκαν από τους Δήμους και τους περιφερειακούς φορείς στο πλαίσιο της διαδικασίας **διαβούλευσης**.

Βασικό στοιχείο για τη διαμόρφωση της στρατηγικής αποτελεί η ευθυγράμμιση με τους Αναπτυξιακούς και Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ, όπως εξειδικεύονται στις προτεραιότητες πολιτικής ανά θεματική περιοχή. Η στοχοθεσία αυτή, σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις του νέου θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία του ΕΠΑ, καθορίζει τη δομή, την εστίαση και τον τρόπο προγραμματισμού των παρεμβάσεων του ΠΠΑ. Παράλληλα, η στρατηγική προσέγγιση λαμβάνει υπόψη την αρχή της συμπληρωματικότητας με τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και τα λοιπά εθνικά χρηματοδοτικά εργαλεία, εξασφαλίζοντας την αποφυγή επικαλύψεων και τη μέγιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνεται ως ένα συνεκτικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης, το οποίο μεταφράζει τις ανάγκες της ΠΑΜΘ **σε στοχευμένες επενδυτικές επιλογές**, οργανωμένες σε Αναπτυξιακούς Στόχους, στρατηγικές κατευθύνσεις και προτεραιότητες παρεμβάσεων. Η στρατηγική αυτή αποτυπώνεται συστηματικά στις επόμενες υποενότητες, όπου προσδιορίζονται η **λογική παρέμβασης**, οι **επιμέρους αναπτυξιακές επιλογές** και η **αντιστοίχιση με τη δομή και τις προτεραιότητες του ΕΠΑ**.

5.1 Στρατηγική λογική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

Η στρατηγική λογική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνεται στη βάση μιας ολοκληρωμένης αλληλουχίας τεκμηρίωσης, εθνικής στοχοθεσίας και περιφερειακών προτεραιοτήτων. Αφετηρία αποτελεί η αποτύπωση των αναγκών, των προκλήσεων και των δυνατοτήτων της ΠΑΜΘ, όπως προέκυψαν από την ανάλυση της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, τη συνθετική και θεματική SWOT και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τους Δήμους και τους περιφερειακούς φορείς. Τα στοιχεία αυτά συνθέτουν ένα συνεκτικό προγραμματικό υπόβαθρο, το οποίο αποτυπώνει κρίσιμα ελλείμματα, αναπτυξιακές ευκαιρίες και τομείς υψηλής επίδρασης για την Περιφέρεια.

Η στρατηγική λογική διαμορφώνεται εντός του πλαισίου του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026–2030, το οποίο οργανώνει τις δημόσιες επενδύσεις σε επτά Αναπτυξιακούς Στόχους (ΑΣ), εξειδικευμένους σε Ειδικούς Στόχους και επιμέρους Προτεραιότητες. Η αντιστοίχιση του ΠΠΑ με αυτή τη στοχοθεσία αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση του νέου θεσμικού πλαισίου και διασφαλίζει ότι οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ ΠΑΜΘ είναι εναρμονισμένες με τις εθνικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις, ενώ παράλληλα ανταποκρίνονται στις περιφερειακές ανάγκες.

Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική λογική του ΠΠΑ οργανώνεται γύρω από **τέσσερις βασικές αρχές**:

1. **Εστίαση σε ανάγκες υψηλής προτεραιότητας**, όπως αναδείχθηκαν από τη SWOT και την Αποτίμηση 2021–2025, με έμφαση σε υποδομές, κοινωνικές υπηρεσίες, πολιτική προστασία και περιβαλλοντική/κλιματική ανθεκτικότητα.
2. **Πλήρης ευθυγράμμιση με τους Αναπτυξιακούς και Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ**, αξιοποιώντας το επίσημο πλαίσιο προτεραιοτήτων ως οδηγό για τη διαμόρφωση των στρατηγικών κατευθύνσεων και την κατανομή των πόρων.
3. **Συμπληρωματικότητα και συνέργεια με άλλα εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα**, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου νόμου, ώστε να αποφεύγεται η επικάλυψη και να βελτιστοποιείται η χρήση των διαθέσιμων πόρων.
4. **Στοχευμένη επενδυτική προσέγγιση**, η οποία μετατρέπει τις περιφερειακές ανάγκες και προτεραιότητες σε συγκεκριμένες κατηγορίες παρεμβάσεων με μετρήσιμη αναπτυξιακή επίδραση και ωριμότητα υλοποίησης.

Με βάση τα παραπάνω, η στρατηγική λογική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 συνδέει με συνεκτικό τρόπο:

- (α) τη διαγνωσμένη αναπτυξιακή κατάσταση της Περιφέρειας,
- (β) τις εθνικές αναπτυξιακές προτεραιότητες του ΕΠΑ, και
- (γ) την ορθολογική κατανομή του προϋπολογισμού των 166 εκατ. €, σε παρεμβάσεις που συμβάλλουν ουσιαστικά στην κοινωνική συνοχή, την ανταγωνιστικότητα, την ανθεκτικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

5.2 Στρατηγικές επιλογές και κατευθύνσεις για την περίοδο 2026–2030

Οι στρατηγικές επιλογές του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνονται στη βάση της διαγνωσμένης αναπτυξιακής πραγματικότητας της Περιφέρειας, όπως τεκμηριώνεται στο Μέρος Β, και των προτεραιοτήτων που απορρέουν από τους Αναπτυξιακούς και Ειδικούς Στόχους του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026–2030. Η στρατηγική προσέγγιση επιδιώκει την αντιμετώπιση των κρίσιμων διαρθρωτικών αδυναμιών, την αξιοποίηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων και τη θωράκιση της Περιφέρειας απέναντι σε κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Οι **βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις** για την περίοδο 2026–2030 είναι οι εξής:

(α) Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της προσβασιμότητας σε βασικές υπηρεσίες (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ1 του ΕΠΑ).

Η ΠΑΜΘ αντιμετωπίζει σημαντικές δημογραφικές πιέσεις, χωρικές ανισότητες και διαφοροποιήσεις στην ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών. Η περίοδος 2026–2030 δίνει

προτεραιότητα σε παρεμβάσεις που βελτιώνουν την υγεία, την πρόνοια, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υποδομές, ιδιαίτερα σε περιοχές με υστερήσεις.

(β) Βελτίωση κρίσιμων υποδομών και ενίσχυση της χωρικής συνδεσιμότητας (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ2).

Οι ανάγκες σε οδικά έργα, τεχνικές υποδομές και παρεμβάσεις ασφάλειας μεταφορών αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την αναπτυξιακή λειτουργικότητα της Περιφέρειας. Η στρατηγική κατεύθυνση περιλαμβάνει την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό βασικών υποδομών με υψηλό κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο.

(γ) Θωράκιση της Περιφέρειας έναντι φυσικών και κλιματικών κινδύνων (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ3).

Η κλιματική κρίση και τα επαναλαμβανόμενα φαινόμενα φυσικών καταστροφών επιβάλλουν ένα ισχυρό επενδυτικό πρόγραμμα σε αντιπλημμυρικά έργα, υδραυλικές παρεμβάσεις, πρόληψη και ετοιμότητα πολιτικής προστασίας.

(δ) Αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης μέσω καινοτομίας, τεχνολογικής αναβάθμισης και εξωστρέφειας (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ4).

Η Περιφέρεια εμφανίζει σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες ως προς την παραγωγικότητα και την αξιοποίηση της τεχνολογίας. Στρατηγική προτεραιότητα αποτελεί η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της μετάβασης σε πιο ανταγωνιστικά μοντέλα παραγωγής.

(ε) Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ5).

Η βελτίωση της ψηφιακής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και η ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών ενισχύουν την αποδοτικότητα, τη διαφάνεια και την εξυπηρέτηση των πολιτών και επιχειρήσεων.

(στ) Πράσινη μετάβαση και βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ6).

Προτεραιότητα αποτελούν παρεμβάσεις που ενισχύουν την ενεργειακή απόδοση, μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, προστατεύουν οικοσυστήματα και στηρίζουν τη σταδιακή μετάβαση σε κυκλικά και πράσινα μοντέλα ανάπτυξης.

(ζ) Ενίσχυση διοικητικής ικανότητας και τεχνικής επάρκειας της ΠΑΜΘ (ευθυγράμμιση με τον ΑΣ7).

Η επιτυχής υλοποίηση του ΠΠΑ προϋποθέτει διοικητικές δομές με αυξημένη λειτουργικότητα, ικανότητα ωρίμανσης έργων και συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης συμβατά με το ΟΠΣ–ΕΠΑ. Οι στρατηγικές αυτές κατευθύνσεις συνθέτουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο οργανώνονται οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, αποτελώντας τη βάση για την εξειδίκευσή τους ανά Αναπτυξιακό Στόχο στις επόμενες υποενότητες.

5.3 Προσέγγιση ανά Αναπτυξιακό Στόχο

Η αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 οργανώνεται σε επτά (7) Αναπτυξιακούς Στόχους, σύμφωνα με τη δομή και τη στοχοθεσία του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026–2030. Για κάθε Αναπτυξιακό Στόχο διαμορφώνονται στοχευμένες στρατηγικές

κατευθύνσεις, οι οποίες αποτυπώνουν τις ανάγκες και τις προκλήσεις της Περιφέρειας, όπως αυτές αναδείχθηκαν από τη συνθετική και θεματική SWOT, την αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 και τις προτεραιότητες του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028. Η προσέγγιση ανά ΑΣ συνδέει τις περιφερειακές ανάγκες με τους Ειδικούς Στόχους και τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, διασφαλίζοντας ότι οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ είναι θεσμικά εναρμονισμένες, αναπτυξιακά στοχευμένες και επιχειρησιακά υλοποιήσιμες.

5.3.1 Αναπτυξιακός Στόχος 1 – Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 1 του ΕΠΑ 2026–2030 αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, τη μείωση των ανισοτήτων και τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε βασικές υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας, εκπαίδευσης και κοινωνικής προστασίας. Για την ΠΑΜΘ, ο ΑΣ1 έχει ιδιαίτερη σημασία λόγω της δημογραφικής συρρίκνωσης, της γήρανσης του πληθυσμού, των έντονων χωρικών ανισοτήτων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών και της διαφοροποιημένης ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο.

Η στρατηγική προσέγγιση της Περιφέρειας για τον ΑΣ1 επικεντρώνεται σε παρεμβάσεις που βελτιώνουν την κοινωνική λειτουργικότητα, ενισχύουν την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών και διασφαλίζουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, ιδιαίτερα για τους πλέον ευάλωτους πληθυσμούς. Οι προτεραιότητες ευθυγραμμίζονται με τους Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ για την αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών, την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και τη διεύρυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας.

Βασικές κατευθύνσεις για την ΠΑΜΘ περιλαμβάνουν:

- # **Αναβάθμιση και επέκταση κοινωνικών υποδομών**, με προτεραιότητα σε δομές υγείας και πρόνοιας, παιδικές και εκπαιδευτικές μονάδες, κοινωνικές υπηρεσίες και κέντρα παροχής βασικών αγαθών.
- # **Βελτίωση της προσβασιμότητας σε κρίσιμες υπηρεσίες**, μέσω παρεμβάσεων υποδομής και αναδιοργάνωσης υπηρεσιών σε περιοχές με γεωγραφική απομόνωση ή χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού.
- # **Στήριξη ευάλωτων ομάδων**, με δράσεις κοινωνικής προστασίας, πρόληψης και ενδυνάμωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της γήρανσης, του αποκλεισμού και των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.
- # **Αναβάθμιση εκπαιδευτικών υποδομών και ενίσχυση των δεξιοτήτων**, με στόχο τη μείωση ανισοτήτων μάθησης και τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων σε ολόκληρη την Περιφέρεια.

Οι παρεμβάσεις του ΑΣ1 συγχρονίζονται με την αρχή της συμπληρωματικότητας του ΕΠΑ και αξιοποιούν συνέργειες με συγχρηματοδοτούμενες πρωτοβουλίες, τομεακές πολιτικές και δράσεις κοινωνικής συνοχής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο, ο ΑΣ1 συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στη μείωση των εσωτερικών ανισοτήτων και στη διαμόρφωση ενός πιο ανθεκτικού και συνεκτικού κοινωνικού ιστού στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.

Με βάση τα παραπάνω, ο ΑΣ1 εξειδικεύεται περαιτέρω μέσω ενός συνόλου Ειδικών Στόχων του ΠΠΑ, οι οποίοι αποτυπώνουν λειτουργικά τις θεματικές προτεραιότητες της Περιφέρειας και καθοδηγούν την ιεράρχηση των αντίστοιχων παρεμβάσεων.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Απασχόληση και Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού
- Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος
- Ενίσχυση του Κοινωνικού Κράτους
- Υγεία
- Παιδεία
- Αθλητισμός
- Μεταναστευτική Πολιτική
- Ασφάλεια, Προστασία, Δικαιοσύνη
- Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 1.1 Καταπολέμηση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού
- 1.2 Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου
- 1.3 Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
- 1.4 Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
- 1.5 Πρόσβαση στη στέγαση
- 1.6 Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη οικογένειας, βρεφονηπιακοί σταθμοί, προσχολική αγωγή, τρίτη ηλικία κ.ά.)
- 1.7 Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές)
- 1.8 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
- 1.9 Προστασία της Δημόσιας Υγείας
- 1.10 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
- 1.11 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης
- 1.12 Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
- 1.13 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
- 1.14 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
- 1.15 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
- 1.16 Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών (από υποδοχή έως ένταξη)

5.3.2 Αναπτυξιακός Στόχος 2 – Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 2 του ΕΠΑ 2026–2030 εστιάζει στη βελτίωση κρίσιμων υποδομών και στη διασφάλιση της λειτουργικής συνδεσιμότητας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Για την

ΠΑΜΘ, οι ανάγκες που συνδέονται με τον ΑΣ2 είναι ιδιαίτερα έντονες, λόγω της γεωγραφικής έκτασης της Περιφέρειας, της φύσης του οδικού δικτύου, των υφιστάμενων ελλείψεων σε τεχνικές υποδομές και των σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων. Η αξιολόγηση της περιόδου 2021–2025 κατέδειξε ότι οι υποδομές αποτελούν πεδίο υψηλής αναπτυξιακής προτεραιότητας αλλά και σημαντικών υλοποιητικών προκλήσεων.

Η στρατηγική κατεύθυνση της ΠΑΜΘ στον ΑΣ2 ευθυγραμμίζεται με τους Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ που αφορούν τη βελτίωση της ασφάλειας και της προσβασιμότητας, τον εκσυγχρονισμό δικτύων μεταφορών και την ανάπτυξη υποδομών που στηρίζουν την περιφερειακή ανάπτυξη. Οι κύριες στρατηγικές επιλογές περιλαμβάνουν:

- # **Αναβάθμιση και αποκατάσταση του οδικού δικτύου**, με έμφαση σε βασικούς οδικούς άξονες, σημεία χαμηλής οδικής ασφάλειας και τμήματα που εξυπηρετούν κρίσιμες οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες.
- # **Ενίσχυση τεχνικών και υποστηρικτικών υποδομών**, όπως έργα οδοποιίας, γέφυρες, τεχνικά έργα τοπικής ανάπτυξης και παρεμβάσεις βελτίωσης της κυκλοφορίας και της προσβασιμότητας.
- # **Ανάπτυξη και λειτουργική αναβάθμιση υποδομών δημοσίων υπηρεσιών**, περιλαμβανομένων κτιριακών υποδομών, εγκαταστάσεων που σχετίζονται με κοινωνικές και αναπτυξιακές ανάγκες, καθώς και κρίσιμων κτιριακών υποδομών της Περιφέρειας.
- # **Ενίσχυση της ασφάλειας μεταφορών**, μέσω παρεμβάσεων που στοχεύουν στη μείωση της επικινδυνότητας, στην εξυγίανση προβληματικών τμημάτων και στην αναβάθμιση υποδομών που επηρεάζουν την καθημερινότητα πολιτών και επιχειρήσεων.

Οι παρεμβάσεις του ΑΣ2 αποτελούν θεμελιώδη συνιστώσα της αναπτυξιακής λειτουργικότητας της ΠΑΜΘ και συνδέονται με σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη: ενίσχυση της τοπικής κινητικότητας, βελτίωση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες και αγορές, περιορισμός των χωρικών ανισοτήτων και αύξηση της ασφάλειας. Η υλοποίηση των παρεμβάσεων γίνεται σε συνέργεια με τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και τα Τομεακά Προγράμματα, σύμφωνα με την αρχή της συμπληρωματικότητας του ΕΠΑ.

Με αυτόν τον τρόπο, ο ΑΣ2 συμβάλλει καθοριστικά στην ενίσχυση της περιφερειακής συνδεσιμότητας και στη βελτίωση της αναπτυξιακής ανθεκτικότητας της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, θέτοντας τις βάσεις για ένα πιο λειτουργικό, ασφαλές και συνεκτικό σύστημα υποδομών.

Με βάση τη στρατηγική αυτή κατεύθυνση, ο ΑΣ2 εξειδικεύεται σε συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ, οι οποίοι αποτυπώνουν τις προτεραιότητες της Περιφέρειας ως προς την ανάπτυξη, αναβάθμιση και ασφάλεια των μεταφορικών και λοιπών κρίσιμων υποδομών.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ανάπτυξη Δικτύων και Μεταφορών
- Βελτίωση Δικτύων και Μεταφορών

- Εκσυγχρονισμός Δικτύων και Μεταφορών

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 2.1 Λιμενικές υποδομές
- 2.2 Σιδηροδρομικό δίκτυο
- 2.3 Οδικές υποδομές
- 2.4 Υποδομές αερομεταφορών
- 2.5 Υδατοδρόμια
- 2.6 Οδική ασφάλεια
- 2.7 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα

5.3.3 Αναπτυξιακός Στόχος 3 – Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 3 του ΕΠΑ 2026–2030 επικεντρώνεται στη θωράκιση της χώρας έναντι φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων, με ενίσχυση της πρόληψης, της ετοιμότητας και της ικανότητας αντιμετώπισης ακραίων φαινομένων. Για την ΠΑΜΘ, ο ΑΣ3 αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα υψηλής σημασίας, καθώς η Περιφέρεια αντιμετωπίζει διαχρονικά αυξημένη έκθεση σε πλημμυρικά φαινόμενα, πυρκαγιές, υδρολογικές μεταβολές και φαινόμενα που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. Η Αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 και η θεματική SWOT ανέδειξαν ως κρίσιμες ανάγκες την ενίσχυση των αντιπλημμυρικών έργων, την αναβάθμιση των υποδομών πολιτικής προστασίας και τη βελτίωση των μηχανισμών πρόγνωσης και άμεσης ανταπόκρισης.

Η στρατηγική προσέγγιση της ΠΑΜΘ για τον ΑΣ3 ευθυγραμμίζεται με τους Ειδικούς Στόχους και τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, οι οποίες δίνουν έμφαση στη μείωση της τρωτότητας, στη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων και στην προστασία ανθρώπινων κοινοτήτων και υποδομών. Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές κατευθύνσεις της Περιφέρειας περιλαμβάνουν:

- # **Υλοποίηση αντιπλημμυρικών και υδραυλικών παρεμβάσεων μεγάλης κλίμακας**, με στόχο την πρόληψη καταστροφικών συμβάντων και τον περιορισμό των επιπτώσεων σε υποδομές, περιουσίες και επιχειρήσεις.
- # **Ενίσχυση των υποδομών και των μέσων πολιτικής προστασίας**, περιλαμβανομένων εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και τεχνολογικών συστημάτων που υποστηρίζουν την παρακολούθηση, πρόγνωση και επιχειρησιακή ανταπόκριση.
- # **Βελτίωση της ετοιμότητας και του συντονισμού των τοπικών φορέων**, με ενίσχυση των σχεδίων πρόληψης, των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και της διαλειτουργικότητας μεταξύ υπηρεσιών.
- # **Πρωώθηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων κλιματικής προσαρμογής**, οι οποίες ενισχύουν την ανθεκτικότητα οικοσυστημάτων, αγροτικών περιοχών και οικιστικών συγκεντρώσεων έναντι κλιματικών μεταβολών.

Οι παρεμβάσεις του ΑΣ3 συνδέονται στενά με τις αρχές του νέου θεσμικού πλαισίου του ΕΠΑ, που απαιτεί σαφή τεκμηρίωση της επικινδυνότητας, διασφάλιση της συμπληρωματικότητας με τα τομεακά προγράμματα και συνεργασία με τους αρμόδιους εθνικούς φορείς πολιτικής προστασίας. Ο ΑΣ3 συμβάλλει ουσιαστικά στη μείωση των κλιματικών και φυσικών κινδύνων, στη θωράκιση των τοπικών κοινωνιών και στην ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΑΣ3 οργανώνεται σε διακριτούς Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ που αντανακλούν την ανάγκη ενίσχυσης της ανθεκτικότητας, της πρόληψης και της επιχειρησιακής ετοιμότητας απέναντι στους φυσικούς και κλιματικούς κινδύνους.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας
- Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης
- Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών
- Προστασία από δασικές πυρκαγιές
- Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις
- Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή

Προτεραιότητες ΕΠΑ

3.1 Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων/ποταμών

3.2 Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές

3.3 Ενίσχυση πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων

3.4 Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

3.5 Κρατική Αρωγή

3.6 Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές

3.7 Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα

5.3.4 Αναπτυξιακός Στόχος 4 – Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 4 του ΕΠΑ 2026–2030 εστιάζει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας, μέσω της αξιοποίησης της καινοτομίας, της τεχνολογικής αναβάθμισης και της αναδιάρθρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Για την ΠΑΜΘ, ο ΑΣ4 είναι στρατηγικής σημασίας, καθώς η Περιφέρεια εμφανίζει διαρθρωτικές αδυναμίες στη διάχυση τεχνολογιών, στη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή, στη διαφοροποίηση του παραγωγικού μοντέλου και στην ενίσχυση κλάδων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία.

Η στρατηγική κατεύθυνση της ΠΑΜΘ για τον ΑΣ4 ευθυγραμμίζεται με τους Ειδικούς Στόχους και τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ που αφορούν την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων, την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης και τη βελτίωση της

ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Βασικοί άξονες παρέμβασης περιλαμβάνουν:

- # **Ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και των ΜΜΕ**, μέσω δράσεων υποστήριξης παραγωγικής αναβάθμισης, βελτίωσης τεχνικοοικονομικών χαρακτηριστικών και διεύρυνσης της πρόσβασης σε αγορές.
- # **Πρωώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογικής διάχυσης**, με παρεμβάσεις που ενισχύουν τη συνεργασία επιχειρήσεων–ερευνητικών φορέων, την υιοθέτηση νέων τεχνολογικών εφαρμογών και τον εκσυγχρονισμό παραγωγικών διαδικασιών.
- # **Ανάπτυξη κλάδων με συγκριτικά πλεονεκτήματα**, στη βάση των χωρικών και παραγωγικών χαρακτηριστικών της ΠΑΜΘ, με στόχο τη σταδιακή αναβάθμιση του περιφερειακού παραγωγικού προφίλ.
- # **Στήριξη της εξωστρέφειας**, μέσω παρεμβάσεων που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές, να βελτιώσουν την ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών τους και να αξιοποιήσουν διεθνείς αναπτυξιακές ευκαιρίες.

Οι παρεμβάσεις του ΑΣ4 υλοποιούνται σε απόλυτη συνέργεια με τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, καθώς και με το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης που αφορά την ανταγωνιστικότητα, σύμφωνα με την αρχή της συμπληρωματικότητας του ΕΠΑ. Με τον τρόπο αυτό, οι δράσεις του ΠΠΑ ΠΑΜΘ επιδιώκουν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός πιο παραγωγικού, καινοτόμου και εξωστρεφούς περιφερειακού οικοσυστήματος, ικανού να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και να δημιουργήσει βιώσιμες θέσεις εργασίας.

Η στρατηγική αυτή μεταφράζεται σε συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ, οι οποίοι προσδιορίζουν τις περιφερειακές προτεραιότητες για την ενίσχυση της έρευνας, της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και των τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Έρευνα
- Βιομηχανία
- Καινοτομία
- Εμπόριο
- Επιχειρηματικότητα
- Πολιτισμός
- Τουρισμός
- Αγροδιατροφικός Τομέας

Προτεραιότητες ΕΠΑ

4.1 Ενίσχυση έρευνας και καινοτομίας

4.2 Πρωώθηση επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας

- 4.3 Ενίσχυση της βιομηχανίας και προώθηση επιχειρηματικότητας
- 4.4 Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- 4.5 Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
- 4.6 Ενίσχυση διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
- 4.7 Ενίσχυση εμπορίου & προστασία του καταναλωτή
- 4.8 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- 4.9 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
- 4.10 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- 4.11 Προώθηση του τουρισμού
- 4.12 Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα

5.3.5 Αναπτυξιακός Στόχος 5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 5 του ΕΠΑ 2026–2030 αφορά την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης και της οικονομίας, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Για την ΠΑΜΘ, ο ΑΣ5 έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς η ψηφιακή ωριμότητα των δημόσιων υπηρεσιών παραμένει ανομοιογενής και η πρόσβαση σε ψηφιακές υποδομές και υπηρεσίες διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Η στρατηγική προσέγγιση της Περιφέρειας ευθυγραμμίζεται με τους Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ που αφορούν τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό, την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών και τη βελτίωση της λειτουργικότητας των δημόσιων φορέων. Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικοί άξονες παρέμβασης περιλαμβάνουν:

- # **Αναβάθμιση των ψηφιακών συστημάτων και εφαρμογών της Περιφέρειας**, με στόχο τη βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας, της αποδοτικότητας και της αλληλεπίδρασης με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- # **Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της διασύνδεσης υπηρεσιών**, ώστε οι δημόσιες υπηρεσίες της ΠΑΜΘ να λειτουργούν σε ευθυγράμμιση με τα εθνικά ψηφιακά συστήματα και τις απαιτήσεις του ΟΠΣ–ΕΠΑ.
- # **Προώθηση ψηφιακών λύσεων για τη διαχείριση δεδομένων και τη λήψη αποφάσεων**, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριακών συστημάτων που υποστηρίζουν την παρακολούθηση και υλοποίηση του ΠΠΑ.
- # **Ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των υπηρεσιών της ΠΑΜΘ**, μέσω της αναβάθμισης υποδομών, εξοπλισμού και τεχνολογικού περιβάλλοντος που βελτιώνουν την καθημερινή λειτουργία και την εξυπηρέτηση των πολιτών.

Οι παρεμβάσεις του ΑΣ5 ενισχύουν την προσβασιμότητα και την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών, μειώνουν τις διοικητικές επιβαρύνσεις και συμβάλλουν στην εναρμόνιση της

Περιφέρειας με τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές ψηφιακής μετάβασης. Παράλληλα, δημιουργούν τις τεχνικές και λειτουργικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, υποστηρίζοντας τα συστήματα διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του Προγράμματος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο ΑΣ5 εξειδικεύεται σε Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ που αποτυπώνουν τις ανάγκες της Περιφέρειας για ψηφιοποίηση υπηρεσιών, ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων, ανάπτυξη ΤΠΕ υποδομών και ασφάλεια δεδομένων.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης
- Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων
- Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών
- Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών
- Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια
- Τεχνητή Νοημοσύνη

Προτεραιότητες ΕΠΑ

5.1 Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών

5.2 Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ

5.3 Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών

5.4 Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων

5.5 Ασφάλεια και προστασία δεδομένων

5.6 Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη

5.3.6 Αναπτυξιακός Στόχος 6 – Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 6 του ΕΠΑ 2026–2030 αφορά τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο, το οποίο στηρίζει την ενεργειακή αποδοτικότητα, την προστασία του περιβάλλοντος, τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την εφαρμογή αρχών κυκλικής οικονομίας. Για την ΠΑΜΘ, ο ΑΣ6 είναι ιδιαίτερα κρίσιμος, καθώς η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικό φυσικό κεφάλαιο αλλά αντιμετωπίζει πιέσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, την υποβάθμιση οικοσυστημάτων και την ανάγκη βελτίωσης των περιβαλλοντικών υποδομών.

Η στρατηγική προσέγγιση της ΠΑΜΘ ευθυγραμμίζεται με τους Ειδικούς Στόχους και τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, που αφορούν την προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, τη μείωση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος και την ενσωμάτωση πράσινων πρακτικών σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας. Οι βασικές στρατηγικές επιλογές για την Περιφέρεια περιλαμβάνουν:

- # **Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης δημοσίων υποδομών**, μέσω παρεμβάσεων αναβάθμισης κτιρίων και εφαρμογής τεχνολογιών μείωσης κατανάλωσης ενέργειας.
- # **Προστασία και αποκατάσταση φυσικών οικοσυστημάτων**, με προτεραιότητα σε περιοχές περιβαλλοντικής αξίας που επηρεάζονται από πιέσεις ή κινδύνους υποβάθμισης.
- # **Ενίσχυση της περιβαλλοντικής διαχείρισης**, μέσω παρεμβάσεων που βελτιώνουν την υποδομή και την αποτελεσματικότητα δράσεων διαχείρισης υδάτων, αποβλήτων και φυσικών πόρων.
- # **Προώθηση παρεμβάσεων πράσινου μετασχηματισμού σε τοπικές οικονομίες**, με έμφαση σε πρακτικές που στηρίζουν τη μετάβαση σε κυκλικά πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης.

Η εφαρμογή του ΑΣ6 στην ΠΑΜΘ ενισχύει την περιβαλλοντική ποιότητα, συμβάλλει στην κλιματική ανθεκτικότητα και υποστηρίζει την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών σε τομείς που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητα των πολιτών και την περιφερειακή οικονομία. Οι παρεμβάσεις υλοποιούνται σε συνέργεια με τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και τις εθνικές πράσινες πολιτικές, εξασφαλίζοντας συνοχή, αποδοτικότητα και ορθολογική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.

Η στρατηγική προσέγγιση του ΑΣ6 αποτυπώνεται μέσα από συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ, οι οποίοι οργανώνουν τις παρεμβάσεις της Περιφέρειας σε ενέργεια, περιβάλλον, υδάτινους πόρους και βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης
- Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 6.1 Επιτάχυνση ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε.
- 6.2 Προώθηση κυκλικής οικονομίας
- 6.3 Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- 6.4 Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
- 6.5 Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
- 6.6 Ύδρευση (πόσιμο νερό)
- 6.7 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)

5.3.7 Αναπτυξιακός Στόχος 7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων

Ο Αναπτυξιακός Στόχος 7 του ΕΠΑ 2026–2030 στοχεύει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δημόσιων επενδύσεων, μέσω βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας, της τεχνικής επάρκειας των φορέων και της λειτουργικής οργάνωσης των διαδικασιών προγραμματισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης. Για την ΠΑΜΘ, ο ΑΣ7 είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς από αυτόν εξαρτάται η ικανότητα προώθησης ώριμων έργων, η διασφάλιση της ποιότητας του προγραμματισμού και η ομαλή υλοποίηση του ΠΠΑ.

Η στρατηγική προσέγγιση της Περιφέρειας στον ΑΣ7 ευθυγραμμίζεται με τους Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ που αφορούν τη βελτίωση των λειτουργιών προγραμματισμού, τη θωράκιση των διαδικασιών διαχείρισης και την ενίσχυση των μηχανισμών παρακολούθησης των επενδύσεων.

Οι κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις της ΠΑΜΘ περιλαμβάνουν:

- # **Ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας**, με στοχευμένες παρεμβάσεις που αφορούν τη βελτίωση δομών, διαδικασιών και συστημάτων, ώστε να υποστηρίζεται αποτελεσματικά ο κύκλος ζωής των δημόσιων επενδύσεων.
- # **Αναβάθμιση της τεχνικής επάρκειας και των δεξιοτήτων των στελεχών**, μέσω ενεργειών εκπαίδευσης, τεχνικής υποστήριξης και ανάπτυξης εργαλείων που διευκολύνουν την ωρίμανση, αξιολόγηση και υλοποίηση έργων.
- # **Ενίσχυση των πληροφοριακών συστημάτων και μηχανισμών παρακολούθησης**, με παρεμβάσεις που υποστηρίζουν τη λειτουργικότητα, τη διαλειτουργικότητα και την ποιότητα δεδομένων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΟΠΣ–ΕΠΑ.
- # **Υποστήριξη των διαδικασιών προγραμματισμού και συντονισμού**, ώστε να διασφαλίζεται ότι το ΠΠΑ ΠΑΜΘ είναι συνεκτικό, ορθολογικά καταναμημένο και ευθυγραμμισμένο με τις εθνικές προτεραιότητες.

Οι παρεμβάσεις του ΑΣ7 συμβάλλουν στη σταδιακή ενίσχυση της ικανότητας της Περιφέρειας να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του νέου θεσμικού πλαισίου, στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας υλοποίησης και στη δημιουργία σταθερών μηχανισμών διακυβέρνησης των δημόσιων επενδύσεων. Με αυτόν τον τρόπο, ο ΑΣ7 υποστηρίζει την επιτυχία όλων των υπόλοιπων Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, λειτουργώντας ως θεμέλιο για την ομαλή και αξιόπιστη εφαρμογή του Προγράμματος.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΑΣ7 αναλύεται σε διακριτούς Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ, οι οποίοι καθορίζουν τις προτεραιότητες ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας, της τεχνικής βοήθειας και της λειτουργίας των μηχανισμών παρακολούθησης και διακυβέρνησης.

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ενδυνάμωση της διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων
- Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών, παρακολούθησης και αξιολόγησης

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 7.1 Ενδυνάμωση διοικητικής ικανότητας
- 7.2 Υποστήριξη φορέων
- 7.3 Βελτίωση μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης
- 7.4 Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
- 7.5 Τεχνική Βοήθεια

5.4 Αρχές και κριτήρια σχεδιασμού παρεμβάσεων

Ο σχεδιασμός των παρεμβάσεων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 βασίζεται σε ένα συνεκτικό πλαίσιο αρχών και κριτηρίων, το οποίο διασφαλίζει την ευθυγράμμιση με τις εθνικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, την ανταπόκριση στις ανάγκες της Περιφέρειας και την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Το πλαίσιο αυτό προκύπτει από τις απαιτήσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, τις κατευθύνσεις του νέου θεσμικού πλαισίου και τα συμπεράσματα της ανάλυσης της περιφερειακής πραγματικότητας.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τον σχεδιασμό των παρεμβάσεων είναι οι εξής:

(α) Στόχευση σε ανάγκες υψηλής προτεραιότητας

Οι παρεμβάσεις επιλέγονται με βάση τα συμπεράσματα της συνθετικής και θεματικής SWOT, την αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 και τις ανάγκες που αναδείχθηκαν από τη διαβούλευση με τους Δήμους και τους περιφερειακούς φορείς. Η στόχευση αυτή εξασφαλίζει ότι οι πόροι κατευθύνονται σε πεδία με υψηλό αναπτυξιακό αντίκτυπο.

(β) Ευθυγράμμιση με τους Αναπτυξιακούς και Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ

Κάθε παρέμβαση του ΠΠΑ αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο ΑΣ, ΕΣ και Προτεραιότητα του ΕΠΑ, σύμφωνα με το επίσημο πλαίσιο ταξινόμησης. Η ευθυγράμμιση αυτή αποτελεί θεσμική απαίτηση και διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ εθνικού και περιφερειακού προγραμματισμού.

(γ) Συμπληρωματικότητα με συγχρηματοδοτούμενα και τομεακά προγράμματα

Οι παρεμβάσεις σχεδιάζονται ώστε να αποφεύγεται η επικάλυψη πόρων και να ενισχύονται οι συνέργειες με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, το Ταμείο Ανάκαμψης και τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης, σύμφωνα με τις αρχές του νέου Σχεδίου Νόμου.

(δ) Ρεαλισμός ως προς την τεχνική και διοικητική ωριμότητα

Η επιλογή παρεμβάσεων λαμβάνει υπόψη την ετοιμότητα των έργων, τη δυνατότητα ωρίμανσης εντός του χρονικού ορίζοντα 2026–2030 και τα συμπεράσματα της αποτίμησης 2021–2025 σχετικά με υλοποιητικές προκλήσεις.

(ε) Αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα και πολλαπλασιαστικό όφελος

Προτεραιότητα δίνεται σε παρεμβάσεις που επιφέρουν ουσιαστικές και μετρήσιμες βελτιώσεις στην κοινωνική συνοχή, στις υποδομές, στο περιβάλλον, στην ανταγωνιστικότητα και στη διοικητική ικανότητα.

(στ) Βιωσιμότητα και περιβαλλοντική ευθύνη

Η σχεδιαστική λογική ενσωματώνει αρχές βιώσιμης ανάπτυξης και κλιματικής ανθεκτικότητας, ώστε οι επενδύσεις να έχουν διατηρήσιμα αποτελέσματα και να στηρίζουν τη μετάβαση σε πράσινα αναπτυξιακά πρότυπα.

(ζ) Διαφάνεια, λογοδοσία και τεκμηρίωση

Οι παρεμβάσεις επιλέγονται με βάση αντικειμενικά δεδομένα, τεκμηριωμένες ανάγκες και διαφανή κριτήρια, ενώ η υλοποίησή τους υποστηρίζεται από μετρήσιμα αποτελέσματα και σαφείς μηχανισμούς παρακολούθησης.

Με την εφαρμογή των παραπάνω αρχών, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διασφαλίζει ότι οι επενδύσεις του είναι στοχευμένες, ρεαλιστικές και πλήρως ευθυγραμμισμένες με το εθνικό πλαίσιο προγραμματισμού, συμβάλλοντας ουσιαστικά στον αναπτυξιακό μετασχηματισμό της Περιφέρειας.

5.5 Οριζόντιες προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

Οι οριζόντιες προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία της στρατηγικής προσέγγισης, καθώς επηρεάζουν τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε όλους τους Αναπτυξιακούς Στόχους. Οι προτεραιότητες αυτές προκύπτουν από τις βασικές κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, τις απαιτήσεις του νέου θεσμικού πλαισίου και τη διαγνωσμένη αναπτυξιακή πραγματικότητα της ΠΑΜΘ.

Οι βασικές οριζόντιες προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 είναι οι εξής:

(α) Κοινωνική συνοχή και ισόρροπη χωρική ανάπτυξη

Οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες και στοχεύουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες, υποδομές και ευκαιρίες, ιδιαίτερα σε περιοχές με μειονεκτικά χαρακτηριστικά ή αναπτυξιακά ελλείμματα.

(β) Κλιματική ανθεκτικότητα και περιβαλλοντική προστασία

Το ΠΠΑ ενσωματώνει τους στόχους της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων σε όλους τους Αναπτυξιακούς Στόχους, ώστε οι επενδύσεις να συμβάλλουν στη μείωση της τρωτότητας και στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής ποιότητας.

(γ) Ψηφιακός μετασχηματισμός και τεχνολογική αναβάθμιση

Οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ επιδιώκουν την ψηφιοποίηση διαδικασιών, την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των δημόσιων υπηρεσιών και την αξιοποίηση ψηφιακών συστημάτων για τη βελτίωση της διακυβέρνησης και της εξυπηρέτησης των πολιτών.

(δ) Ενίσχυση διοικητικής ικανότητας και τεχνικής επάρκειας

Η επιτυχής υλοποίηση των επενδύσεων προϋποθέτει δομές και συστήματα που υποστηρίζουν την ωρίμανση, παρακολούθηση και αξιολόγηση έργων. Η οριζόντια αυτή προτεραιότητα αφορά τόσο την ΠΑΜΘ όσο και τους εμπλεκόμενους φορείς υλοποίησης.

(ε) Βιωσιμότητα των επενδύσεων και μακροπρόθεσμη λειτουργικότητα

Το ΠΠΑ δίνει έμφαση σε παρεμβάσεις με διατηρήσιμα αποτελέσματα σε βάθος χρόνου, λαμβάνοντας υπόψη τους πόρους λειτουργίας, τη συντήρηση, τη διαχειριστική ικανότητα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

(στ) Συμπληρωματικότητα και συνέργεια με εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

Οι παρεμβάσεις σχεδιάζονται με τρόπο που αποφεύγει την επικάλυψη πόρων, προάγει τον συντονισμό και ενισχύει τις συνέργειες με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, το Ταμείο Ανάκαμψης και τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης.

Οι οριζόντιες αυτές προτεραιότητες διαπερνούν το σύνολο του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 και καθοδηγούν τον σχεδιασμό, τη στοχοθεσία και τις επιλογές παρεμβάσεων σε κάθε Αναπτυξιακό Στόχο, ενισχύοντας τη συνολική αποτελεσματικότητα και τον αναπτυξιακό αντίκτυπο του Προγράμματος.

5.6 Σύνδεση της στρατηγικής με την κατανομή πόρων

Η κατανομή των πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 βασίζεται σε μια συνεκτική, τεκμηριωμένη και απολύτως ευθυγραμμισμένη διαδικασία που συνδέει τη στρατηγική στόχευση της Περιφέρειας με το χρηματοδοτικό πλαίσιο των 166 εκατ. ευρώ, όπως αυτό καθορίζεται στον πίνακα κατανομής του ΕΠΑ 2026–2030 για τα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης της χώρας (βλ. Πίνακα 2). Η στρατηγική λογική, οι προτεραιότητες ανά Αναπτυξιακό Στόχο και τα συμπεράσματα της ενιαίας SWOT αποτελούν το θεμέλιο της μεθοδολογίας κατανομής, διασφαλίζοντας ότι οι διαθέσιμοι πόροι κατευθύνονται σε τομείς με υψηλές ανάγκες, αυξημένη αναπτυξιακή δυναμικότητα ή σημαντικές τρωτότητες.

Η αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 ανέδειξε κρίσιμες ασυμμετρίες μεταξύ Αναπτυξιακών Στόχων, τόσο ως προς την ωριμότητα όσο και ως προς τη διαχειριστική ικανότητα, τις νομικές δεσμεύσεις και τον ρυθμό υλοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, η κατανομή της νέας περιόδου ενισχύει πρωτίστως τους τομείς που συγκεντρώνουν υψηλό στρατηγικό βάρος και εμφανίζουν παράλληλα υψηλότερες υλοποιητικές προκλήσεις. Κατά συνέπεια, ο προϋπολογισμός δεν κατανέμεται αναλογικά ή ισομερώς, αλλά στοχευμένα, ώστε να αντιμετωπιστούν έγκαιρα διαρθρωτικές αδυναμίες και να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του ΠΠΑ.

Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΠΠΑ)	Π/Υ σε εκ. €	Π/Υ με Υπερδέσμευση	Ποσοστό αρχικού Π/Υ στο ΕΠΑ	Ποσοστό στα ΠΠΑ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	166	216	1,29%	6,64%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	215	280	1,68%	8,62%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	115	150	0,90%	4,61%
ΗΠΕΙΡΟΥ	133	172	1,03%	5,30%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	197	256	1,54%	7,88%

ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	275	357	2,14%	10,99%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	89	115	0,69%	3,54%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	285	371	2,22%	11,40%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	150	195	1,17%	5,99%
ΑΤΤΙΚΗΣ	445	579	3,47%	17,82%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	116	151	0,90%	4,64%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	114	150	0,89%	4,58%
ΚΡΗΤΗΣ	200	260	1,56%	7,99%
ΣΥΝΟΛΟ	2.500	3.250	19,49%	100,00%

Πίνακας 2: Κατανομή Π/Υ ΕΠΑ 2026-2030 στα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (Πηγή: Πίνακας 5.2 του ΕΠΑ)

Η στρατηγική στόχευση του Προγράμματος επιβάλλει την κατεύθυνση σημαντικού μέρους των πόρων σε παρεμβάσεις υψηλής μόχλευσης και προστιθέμενης αξίας. Η ανάγκη ενίσχυσης της **ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών**, της **πολιτικής προστασίας**, της **πράσινης μετάβασης** και της **κοινωνικής συνοχής** αναδεικνύει ότι η κατανομή δεν μπορεί να βασιστεί σε αναλογικές προσεγγίσεις ή ιστορικά πρότυπα. Αντιθέτως, **απαιτείται ιεράρχηση βάσει της αναμενόμενης αναπτυξιακής συμβολής κάθε παρέμβασης, της χωρικής της επίδρασης, της δυνατότητας υλοποίησης εντός της προγραμματικής περιόδου και της ικανότητάς της να μειώσει μακροχρόνιες τρωτότητες της ΠΑΜΘ.**

Παράλληλα, η συστηματική ενσωμάτωση των οριζόντιων προτεραιοτήτων –κοινωνική συνοχή, κλιματική ανθεκτικότητα, ψηφιακή μετάβαση, διοικητική αναβάθμιση– αποτελεί κρίσιμη διάσταση της νέας χρηματοδοτικής προσέγγισης. Με δεδομένο τον διαθέσιμο προϋπολογισμό, οι οριζόντιες αυτές προτεραιότητες δεν αντιμετωπίζονται ως διακριτοί τομείς χρηματοδότησης, αλλά ως δομικά στοιχεία που πρέπει να ενσωματώνονται σε κάθε επενδυτική απόφαση ώστε να μεγιστοποιείται η συνολική απόδοση των πόρων. Η λογική αυτή εξασφαλίζει ότι κάθε Αναπτυξιακός Στόχος συμβάλλει ουσιαστικά στη μείωση ανισοτήτων, στη θωράκιση της Περιφέρειας έναντι φυσικών και δημογραφικών κινδύνων και στη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Τέλος, η σύνδεση στρατηγικής και κατανομής πόρων διαμορφώνει ένα σαφές και λειτουργικό πλαίσιο υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030. Η μεθοδολογία κατανομής επιτρέπει την αποφυγή κατακερματισμού, την επικέντρωση σε παρεμβάσεις υψηλής αναπτυξιακής σημασίας και τη διατήρηση της απαιτούμενης ευελιξίας ώστε το Πρόγραμμα να προσαρμόζεται στις εξελίξεις, διατηρώντας παράλληλα τη θεσμική του συνέπεια. Με αυτόν τον τρόπο, η στρατηγική κατευθύνει αποτελεσματικά την επόμενη ενότητα του ΠΠΑ, όπου παρουσιάζεται η τελική και πλήρως τεκμηριωμένη κατανομή των πόρων στους Αναπτυξιακούς Στόχους.

5.7 Αναμενόμενα αποτελέσματα και αναπτυξιακή αλλαγή

Η εφαρμογή του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αναμένεται να επιφέρει ουσιαστικές και πολυδιάστατες αναπτυξιακές αλλαγές, σε πλήρη ευθυγράμμιση με τους στόχους του ΕΠΑ και τις ανάγκες της

Περιφέρειας, όπως αυτές αναδείχθηκαν από τη SWOT, την αποτίμηση της περιόδου 2021–2025 και το υπό διαμόρφωση Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2024–2028. Η στοχευμένη κατανομή του προϋπολογισμού των 166 εκατ. € και η συγκέντρωση των πόρων σε κρίσιμες παρεμβάσεις αναμένεται να δημιουργήσουν μετρήσιμες βελτιώσεις στην κοινωνική συνοχή, στις υποδομές, στην ανθεκτικότητα της Περιφέρειας και στην αναπτυξιακή της δυναμική. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα οργανώνονται σε τρεις κύριες κατηγορίες:

(α) Αποτελέσματα σε επίπεδο κοινωνικής συνοχής και ποιότητας ζωής

Το Πρόγραμμα αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης, στην ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και στη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, ιδίως σε περιοχές με δημογραφικά και γεωγραφικά μειονεκτήματα.

(β) Αποτελέσματα σε επίπεδο υποδομών, ασφάλειας και συνδεσιμότητας

Οι παρεμβάσεις στους τομείς των υποδομών και των μεταφορών αναμένεται να βελτιώσουν τη λειτουργική συνδεσιμότητα της Περιφέρειας, την οδική ασφάλεια, την προσβασιμότητα και την ποιότητα των δημόσιων υποδομών, συμβάλλοντας στη μείωση του κόστους μετακίνησης και στη διευκόλυνση κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων.

(γ) Αποτελέσματα σε επίπεδο ανθεκτικότητας και πράσινης μετάβασης

Η ενίσχυση των αντιπλημμυρικών και υδραυλικών υποδομών, οι παρεμβάσεις κλιματικής προσαρμογής και οι δράσεις πράσινης ανάπτυξης αναμένεται να οδηγήσουν σε μετρήσιμη μείωση της τρωτότητας της ΠΑΜΘ σε φυσικούς κινδύνους και περιβαλλοντικές πιέσεις, βελτιώνοντας την προστασία ανθρώπων, υποδομών και οικοσυστημάτων. Πέραν των επιμέρους αποτελεσμάτων ανά Αναπτυξιακό Στόχο, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 επιδιώκει τη δημιουργία συνθηκών **συνολικής αναπτυξιακής αλλαγής**, η οποία εκδηλώνεται:

- στη βελτίωση της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας της Περιφέρειας για τη διαχείριση δημοσίων επενδύσεων,
- στη σταδιακή ενσωμάτωση πράσινων και ψηφιακών πρακτικών στη λειτουργία των τοπικών υπηρεσιών,
- στην ενίσχυση της εδαφικής συνοχής και της κοινωνικής ανθεκτικότητας,
- στη δημιουργία πιο ασφαλούς, λειτουργικού και βιώσιμου περιβάλλοντος διαβίωσης.

Η αναπτυξιακή αλλαγή που επιδιώκεται δεν αφορά μόνο μεμονωμένες επενδύσεις, αλλά ένα **συνολικό πλαίσιο μετασχηματισμού**, μέσω του οποίου η ΠΑΜΘ ενισχύει την ανθεκτικότητά της, αναβαθμίζει κρίσιμες υποδομές, βελτιώνει την ποιότητα ζωής και δημιουργεί σταθερές βάσεις για βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη κατά την περίοδο 2026–2030.

ΜΕΡΟΣ Δ: Προτεραιότητες & Εξειδίκευση Παρεμβάσεων

6. Προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

Εισαγωγή

Οι προτεραιότητες του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελούν την εξειδίκευση της αναπτυξιακής στρατηγικής που διαμορφώθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο και αποτυπώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι διαθέσιμοι πόροι μετατρέπονται σε στοχευμένες παρεμβάσεις ανά Αναπτυξιακό Στόχο. Το ΠΠΑ οργανώνει τις προτεραιότητές του σε συνέπεια με τη δομή του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026–2030, εξασφαλίζοντας θεσμική ευθυγράμμιση, αναπτυξιακή στόχευση και επιχειρησιακή συνοχή.

Η εξειδίκευση των προτεραιοτήτων βασίζεται στα συμπεράσματα της ενιαίας και των επιμέρους SWOT, στα ευρήματα της αποτίμησης 2021–2025, στις ανάγκες που αναδείχθηκαν από τη διαβούλευση με τους Δήμους και στους στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028. Στο πλαίσιο αυτό, οι προτεραιότητες του ΠΠΑ δεν αποτελούν απλή θεματική κατάταξη έργων, αλλά αποτέλεσμα συστηματικής ιεράρχησης αναγκών, ωριμότητας και αναμενόμενου αναπτυξιακού αποτελέσματος.

Οι προτεραιότητες ανά Αναπτυξιακό Στόχο συγκροτούν ένα συνεκτικό πλέγμα παρεμβάσεων που στοχεύουν στη βελτίωση κρίσιμων υποδομών, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στην προστασία του περιβάλλοντος, στην προώθηση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και στη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας. Παράλληλα, η χωρική εξειδίκευση και η ένταξη των οριζόντιων προτεραιοτήτων (κλιματική ανθεκτικότητα, ψηφιακός μετασχηματισμός, κοινωνική συνοχή, διοικητική αναβάθμιση) διασφαλίζουν ότι το ΠΠΑ ανταποκρίνεται στις εδαφικές ιδιαιτερότητες και στις στρατηγικές απαιτήσεις του ΕΠΑ.

6.1 Προτεραιότητες ανά Αναπτυξιακό Στόχο

Αναπτυξιακός Στόχος 1 - Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη

Ο ΑΣ1 αποκτά στο ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 μια στοχευμένη χρηματοδοτική προτεραιότητα που αφορά την **ενίσχυση βασικών κοινωνικών υποδομών** και υπηρεσιών που υποστηρίζουν την καθημερινή λειτουργία των κοινοτήτων της Περιφέρειας. Τα δεδομένα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου δείχνουν ότι, πέρα από επιμέρους παρεμβάσεις κοινωνικής πολιτικής, ο πραγματικός επενδυτικός όγκος αφορά: **(α) την αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης, (β) την ενίσχυση δημοτικών και περιφερειακών αθλητικών υποδομών και (γ) κρίσιμες παρεμβάσεις δημόσιας υγείας**, όπως τα ετήσια προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών.

Στο πλαίσιο αυτό, η χρηματοδοτική στόχευση του ΑΣ1 επικεντρώνεται στην ενίσχυση **λειτουργικών, ασφαλών και επιχειρησιακά επαρκών υποδομών** που μειώνουν την κοινωνική ευαλωτότητα, αυξάνουν την προσβασιμότητα σε κρίσιμες υπηρεσίες και βελτιώνουν το επίπεδο ζωής, ιδίως σε οικισμούς με **αρνητικές δημογραφικές τάσεις και περιορισμένο**

κοινωνικό εξοπλισμό. Πρόκειται για παρεμβάσεις που ενισχύουν τη συνοχή της Περιφέρειας και λειτουργούν ως σταθεροί πυλώνες υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού της.

Αναπτυξιακός Στόχος 2 – Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Ο ΑΣ2 αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες του χρηματοδοτικού προσανατολισμού του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, καθώς συγκεντρώνει σημαντικό μέρος των πόρων τόσο από τα συνεχιζόμενα έργα όσο και από το νέο επενδυτικό πρόγραμμα. Τα διαθέσιμα δεδομένα τεκμηριώνουν ότι ο κύριος όγκος παρεμβάσεων εστιάζει **στη συντήρηση, λειτουργική αποκατάσταση και αναβάθμιση του περιφερειακού και δημοτικού οδικού δικτύου**, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της **οδικής ασφάλειας** και την ενίσχυση κρίσιμων **μεταφορικών υποδομών** (λιμένες, διασυννοριακοί άξονες, λειτουργικές υποδομές μεταφορών).

Η χρηματοδοτική στόχευση του ΑΣ2 προσανατολίζεται στην αντιμετώπιση **χρόνιων ελλειμμάτων υποδομών** που περιορίζουν την εδαφική συνοχή, αυξάνουν το κόστος μετακίνησης πολιτών και επιχειρήσεων και μειώνουν την ελκυστικότητα της Περιφέρειας για επενδύσεις. Η δομή του χαρτοφυλακίου αναδεικνύει υψηλή προτεραιότητα σε παρεμβάσεις **χαμηλού ρίσκου υλοποίησης και υψηλού πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος**, όπως συντηρήσεις οδών, αναβάθμιση κρίσιμων στοιχείων ασφαλείας, μικρής και μεσαίας κλίμακας λιμενικές βελτιώσεις και παρεμβάσεις στα οδικά δίκτυα των Δήμων. Ο ΑΣ2 λειτουργεί ως **λειτουργικό υπόβαθρο** για το σύνολο της αναπτυξιακής στρατηγικής, με ρόλο οριζόντιου πολλαπλασιαστή για οικονομική δραστηριότητα, ασφάλεια και συνδεσιμότητα.

Αναπτυξιακός Στόχος 3 - Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Ο ΑΣ3 συγκροτεί έναν από τους **κρίσιμους άξονες** του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, καθώς συνδέεται άμεσα με την κλιματική τρωτότητα, την ανθεκτικότητα των τοπικών συστημάτων και τη δυνατότητα της Περιφέρειας να περιορίσει τις απώλειες από φυσικές καταστροφές. Τα διαθέσιμα δεδομένα χρηματοδότησης δείχνουν ότι ο ΑΣ3 αντιστοιχεί σε ένα από τα σημαντικότερα χαρτοφυλάκια του Προγράμματος, με ιδιαίτερη συγκέντρωση πόρων σε **αντιπλημμυρικές παρεμβάσεις, καθαρισμούς και διαχείριση ρεμάτων, μισθώσεις και επιχειρησιακή υποστήριξη μηχανημάτων**, καθώς και σε **στοχευμένες δράσεις κτηνιατρικής και υγειονομικής θωράκισης** απέναντι σε εξωτικά νοσήματα.

Η ισχυρή συγκέντρωση πόρων αποτυπώνει δύο στρατηγικές πραγματικότητες: πρώτον, ότι τα φαινόμενα υψηλής έντασης (πλημμύρες, πυρκαγιές, ακραία επεισόδια) πλήττουν την ΠΑΜΘ συχνά και με αυξημένη σφοδρότητα· δεύτερον, ότι η Περιφέρεια διαθέτει μεγάλο εύρος **κρίσιμων υποδομών** (αγροτικά δίκτυα, ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ, μεταφορικά δίκτυα, οικιστικές περιοχές υψηλής επικινδυνότητας), οι οποίες απαιτούν συνεχή συντήρηση, επιτήρηση και αναβάθμιση για να παραμένουν λειτουργικές. Η λογική του ΑΣ3 δεν περιορίζεται στην αντιδραστική διαχείριση κρίσεων, αλλά στη μετάβαση σε ένα μοντέλο **προληπτικής ανθεκτικότητας**, όπου η Περιφέρεια επενδύει συστηματικά σε δομικά (υποδομές) και μη δομικά (παρακολούθηση, πρόληψη, επιχειρησιακή ετοιμότητα) μέτρα. Η αναμενόμενη επίδραση αφορά τόσο στη μείωση

του κινδύνου και του κόστους αποκατάστασης όσο και στη διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής λειτουργικότητας σε συνθήκες επιδεινούμενων κλιματικών πιέσεων.

Αναπτυξιακός Στόχος 4 - Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα

Ο ΑΣ4 αποτελεί έναν **στρατηγικά κρίσιμο αλλά χρηματοδοτικά περιορισμένο** άξονα για το αναπτυξιακό μοντέλο της ΠΑΜΘ. Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από παραγωγικό προφίλ **χαμηλής διαφοροποίησης και περιορισμένης προστιθέμενης αξίας**, με υπολειπόμενη συμμετοχή σε δραστηριότητες έρευνας & ανάπτυξης, χαμηλό αριθμό νεοφυών επιχειρήσεων, περιορισμένη εξωστρέφεια των ΜΜΕ και μικρή παρουσία σε δυναμικά δίκτυα και συνεργατικά σχήματα. Αυτό δημιουργεί έναν σταθερό στρατηγικό περιορισμό: ο παραγωγικός ιστός δυσκολεύεται να μεταβεί σε υψηλότερα σκαλοπάτια αξίας χωρίς στοχευμένη υποστήριξη.

Οι προβλέψεις του νέου επενδυτικού πλάνου καταδεικνύουν ότι οι προτεινόμενες παρεμβάσεις στον ΑΣ4 είναι σημαντικές αλλά **μικρότερης κλίμακας από το εύρος των αναγκών** (π.χ. ενίσχυση επιμελητηρίων, δράσεις ανάδειξης σημείων ενδιαφέροντος, επιμέρους δράσεις στήριξης επιχειρηματικότητας). Η ουσία του ΑΣ4, όπως αποτυπώνεται στο ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, δεν είναι οι μεμονωμένες δράσεις, αλλά η συγκρότηση ενός **περιφερειακού μηχανισμού παραγωγικής αναβάθμισης**, που μετατοπίζει την ΠΑΜΘ:

- από την παθητική απορρόφηση πόρων στη **στοχευμένη ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών**,
- από τη χαμηλή τεχνολογική ένταση στην **εφαρμοσμένη καινοτομία**,
- από την τοπική αγορά στη **διεθνοποίηση των ΜΜΕ**,
- από τον γραμμικό σχεδιασμό σε **οικοσυστήματα συνεργασίας** (επιμελητήρια – πανεπιστήμιο – επιχειρήσεις – ΟΤΑ).

Η πραγματική αναπτυξιακή αξία του ΑΣ4 αναδεικνύεται όταν το ΠΠΑ λειτουργεί ως **συμπληρωματικός βραχίονας** προς τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΕΣΠΑ, Interreg, δράσεις RIS3 κ.λπ.). Βραχυπρόθεσμα, οι παρεμβάσεις βελτιώνουν τη λειτουργικότητα και την προβολή επιχειρήσεων και τόπων· μεσοπρόθεσμα, συμβάλλουν στη σταδιακή μετάβαση σε κλάδους υψηλότερης αξίας μέσω τεχνολογικής αναβάθμισης, εξωστρέφειας και θεσμοποιημένων συνεργασιών.

Αναπτυξιακός Στόχος 5 - Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη

Ο ΑΣ5 αποτελεί έναν από τους πιο **κομβικούς και διατομεακούς** στόχους του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, καθώς η ψηφιακή ωριμότητα της Περιφέρειας επηρεάζει άμεσα την αποτελεσματικότητα όλων των υπολοίπων παρεμβάσεων. Η ΠΑΜΘ εμφανίζει σημαντικές υστερήσεις σε δείκτες **ψηφιακών δεξιοτήτων, ψηφιακών υπηρεσιών και χρήσης ψηφιακών εργαλείων** από τη δημόσια διοίκηση και τις ΜΜΕ. Το δεδομένο επενδυτικό πλαίσιο (προμήθειες εξοπλισμού, ψηφιακά εργαλεία, τεχνική υποστήριξη) αναγνωρίζει την ανάγκη, αλλά ελλοχεύει ο κίνδυνος να περιοριστεί σε **ψηφιακή συντήρηση** αντί για πραγματικό μετασχηματισμό.

Η στρατηγική ουσία του ΑΣ5 έχει **τρεις διαστάσεις**:

1. **Ψηφιακός μετασχηματισμός Δημόσιας Διοίκησης** (ΠΑΜΘ, Δήμοι, Περιφερειακό Ταμείο): ενοποίηση πληροφοριακών συστημάτων, διαλειτουργικότητα, ανασχεδιασμός διαδικασιών και ενίσχυση των δυνατοτήτων των υπηρεσιών.
2. **Ψηφιακή μετάβαση οικονομίας και ΜΜΕ**: αξιοποίηση ψηφιακών λύσεων σε κρίσιμους τομείς (αγροδιατροφή, μεταποίηση, τουρισμός), σε συνέργεια με τομεακά προγράμματα (Αγροτικής Ανάπτυξης, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Ανάπτυξης).
3. **Ψηφιακές υποδομές ως προϋπόθεση για όλους τους ΑΣ**: η πολιτική προστασία, οι μεταφορές, η πράσινη ανάπτυξη και η καινοτομία απαιτούν πλέον **συστήματα δεδομένων, παρακολούθησης και ανάλυσης**.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα του ΑΣ5 θα πρέπει να είναι **μετρήσιμα** (βελτίωση δεικτών ψηφιακής ωριμότητας, αυξημένη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών, μείωση διοικητικού κόστους, βελτίωση ικανότητας απορρόφησης πόρων). Εάν ο ΑΣ5 δεν ενισχυθεί επαρκώς και δεν συνδεθεί λειτουργικά με τα τομεακά προγράμματα, δημιουργείται δομικός αναπτυξιακός κίνδυνος για την Περιφέρεια.

Αναπτυξιακός Στόχος 6 - Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός

Ο ΑΣ6 αποτελεί έναν από τους **ισχυρότερους πυλώνες** του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, καθώς συγκεντρώνει μεγάλο όγκο νέων έργων και υψηλή ωριμότητα μελετών, ειδικά στους τομείς **αντιπλημμυρικής προστασίας, υποδομών νερού, ενεργειακών αναβαθμίσεων και περιβαλλοντικής διαχείρισης**. Η ΠΑΜΘ καταγράφει υψηλό επίπεδο κλιματικής τρωτότητας και σημαντικές ανάγκες εξοικονόμησης και ορθολογικής χρήσης πόρων, γεγονός που καθιστά τον ΑΣ6 κεντρικό για τη συνολική επιτυχία του Προγράμματος.

Η στρατηγική κατεύθυνση του ΑΣ6 οργανώνεται γύρω από τέσσερις συμπληρωματικούς άξονες:

- (α) ενίσχυση της **ανθεκτικότητας έναντι φυσικών κινδύνων**, κυρίως μέσω αντιπλημμυρικών έργων και παρεμβάσεων στις λεκάνες απορροής
- (β) βιώσιμη διαχείριση υδάτινων πόρων και αναβάθμιση κρίσιμων έργων άρδευσης και εγγειοβελτιώσεων
- (γ) ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων και υποδομών για μείωση λειτουργικού κόστους και περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- (δ) αναβάθμιση αστικών και περιαστικών περιοχών μέσω πράσινων υποδομών, αναπλάσεων και περιβαλλοντικών δράσεων.

Συνολικά, ο ΑΣ6 διαμορφώνει ένα συνεκτικό πλαίσιο για την **κλιματική ανθεκτικότητα**, την **αποδοτική αξιοποίηση πόρων** και τη μετάβαση σε οικονομία χαμηλών εκπομπών, με άμεση επίδραση στην καθημερινότητα πολιτών, στην αγροτική παραγωγή και στη βιωσιμότητα κρίσιμων υποδομών.

Αναπτυξιακός Στόχος 7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων

Ο ΑΣ7 αποτελεί τον **θεσμικό και λειτουργικό πυλώνα** πάνω στον οποίο στηρίζεται η υλοποίηση όλων των υπολοίπων Αναπτυξιακών Στόχων. Σε αντίθεση με τους άξονες με κυρίως επενδυτικό χαρακτήρα, ο ΑΣ7 επικεντρώνεται στην ενίσχυση της **διοικητικής, τεχνικής και επιχειρησιακής ικανότητας** της ΠΑΜΘ και των συνεργαζόμενων φορέων. Τα διαθέσιμα στοιχεία (τεχνική βοήθεια, διοικητική υποστήριξη, ρόλος Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης) δείχνουν ότι η Περιφέρεια επιδιώκει να ενισχύσει συστηματικά την οργανωτική της επάρκεια.

Η στρατηγική κατεύθυνση του ΑΣ7 συνοψίζεται:

(α) στην ενίσχυση της **Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού** και των συναρμόδιων δομών, ώστε να μπορούν να διαχειριστούν αυξημένο όγκο έργων και να υποστηρίξουν τους φορείς υλοποίησης σε μελέτες, προετοιμασία και παρακολούθηση

(β) στη διασφάλιση **οριζόντιας τεχνικής βοήθειας**, που περιλαμβάνει ωρίμανση έργων, εξειδικευμένες μελέτες, διοικητική υποστήριξη και δράσεις εκπαίδευσης/ενημέρωσης

(γ) στη χρηματοδότηση και ενίσχυση μηχανισμών όπως το **Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης**, ώστε να λειτουργούν συμπληρωματικά και να βελτιώνουν τη συνολική διοικητική αποτελεσματικότητα της Περιφέρειας και των Δήμων.

Ο ΑΣ7 δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως δευτερεύων τεχνικός άξονας, αλλά ως **υποδομή διακυβέρνησης** που καθορίζει την ποιότητα, την ταχύτητα και την αξιοπιστία υλοποίησης του ΠΠΑ 2026–2030. Η ενίσχυση της στελέχωσης, των ψηφιακών και διαχειριστικών εργαλείων και της τεχνικής υποστήριξης αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων όλων των λοιπών Αναπτυξιακών Στόχων.

6.2 Τύποι Παρεμβάσεων και Επενδυτικών Κατευθύνσεων

Οι τύποι παρεμβάσεων που συγκροτούν το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελούν τη συστηματική ομαδοποίηση των επενδυτικών επιλογών της Περιφέρειας, όπως αναδείχθηκαν από: (α) το σύνολο των προτάσεων που κατατέθηκαν από τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ, (β) τις καταγεγραμμένες ανάγκες των δήμων κατά τη διαδικασία διαβούλευσης, και (γ) τη διάρθρωση των συνεχιζόμενων και νέων πράξεων που αποτυπώνονται στα αρχεία τεχνικού προγραμματισμού. Η τυπολογία παρεμβάσεων αποσκοπεί στη δημιουργία ενός συνεκτικού πλαισίου επενδυτικών κατευθύνσεων, ικανών να υποστηρίξουν τη στοχοθεσία των επτά Αναπτυξιακών Στόχων και να εξασφαλίσουν την ταχεία υλοποίηση του Προγράμματος.

Η ανάλυση των δεδομένων καθιστά εμφανές ότι η ΠΑΜΘ εισέρχεται στην περίοδο 2026–2030 με ένα ιδιαίτερα ώριμο και πολυδιάστατο χαρτοφυλάκιο έργων, το οποίο χαρακτηρίζεται από ισχυρή συγκέντρωση πόρων σε πράσινες και κλιματικές υποδομές, σημαντικές ανάγκες σε έργα μεταφορών και κοινωνικές υποδομές, καθώς και στοχευμένες παρεμβάσεις επιχειρηματικότητας, ψηφιακού μετασχηματισμού και διοικητικής υποστήριξης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικοί **τύποι παρεμβάσεων** που συγκροτούν τις επενδυτικές κατευθύνσεις του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 είναι οι ακόλουθοι:

Τύπος Παρέμβασης 1: Υποδομές Ανθεκτικότητας και Κλιματικής Προσαρμογής

Περιλαμβάνει παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας που αφορούν την **αντιπλημμυρική προστασία**, τη **διαχείριση ρεμάτων**, τη **θωράκιση οικισμών**, την αποκατάσταση ή ενίσχυση **εγγειοβελτιωτικών συστημάτων**, την **εξοικονόμηση υδατικών πόρων** και την **προστασία υποδομών από φυσικούς κινδύνους**. Πρόκειται για έναν από τους **κεντρικούς επενδυτικούς τύπους** στην Περιφέρεια, με **ιδιαίτερα υψηλό όγκο νέων έργων** και **σημαντικό επίπεδο ωριμότητας**, ο οποίος τροφοδοτεί πρωτίστως τους ΑΣ 3 και ΑΣ 6.

Τύπος Παρέμβασης 2: Υποδομές Μεταφορών και Βελτίωση Ασφάλειας Δικτύων

Αφορά παρεμβάσεις συντήρησης, αναβάθμισης και λειτουργικής βελτίωσης του περιφερειακού και δημοτικού **οδικού δικτύου**, έργα **οδικής ασφάλειας**, αναβαθμίσεις σε **λιμενικές υποδομές**, παρεμβάσεις σε **διασυννοριακούς άξονες** και δράσεις που διασφαλίζουν τη συνεχή λειτουργικότητα και ανθεκτικότητα του **συστήματος μεταφορών**. Αυτός ο τύπος παρέμβασης συνδέεται στενά με τον ΑΣ 2 και αποτελεί **έναν από τους βασικούς τύπους παρεμβάσεων ως προς την επενδυτική του βαρύτητα**.

Τύπος Παρέμβασης 3: Κτιριακές και Κοινωνικές Υποδομές

Περιλαμβάνονται παρεμβάσεις αναβάθμισης, συντήρησης και ενεργειακής βελτίωσης κτιρίων που στεγάζουν **κοινωνικές δομές, αθλητικές υποδομές, πολιτιστικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες της Περιφέρειας ή των Δήμων**. Ο τύπος αυτός αποτελεί βασικό εργαλείο κοινωνικής συνοχής και ενισχύει τον ΑΣ 1, ενώ συμβάλλει παράλληλα στην πράσινη μετάβαση μέσω ενεργειακών αναβαθμίσεων.

Τύπος Παρέμβασης 4: Πράσινες Αστικές και Περιβαλλοντικές Παρεμβάσεις

Αφορά δράσεις αναβάθμισης **αστικού και περιαστικού χώρου**, αναπλάσεις **κοινόχρηστων περιοχών**, δημιουργία **πράσινων διαδρομών**, αναβάθμιση **αστικού εξοπλισμού**, καθώς και στοχευμένες παρεμβάσεις για την **προστασία φυσικών οικοσυστημάτων και περιοχών ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος**. Ο τύπος αυτός υποστηρίζει οριζόντια τους ΑΣ 1, 4 και 6.

Τύπος Παρέμβασης 5: Παρεμβάσεις για τον Πρωτογενή Τομέα και την Αγροδιατροφική Ανθεκτικότητα

Περιλαμβάνονται έργα που ενισχύουν την παραγωγική βάση της Περιφέρειας μέσω αναβάθμισης **αγροτικών υποδομών**, υποστήριξης **αρδευτικών δικτύων**, αναβάθμισης **εγκαταστάσεων και εξοπλισμού ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ**, καθώς και μέτρα αγροτικής ανθεκτικότητας **έναντι κλιματικών πιέσεων**. Ο τύπος αυτός ενισχύει άμεσα τους ΑΣ 3, 4 και 6.

Τύπος Παρέμβασης 6: Παρεμβάσεις Επιχειρηματικότητας, Καινοτομίας και Εξωστρέφειας

Αφορά δράσεις που υποστηρίζουν την **τοπική επιχειρηματικότητα**, την ανάδειξη **τοπικών προϊόντων και σημείων ενδιαφέροντος**, την ενίσχυση της **εξωστρέφειας των ΜΜΕ** και την ανάπτυξη **οικοσυστημάτων καινοτομίας** σε τοπικό επίπεδο. Αποτελεί τον βασικό επενδυτικό άξονα του ΑΣ 4 και συνδέεται με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας για διαφοροποίηση της παραγωγικής της βάσης.

Τύπος Παρέμβασης 7: Ψηφιακές Υποδομές και Μετασχηματισμός Δημόσιας Διοίκησης

Περιλαμβάνει την προμήθεια **ψηφιακού εξοπλισμού**, την αναβάθμιση **συστημάτων πληροφορικής**, την ενίσχυση της **διαλειτουργικότητας**, τις **ψηφιακές υπηρεσίες για πολίτες και επιχειρήσεις** και τις παρεμβάσεις που στηρίζουν τα **κέντρα λήψης αποφάσεων**. Αποτελεί βασικό τύπο παρέμβασης για την επίτευξη του ΑΣ 5 και υποστηρίζει όλους τους υπόλοιπους ΑΣ ως διατομεακό εργαλείο.

Τύπος Παρέμβασης 8: Τεχνική Βοήθεια, Διοικητική Υποστήριξη και Ωρίμανση Έργων

Αφορά παρεμβάσεις **ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας της ΠΑΜΘ και των Δήμων**, συμπεριλαμβανομένης της **τεχνικής και διοικητικής βοήθειας**, της **υποστήριξης ωρίμανσης έργων**, της **διοικητικής υποστήριξης των υπηρεσιών** και της **ενίσχυσης του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης**. Ο τύπος αυτός αποτελεί τον πυρήνα του ΑΣ 7 και λειτουργεί ως προϋπόθεση για τη συνολική αποτελεσματικότητα του ΠΠΑ.

Η τυπολογία των παρεμβάσεων οργανώνει το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 σε ένα συνεκτικό σύστημα επενδυτικών κατευθύνσεων, απόλυτα ευθυγραμμισμένο με τις ανάγκες της Περιφέρειας, τα αιτήματα των Δήμων και τις προτεραιότητες του ΕΠΑ 2026–2030. Η δομή αυτή εξασφαλίζει στοχευμένη κατανομή πόρων, εύκολη επιχειρησιακή εφαρμογή και σαφή σύνδεση μεταξύ στρατηγικής στόχευσης και υλοποίησης. Αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία θα εξειδικευθούν οι προτεραιότητες, οι δράσεις και το χρηματοδοτικό αποτύπωμα του Προγράμματος.

6.3 Χωρική Εξειδίκευση και Στοχευμένες Παρεμβάσεις

Η χωρική εξειδίκευση αποτελεί κρίσιμο στοιχείο του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, δεδομένου ότι η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης χαρακτηρίζεται από έντονες ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις σε επίπεδο δημογραφικών τάσεων, παραγωγικής διάρθρωσης, τρωτότητας σε φυσικούς κινδύνους και χωρικών υποδομών. Τα δεδομένα της διαβούλευσης με τους Δήμους, οι προτάσεις των Υπηρεσιών της ΠΑΜΘ και το χαρτοφυλάκιο των προβλεπόμενων νέων έργων επιβεβαιώνουν ότι η επενδυτική στρατηγική οφείλει να λάβει υπόψη συγκεκριμένες χωρικές ιδιαιτερότητες και ανάγκες.

Η χωρική εξειδίκευση του ΠΠΑ οργανώνεται σε **τέσσερις διακριτές κατηγορίες παρεμβάσεων**.

(α) Παρεμβάσεις περιφερειακής κλίμακας (Περιφέρεια ΑΜΘ)

Πρόκειται για παρεμβάσεις που αφορούν το σύνολο της Περιφέρειας ή κρίσιμες υποδομές με υπερτοπική λειτουργία. Τα δεδομένα των τεχνικών προβλέψεων δείχνουν ότι η Περιφέρεια θα αξιοποιήσει σημαντικό μέρος των πόρων σε:

- αντιπλημμυρική προστασία σε ρέματα, πεδινές ζώνες και κρίσιμες λεκάνες απορροής,
- αναβάθμιση και συντήρηση μεταφορικών υποδομών (οδικά δίκτυα, σημεία οδικής ασφάλειας, λιμενικές παρεμβάσεις),
- ενίσχυση των δομών πολιτικής προστασίας,
- ενεργειακή βελτίωση και κτιριακές αναβαθμίσεις περιφερειακών υποδομών,
- ολοκληρωμένες δράσεις κουνουποκτονίας με πλήρη γεωγραφική κάλυψη,
- εξοπλισμό και υποδομές Τεχνικής Βοήθειας και διοικητικής ενίσχυσης της ΠΑΜΘ.

Οι παρεμβάσεις αυτές συνδέονται άμεσα με τους ΑΣ 2, 3, 6 και 7 και διαμορφώνουν τον «κορμό» του προγράμματος σε επίπεδο ωριμότητας και όγκου πόρων.

(β) Παρεμβάσεις διαπεριφερειακού χαρακτήρα και διασυνοριακής σημασίας

Η ΑΜΘ αποτελεί μία από τις πιο εκτεταμένες διασυνοριακές περιφέρειες της χώρας. Τα δεδομένα των προβλέψεων έργων περιλαμβάνουν παρεμβάσεις σε:

- αναβάθμιση υποδομών λιμένων με διασυνοριακό ρόλο (Αλεξανδρούπολη, Καβάλα, υποδομές Ροδόπης-Έβρου),
- ενίσχυση οδικής ασφάλειας και συντήρησης δικτύων σε διασυνοριακούς άξονες,
- παρεμβάσεις προστασίας κρίσιμων εθνικών υποδομών,
- στοχευμένες δράσεις πολιτικής προστασίας με υπερτοπική επιχειρησιακή σημασία.

Αυτές οι παρεμβάσεις συνδέονται με τους ΑΣ 2, 3 και 4 και ενισχύουν την εξωστρέφεια και τη συνοχή της Περιφέρειας σε σχέση με τα εξωτερικά της σύνορα.

(γ) Στοχευμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο Δήμων (Δήμοι/ΔΕΥΑ)

Τα στοιχεία της διαβούλευσης αποκαλύπτουν υψηλή συγκέντρωση αιτημάτων σε τέσσερις κυρίαρχες κατηγορίες:

1. **Υποδομές ύδρευσης-αποχέτευσης** (αντικαταστάσεις δικτύων, αναβαθμίσεις εγκαταστάσεων, νέες γεωτρήσεις).
2. **Αστικές και κτιριακές παρεμβάσεις** (παιδικές χαρές, πλατείες, δημοτικά κτίρια, σχολικές υποδομές).
3. **Αντιπλημμυρικές δράσεις δημοτικής ευθύνης** (έργα προστασίας μικρών λεκανών, ενίσχυση υφιστάμενων υποδομών).

4. Αναβάθμιση δημοτικών αθλητικών υποδομών (γήπεδα, κλειστές εγκαταστάσεις, εξοπλισμός).

Αυτές οι κατηγορίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των νέων έργων των Δήμων (καταγεγραμμένες ανάγκες άνω των 100 εκατ.), γεγονός που καταδεικνύει σαφείς και ομοιογενείς προτεραιότητες σε όλες τις ΠΕ. Οι αντίστοιχες επενδύσεις τροφοδοτούν κυρίως τους ΑΣ 1, 2, 3 και 6.

(δ) Στοχευμένες παρεμβάσεις ειδικής λειτουργίας (τοπικοί φορείς και εξειδικευμένες ανάγκες)

Ορισμένες παρεμβάσεις των νέων προβλέψεων κινούνται εκτός του πυρήνα περιφερειακών και δημοτικών έργων και αφορούν:

- δράσεις στήριξης επιχειρηματικότητας μέσω Επιμελητηρίων,
- παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης σημείων ενδιαφέροντος,
- παρεμβάσεις σε τριτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο),
- έργα φορέων κεντρικής κυβέρνησης που εδράζονται στην ΠΑΜΘ,
- ενισχύσεις φορέων πολιτικής προστασίας και σωμάτων ασφαλείας,
- παρεμβάσεις λιμενικών οργανισμών.

Οι παρεμβάσεις αυτές έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα, ενισχύουν τη χωρική συνοχή και απευθύνονται κυρίως σε εξειδικευμένα αναπτυξιακά κενά.

Χωρικός προσανατολισμός και στοχευμένη συγκέντρωση πόρων

Η χωρική εξειδίκευση οδηγεί σε δύο κεντρικές στρατηγικές κατευθύνσεις:

1. **Ενίσχυση κρίσιμων υποδομών και ανθεκτικότητας σε όλη την Περιφέρεια**, με υψηλή συγκέντρωση πόρων σε έργα που αφορούν σε αντιπλημμυρική προστασία, υποδομές μεταφορών, κτιριακές και κοινωνικές υποδομές, πράσινη μετάβαση και εξοικονόμηση πόρων.
2. **Στοχευμένη υποστήριξη των Δήμων**, με παρεμβάσεις άμεσης τοπικής σημασίας που ενισχύουν την ποιότητα ζωής, μειώνουν λειτουργικούς κινδύνους και καλύπτουν βασικά διαρθρωτικά κενά.

6.4 Συμβολή του ΠΠΑ στην Κλιματική Ανθεκτικότητα και την Εδαφική Συνοχή της ΠΑΜΘ

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνει ένα επενδυτικό πλαίσιο που ενισχύει ουσιαστικά τόσο την κλιματική ανθεκτικότητα όσο και την εδαφική συνοχή της Περιφέρειας. Η ενίσχυση αυτή προκύπτει όχι ως έμμεσο αποτέλεσμα, αλλά ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων τύπων

παρεμβάσεων που δεσμεύουν σημαντικούς πόρους, καλύπτουν διαπιστωμένα ρίσκα και αντιμετωπίζουν τοπικές και υπερτοπικές χωρικές ανισότητες.

6.4.1 Συμβολή στην κλιματική ανθεκτικότητα

Η ΠΑΜΘ συγκαταλέγεται στις ελληνικές περιφέρειες με υψηλή έκθεση σε κινδύνους πλημμύρας, υδατικό στρες, παράκτιες πιέσεις και κλιματικά επιδεινούμενες επιπτώσεις στον πρωτογενή τομέα. Οι παρεμβάσεις του ΠΠΑ ανταποκρίνονται σε αυτά τα δεδομένα με τρεις διακριτές κατηγορίες:

(α) Υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας και διαχείρισης υδάτων

Σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού του ΠΠΑ κατευθύνεται σε έργα που ενισχύουν την ανθεκτικότητα κρίσιμων υδατικών συστημάτων, τη διαχείριση ρεμάτων, τις παρεμβάσεις σε ορεινές και πεδινές λεκάνες απορροής και την προστασία οικισμών. Η συγκέντρωση πόρων υποστηρίζει σαφώς τον ΑΣ 3 και τον ΑΣ 6 και αντανakλά πραγματικές, τεκμηριωμένες ανάγκες.

(β) Ανθεκτικότητα πρωτογενούς τομέα και αγροτικών υποδομών

Έργα όπως αρδευτικές υποδομές, ενεργειακές αναβαθμίσεις ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ, αντικαταστάσεις δικτύων και έργα εξοικονόμησης υδάτων ενισχύουν την παραγωγική ανθεκτικότητα έναντι κλιματικών αλλαγών. Αυτή η κατηγορία ενισχύει τον ΑΣ 3, τον ΑΣ 4 και τον ΑΣ 6.

(γ) Περιβαλλοντικές και πράσινες αστικές παρεμβάσεις

Αναπλάσεις, ενίσχυση αστικών οικοσυστημάτων, πράσινος αστικός εξοπλισμός και αναβαθμίσεις κοινόχρηστων χώρων ενισχύουν την τοπική κλιματική ανθεκτικότητα — κυρίως στους ΑΣ 1 και ΑΣ 6.

Συνολικά, το ΠΠΑ ευθυγραμμίζεται με τις εθνικές και ευρωπαϊκές κατευθύνσεις για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, διαθέτοντας σημαντικό ποσοστό των πόρων του σε δράσεις άμεσης περιβαλλοντικής ή κλιματικής απόδοσης.

6.4.2 Συμβολή στην εδαφική συνοχή

Η ΠΑΜΘ παρουσιάζει έντονες εσωτερικές διαφοροποιήσεις ως προς: τη δημογραφική δυναμική, την πυκνότητα υποδομών, τις οικονομικές δραστηριότητες, την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, και την έκθεση σε κινδύνους.

Το ΠΠΑ αντιμετωπίζει αυτές τις ανισότητες με δύο διακριτές στρατηγικές:

(α) Περιφερειακής κλίμακας παρεμβάσεις σε κρίσιμες υποδομές

Υποδομές μεταφορών, έργα οδικής ασφάλειας, λιμενικές αναβαθμίσεις, παρεμβάσεις πολιτικής προστασίας και βελτιώσεις εθνικών υποδομών λειτουργούν υπερτοπικά, εξυπηρετώντας δίκτυα και περιοχές πέρα από τον άμεσο χώρο υλοποίησης. Αυτές οι παρεμβάσεις μειώνουν χωρικές ανισότητες στη συνδεσιμότητα και στην πρόσβαση σε κρίσιμες υπηρεσίες.

(β) Στοχευμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο Δήμων

Οι Δήμοι της ΠΑΜΘ διατυπώνουν ομοιογενή αιτήματα σε τέσσερις τομείς: (1) ύδρευση/αποχέτευση, (2) αστικές και κτιριακές υποδομές, (3) αντιπλημμυρική προστασία, (4) δημοτικές αθλητικές υποδομές. Η συστηματική κάλυψη αυτών των αναγκών, όπως

καταγράφηκαν στη διαβούλευση και τεκμηριώνονται στο χαρτοφυλάκιο νέων έργων, μειώνει ουσιαστικά το χάσμα υποδομών μεταξύ αστικών κέντρων και μικρότερων οικισμών.

Συνολική συμβολή του ΠΠΑ ΠΑΜΘ

Ο συνδυασμός των δύο διαστάσεων (κλιματική ανθεκτικότητα & εδαφική συνοχή) οδηγεί σε ένα ΠΠΑ που:

- ενισχύει την ανθεκτικότητα κρίσιμων φυσικών, παραγωγικών και αστικών συστημάτων,
- μειώνει τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες πρόσβασης σε υποδομές και υπηρεσίες,
- και διαμορφώνει ένα συνεκτικό χωρικό πρότυπο ανάπτυξης για την περίοδο 2026–2030.

Αυτή η διπλή κατεύθυνση αποτελεί θεμέλιο της επενδυτικής στρατηγικής του Προγράμματος και επιβεβαιώνει την ευθυγράμμισή του με τις στρατηγικές προτεραιότητες της Περιφέρειας και του ΕΠΑ 2026–2030.

ΜΕΡΟΣ Ε: Κατανομή Πόρων & Χρηματοδοτικό Πλαίσιο

7. Κατανομή των Πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

7.1 Αρχές και Μεθοδολογία Κατανομής Πόρων

Η κατανομή των πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνεται βάσει ενός συνεκτικού, τεκμηριωμένου και απολύτως ευθυγραμμισμένου πλαισίου αρχών, που συνδυάζει: (α) τη στρατηγική στόχευση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, (β) τις προτεραιότητες του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028, (γ) τα δεδομένα της αποτίμησης της περιόδου 2021–2025 και (δ) τις ανάγκες που καταγράφησαν στη διαδικασία διαβούλευσης με τους Δήμους και τις Υπηρεσίες της Περιφέρειας.

Το διαθέσιμο χρηματοδοτικό πλαίσιο των **166 εκατ. ευρώ**, όπως καθορίζεται στον Πίνακα 5.2 του ΕΠΑ 2026–2030, αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία οργανώνονται οι επιλογές κατανομής. Η μεθοδολογία κατανομής δεν εφαρμόζεται ως λογιστική διαδικασία στατικής αναλογικής μοιρασίας, αλλά ως ένα πολυπαραμετρικό σύστημα στάθμισης που διασφαλίζει ότι οι πόροι κατευθύνονται σε τομείς με τεκμηριωμένη στρατηγική σημασία, επείγουσα ανάγκη υλοποίησης και υψηλή αναμενόμενη αναπτυξιακή απόδοση.

Η μεθοδολογία βασίζεται σε τέσσερις θεμελιώδεις αρχές.

α) Στρατηγική ευθυγράμμιση με το ΕΠΑ 2026–2030 και το Στρατηγικό Σχέδιο της ΠΑΜΘ

Η κατανομή των πόρων έχει ως αφετηρία την αντιστοίχιση των επτά Αναπτυξιακών Στόχων του ΕΠΑ με τις προτεραιότητες του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028. Κάθε Αναπτυξιακός Στόχος χρηματοδοτείται με τρόπο που αντικατοπτρίζει τον βαθμό στρατηγικής προτεραιότητας για την ΠΑΜΘ και τη συμβολή του στην επίτευξη του περιφερειακού οράματος. Η ευθυγράμμιση αυτή εξασφαλίζει ομοιομορφία πολιτικής, αποφυγή επικαλύψεων και συνοχή μεταξύ περιφερειακού, τομεακού και εθνικού σχεδιασμού.

β) Τεκμηριωμένη αποτίμηση ωριμότητας και αναγκών 2021–2025

Το ΠΠΑ 2026–2030 αξιοποιεί συστηματικά τα ευρήματα της αποτίμησης της περιόδου 2021–2025. Η κατανομή λαμβάνει υπόψη:

- τον βαθμό ωριμότητας των έργων,
- τις καθυστερήσεις που καταγράφηκαν σε κρίσιμους τομείς,
- τα έργα με υψηλό επίπεδο νομικών δεσμεύσεων,
- τα έργα που εμφάνισαν ελλείμματα διαχειριστικής ικανότητας,
- τις παρεμβάσεις που απαιτούν ενίσχυση για να αποδώσουν αναπτυξιακό αποτέλεσμα.

Με αυτόν τον τρόπο, η κατανομή δεν αναπαράγει τα ασύμμετρα πρότυπα της προηγούμενης περιόδου αλλά ενισχύει τους τομείς όπου η Περιφέρεια διαθέτει πραγματική ανάγκη ταχείας προόδου, όπως η πολιτική προστασία, οι υποδομές μεταφορών, η πράσινη μετάβαση και η ενίσχυση κοινωνικών υποδομών.

γ) Ρεαλισμός υλοποίησης – Ικανότητα απορρόφησης και τεχνική επάρκεια

Η κατανομή πόρων ενσωματώνει αξιολόγηση υλοποιησιμότητας. Δίνεται έμφαση σε παρεμβάσεις:

- με υψηλό επίπεδο τεχνικής ωριμότητας,
- με ξεκάθαρους φορείς υλοποίησης,
- με διασφαλισμένες προϋποθέσεις υλοποίησης,
- με σαφή επιχειρησιακή αναγκαιότητα.

Αντίστοιχα, έργα που απαιτούν μεγάλα χρονικά περιθώρια ωρίμανσης ή εμφανίζουν υψηλό ρίσκο υλοποίησης λαμβάνουν αναλογικά χαμηλότερη προτεραιότητα στη χρηματοδοτική κατανομή ή αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο των εργαλείων τεχνικής βοήθειας/ωρίμανσης.

δ) Στοχευμένη αντιμετώπιση κλιματικών, χωρικών και κοινωνικών ανισοτήτων

Η μεθοδολογία κατανομής λαμβάνει υπόψη τις χωρικές ιδιαιτερότητες της ΠΑΜΘ:

- υψηλή έκθεση σε φυσικούς κινδύνους,
- άνιση κατανομή υποδομών,

- διαφοροποιημένη παραγωγική βάση,
- δημογραφικές πιέσεις και περιοχές με χαμηλή πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Η ένταξη αυτής της διάστασης στη μεθοδολογία κατανομής ενισχύει την εδαφική συνοχή, διασφαλίζει επενδυτική ισορροπία μεταξύ Περιφερειακών Ενοτήτων και περιορίζει τις επιπτώσεις των χωρικών ανισοτήτων στην επιχειρησιακή ικανότητα των τοπικών συστημάτων.

Συνολικά, η μεθοδολογία κατανομής των πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελεί μια διαδικασία που συνδυάζει στρατηγικές προτεραιότητες, τεκμηριωμένες ανάγκες, πραγματικές δυνατότητες υλοποίησης και χωρικο-κλιματικές ιδιαιτερότητες. Το αποτέλεσμα είναι ένα ισορροπημένο, υλοποιήσιμο και λειτουργικά αξιόπιστο χρηματοδοτικό πλαίσιο, το οποίο στηρίζει την αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας και κατευθύνει στοχευμένα τους διαθέσιμους πόρους στους επτά Αναπτυξιακούς Στόχους που παρουσιάζονται στην επόμενη ενότητα.

7.2 Κατανομή πόρων ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο

Η κατανομή των πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο διαμορφώνεται στη βάση του διαθέσιμου χρηματοδοτικού πλαισίου των **166 εκατ. ευρώ**, όπως καθορίζεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026–2030. Η κατανομή αυτή αποτελεί το αποτέλεσμα μιας σύνθετης μεθοδολογικής διαδικασίας που συνδυάζει:

- τις στρατηγικές προτεραιότητες του ΕΠΑ 2026–2030,
- τη στοχοθεσία του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028,
- τις ανάγκες και τις ανισορροπίες που ανέδειξε η αποτίμηση της περιόδου 2021–2025,
- τα δεδομένα ωριμότητας, υλοποιησιμότητας και τεχνικής επάρκειας των συνεχιζόμενων και νέων έργων,
- τις χωρικές, κοινωνικές και κλιματικές ιδιαιτερότητες της Περιφέρειας.

Η κατανομή δεν αποτελεί μηχανιστική αναλογία ποσοστών, αλλά στοχευμένη επιμεριστική προσέγγιση που κατευθύνει τους διαθέσιμους πόρους σε τομείς με την υψηλότερη στρατηγική βαρύτητα και την ισχυρότερη αναπτυξιακή ή προστατευτική λειτουργία. Με τον τρόπο αυτό, η Περιφέρεια επιδιώκει να διασφαλίσει την αποτελεσματική υλοποίηση του Προγράμματος, την αντιμετώπιση των κλιματικών και χωρικών ανισοτήτων και την επίτευξη των αναπτυξιακών της στόχων.

Η ενότητα 7.2 οργανώνεται σε δύο υποενότητες:

- **7.2.1 Μεθοδολογία κατανομής**, όπου παρουσιάζεται η λογική επιμερισμού των πόρων στα επτά πεδία πολιτικής του ΕΠΑ,
- **7.2.2 Κατανομή πόρων ανά Αναπτυξιακό Στόχο**, όπου εξειδικεύεται η τελική, αριθμητικά προσδιορισμένη κατανομή του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030.

7.2.1 Μεθοδολογία κατανομής

Η μεθοδολογία κατανομής πόρων στα **επτά πεδία πολιτικής** του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 βασίζεται σε **συνδυαστική στάθμιση πέντε παραμέτρων**:

(α) Στρατηγικός ρόλος κάθε Αναπτυξιακού Στόχου

Η κατανομή λαμβάνει υπόψη τη βαρύτητα που αποδίδεται σε κάθε στόχο από το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ και από το ΕΠΑ. Τομείς όπως η πολιτική προστασία, οι υποδομές μεταφορών και η πράσινη μετάβαση λαμβάνουν ενισχυμένη προτεραιότητα λόγω του υψηλού στρατηγικού τους βάρους.

(β) Διαπιστωμένες ανάγκες και ελλείμματα της Περιφέρειας

Η ανάλυση της περιόδου 2021–2025 και η διαβούλευση με τους Δήμους ανέδειξαν μεγάλα χρηματοδοτικά κενά σε κρίσιμες κατηγορίες:

- αντιπλημμυρική προστασία και διαχείριση υδάτινων πόρων,
- συντήρηση και αναβάθμιση οδικών δικτύων,
- κτιριακές και κοινωνικές υποδομές,
- ενεργειακές αναβαθμίσεις και αστικές παρεμβάσεις.

Αυτά τα δεδομένα επηρεάζουν άμεσα τη χρηματοδοτική βαρύτητα κάθε ΑΣ.

(γ) Ωριμότητα και υλοποισιμότητα του χαρτοφυλακίου έργων

Η ύπαρξη ώριμων τεχνικών μελετών, σαφών φορέων υλοποίησης, συμβατότητας με το θεσμικό πλαίσιο και επιχειρησιακής ετοιμότητας καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τη δυνατότητα γρήγορης και αποτελεσματικής εκτέλεσης των παρεμβάσεων. Αυτό οδηγεί σε ενισχυμένη κατανομή σε ΑΣ που διαθέτουν ώριμο και υψηλής απόδοσης χαρτοφυλάκιο.

(δ) Εκτίμηση αναπτυξιακής και χωρικής απόδοσης

Οι παρεμβάσεις αξιολογήθηκαν ως προς:

- τη συμβολή τους στην κλιματική ανθεκτικότητα,
- τη μείωση χωρικών ανισοτήτων,
- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής,
- την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης,
- τη λειτουργική αναβάθμιση κρίσιμων υποδομών.

Αυτή η στάθμιση διαφοροποιεί τη βαρύτητα μεταξύ Αναπτυξιακών Στόχων.

(ε) Ρεαλιστική εκτίμηση απορρόφησης στο πλαίσιο των 166 εκατ. Ευρώ

Η κατανομή λαμβάνει υπόψη το διαθέσιμο χρηματοδοτικό πλαίσιο και την ανάγκη αποτελεσματικής αξιοποίησης των πόρων σε εύλογο χρονικό ορίζοντα. Έργα μεγάλης κλίμακας με υψηλό ρίσκο υλοποίησης κατανέμονται με προσοχή, ενώ παρεμβάσεις υψηλής ετοιμότητας και χαμηλού ρίσκου λαμβάνουν ενισχυμένη προτεραιότητα.

7.2.2 Κατανομή πόρων ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο

Η τελική κατανομή των πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο προκύπτει ως αποτέλεσμα της μεθοδολογίας που περιγράφηκε στην προηγούμενη υποενότητα και αποτυπώνει έναν ισορροπημένο αλλά στοχευμένο επιμερισμό του συνολικού προϋπολογισμού των **166 εκατ. ευρώ**. Η κατανομή εναρμονίζεται πλήρως με:

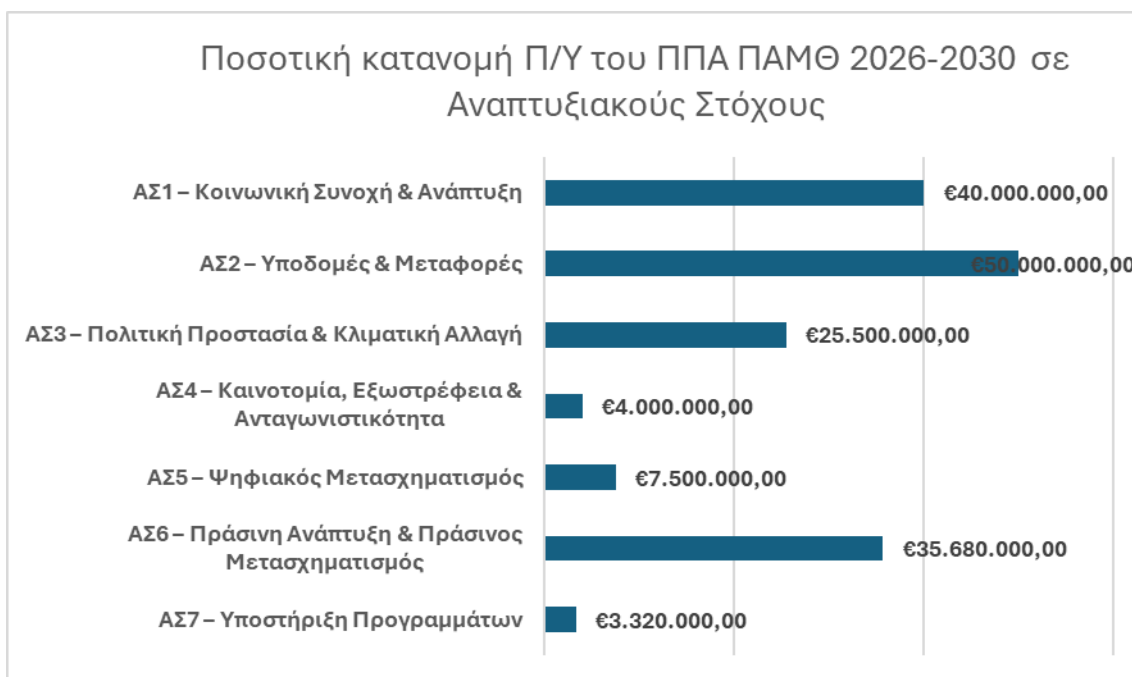
- τις προτεραιότητες του ΕΠΑ 2026–2030,

- τις στρατηγικές κατευθύνσεις του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028,
- τις ανάγκες και ανισορροπίες της περιόδου 2021–2025,
- τη διαρθρωτική σημασία κρίσιμων υποδομών,
- τα δεδομένα ωριμότητας νέων και συνεχιζόμενων έργων,
- τις κλιματικές και χωρικές προκλήσεις της Περιφέρειας.

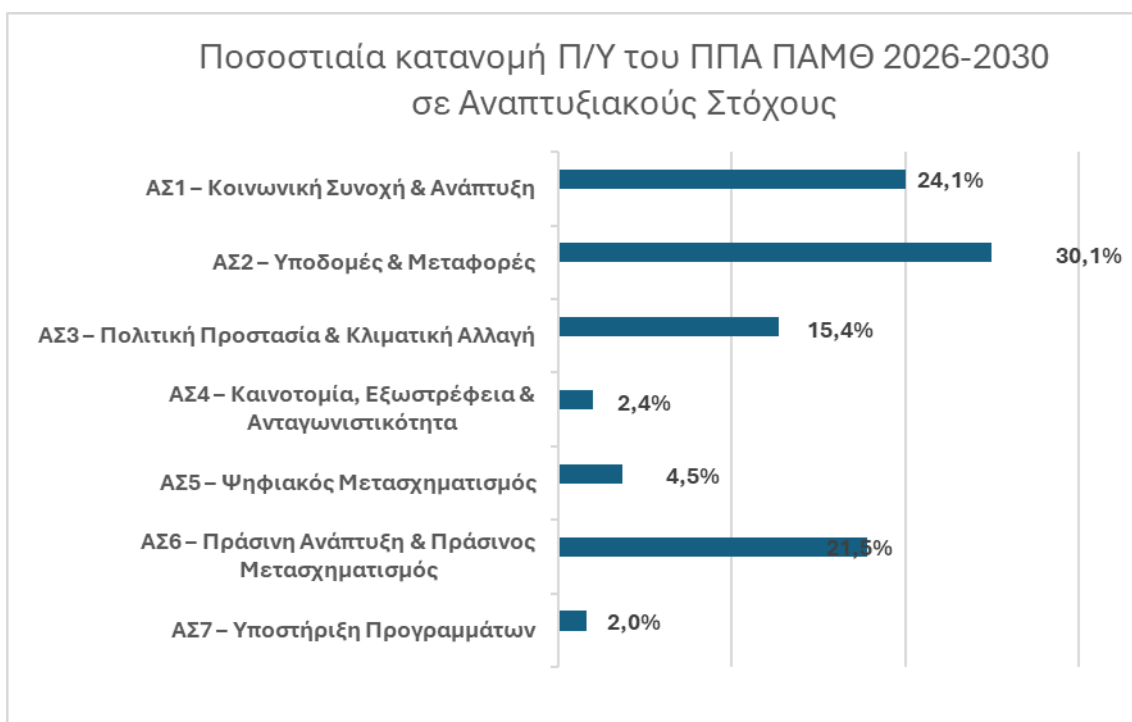
Ο επιμερισμός που ακολουθεί ενσωματώνει τη στρατηγική βαρύτητα των ΑΣ 2, 3 και 6, την ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, τη σημασία της παραγωγικής βάσης και την αναγκαιότητα διοικητικής ενδυνάμωσης, διαμορφώνοντας ένα χρηματοδοτικό πλαίσιο λειτουργικό, υλοποιήσιμο και εναρμονισμένο με το νέο Π/Υ.

Αναπτυξιακός Στόχος	Πόροι (εκ. €)	Ποσοστό κατανομής των πόρων
ΑΣ1 – Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη	40 εκ. €	24,1%
ΑΣ2 – Ανάπτυξη Υποδομών & Μεταφορών	50 εκ. €	30,1%
ΑΣ3 – Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	25,5 εκ. €	15,4%
ΑΣ4 – Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα	4 εκ. €	2,4%
ΑΣ5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη	7,5 εκ. €	4,5%
ΑΣ6 – Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός	35,68 εκ. €	21,5%
ΑΣ7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων	3,32 εκ. €	2,0%

Πίνακας 3: Κατανομή πόρων ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 ανά Αναπτυξιακό Στόχο



Γράφημα 1: Ποσοτική κατανομή Π/Υ του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 σε Αναπτυξιακούς Στόχους



Γράφημα 2: Ποσοστιαία κατανομή Π/Υ του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030 σε Αναπτυξιακούς Στόχους

Αναλυτική τεκμηρίωση της κατανομής

ΑΣ 1 – Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη (40 εκ. € - 24,1%)

Ο ΑΣ1 συγκεντρώνει ένα σημαντικό μέρος των πόρων, καθώς αποτελεί τον βασικό κορμό παρεμβάσεων κοινωνικής προστασίας, δημόσιας υγείας, εκπαίδευσης και αθλητισμού στην ΠΑΜΘ. Στο πλαίσιο του ΑΣ1 εντάσσεται δέσμη κρίσιμων δράσεων δημόσιας υγείας και υγειονομικής προστασίας (ενδεικτικά: προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών και αντιμετώπισης ζωνοδόσων), που συνδέονται άμεσα με τον Ειδικό Στόχο 1.9 «Προστασία της

Δημόσιας Υγείας» και την ανάγκη θωράκισης του πληθυσμού έναντι διαβιβαστικών νοσημάτων. Παράλληλα, προβλέπονται παρεμβάσεις αναβάθμισης κοινωνικών και εκπαιδευτικών υποδομών (υποδομές κοινωνικής φροντίδας, εκπαιδευτικοί και αθλητικοί χώροι, πανεπιστημιακές υποδομές), οι οποίες εναρμονίζονται με τους στόχους 1.6, 1.8, 1.10, 1.11 και 1.12. Η κλίμακα των 40 εκ. € επιτρέπει στην ΠΑΜΘ να υλοποιήσει στοχευμένες, αλλά ουσιαστικές επενδύσεις σε κρίσιμες δομές κοινωνικής συνοχής, καλύπτοντας τόσο διαχρονικά ελλείμματα όσο και νέες ανάγκες που αποτυπώθηκαν στη διαβούλευση με Δήμους και φορείς.

ΑΣ 2 – Ανάπτυξη Υποδομών & Μεταφορών (50 εκ. € - 30,1%)

Ο ΑΣ2 απορροφά το μεγαλύτερο μέρος των πόρων, αντανakλώντας τη στρατηγική σημασία των υποδομών και των μεταφορών για τη λειτουργία της Περιφέρειας. Το χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει εκτεταμένες παρεμβάσεις στο περιφερειακό και δημοτικό οδικό δίκτυο (συντηρήσεις, βελτίωση οδικής ασφάλειας, αποκαταστάσεις), αναβαθμίσεις λιμενικών υποδομών και παρεμβάσεις ενίσχυσης εθνικών οδικών και μεταφορικών υποδομών στην περιοχή. Οι παρεμβάσεις αυτές συνδέονται ευθέως με τις προτεραιότητες 2.1, 2.3, 2.4 και 2.6 και καλύπτουν τόσο υφιστάμενα ελλείμματα συντήρησης όσο και ανάγκες αναβάθμισης κρίσιμων κόμβων μεταφορικής εξυπηρέτησης. Η κατανομή των 50 εκ. € τεκμηριώνεται από τον μεγάλο αριθμό ώριμων προτάσεων, τη χωρική κάλυψη όλων των Περιφερειακών Ενοτήτων και τον ρόλο των υποδομών αυτών ως προϋπόθεσης για την οικονομική δραστηριότητα, την πρόσβαση σε υπηρεσίες και τη συνολική εδαφική συνοχή της ΠΑΜΘ.

ΑΣ 3 – Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής (25,5 εκ. € - 15,4%)

Η ΠΑΜΘ εμφανίζει υψηλή έκθεση σε υδρολογικούς και κλιματικούς κινδύνους (πλημμύρες, φαινόμενα έντονων βροχοπτώσεων, διαβρώσεις), γεγονός που αντικατοπτρίζεται στον όγκο έργων αντιπλημμυρικής προστασίας και διαχείρισης φυσικών καταστροφών που έχουν καταγραφεί. Στον ΑΣ3 συγκλίνουν έργα καθαρισμού και διαχείρισης υδάτινων σωμάτων, ενίσχυσης αντιπλημμυρικής προστασίας, αποκατάστασης υποδομών που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές και ανάπτυξης μηχανισμών πρόληψης-ετοιμότητας πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με τις προτεραιότητες 3.1-3.8. Η κατανομή των 25,5 εκ. € επιτρέπει την υλοποίηση ενός συνεκτικού πακέτου παρεμβάσεων ανθεκτικότητας και προστασίας, σε συμπληρωματικότητα με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος ζημιών σε υποδομές και οικισμούς και να ενισχυθεί η επιχειρησιακή ετοιμότητα των τοπικών μηχανισμών πολιτικής προστασίας.

ΑΣ 4 – Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα (4 εκ. € - 2,4%)

Ο ΑΣ4 διαθέτει περιορισμένο αλλά στοχευμένο χρηματοδοτικό όγκο, προσαρμοσμένο στη σχετική ωριμότητα και κλίμακα των προτεινόμενων πράξεων. Το χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει κυρίως δράσεις εξωστρέφειας, ανάδειξης περιοχών και μνημείων, στήριξης της επιχειρηματικότητας και προώθησης τοπικών προϊόντων, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τις

προτεραιότητες 4.2, 4.4, 4.8-4.12. Ο προϋπολογισμός των 4 εκ. € επιτρέπει την υλοποίηση αντιπροσωπευτικών, «πilotικού» χαρακτήρα παρεμβάσεων σε τουρισμό, πολιτισμό και αγροδιατροφή, που ενισχύουν την ελκυστικότητα της ΠΑΜΘ και δημιουργούν προϋποθέσεις για αξιοποίηση συμπληρωματικών εργαλείων (π.χ. συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα) στον χώρο της επιχειρηματικής καινοτομίας.

ΑΣ 5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη (7,5 εκ. € - 4,5%)

Ο ΑΣ5 αποτυπώνει τη στρατηγική επιλογή της ΠΑΜΘ να επενδύσει σε ψηφιακές υποδομές, πληροφοριακά συστήματα και εργαλεία βελτίωσης της διοικητικής λειτουργίας, χωρίς όμως να δεσμεύσει δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό πόρων σε έναν τομέα όπου οι προτάσεις παραμένουν σχετικά περιορισμένες σε αριθμό και ωριμότητα. Οι παρεμβάσεις που εντάσσονται στον ΑΣ5 εστιάζουν σε ψηφιοποίηση διαδικασιών, αναβάθμιση υποδομών ΤΠΕ, ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών υποστήριξης πολιτικών, καθώς και ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων, σε συμφωνία με τις προτεραιότητες 5.1-5.4 και 5.6. Η κατανομή των 7,5 εκ. € επιτρέπει την υλοποίηση ενός συμπαγούς πυρήνα έργων ψηφιακού μετασχηματισμού, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής για την αποδοτικότητα των υπολοίπων παρεμβάσεων του Προγράμματος.

ΑΣ 6 – Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός (35,68 εκ. € - 21,5%)

Ο ΑΣ6 συγκεντρώνει παρεμβάσεις που αφορούν στην ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, στη διαχείριση υδάτινων πόρων και υποδομών ύδρευσης-άρδευσης, στη διαχείριση αποβλήτων και στην περιβαλλοντική αναβάθμιση οικιστικών και παραγωγικών περιοχών. Μέρος των έργων που αφορούν αναβαθμίσεις κτιριακών υποδομών, εγγειοβελτιωτικές παρεμβάσεις και έργα υδάτινων πόρων συμβάλλουν άμεσα στους στόχους 6.1, 6.3, 6.4, 6.5 και 6.7, ενισχύοντας την ενεργειακή αποδοτικότητα, την ορθολογική χρήση φυσικών πόρων και την ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος. Η κατανομή των 35,68 εκ. € επιτρέπει στην ΠΑΜΘ να διαμορφώσει ένα ουσιαστικό πακέτο πράσινων επενδύσεων, σε συνέργεια με τις παρεμβάσεις πολιτικής προστασίας (ΑΣ3) και τις υποδομές (ΑΣ2), με στόχο τη μετάβαση σε πιο βιώσιμα πρότυπα ανάπτυξης.

ΑΣ 7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων (3,32 εκ. € - 2,0%)

Ο ΑΣ7 υποστηρίζει τη λειτουργία του συστήματος διακυβέρνησης και διαχείρισης του ΠΠΑ, μέσω δαπανών Τεχνικής Βοήθειας, διοικητικής υποστήριξης, ωρίμανσης έργων και ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης. Οι πόροι καλύπτουν, μεταξύ άλλων, ανάγκες ενδυνάμωσης της διοικητικής ικανότητας της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης και άλλων εμπλεκόμενων δομών, σε ευθυγράμμιση με τις προτεραιότητες 7.1-7.5. Το επίπεδο των 3,32 εκ. € θεωρείται επαρκές για να στηρίξει την ποιοτική υλοποίηση του Προγράμματος, χωρίς να αποσπά υπερβολικούς

πόρους από τις κύριες επενδυτικές προτεραιότητες, και διασφαλίζει ότι η ΠΑΜΘ διαθέτει τα αναγκαία εργαλεία για αποτελεσματική παρακολούθηση, αξιολόγηση και προσαρμοστική διαχείριση του ΠΠΑ 2026–2030.

7.3 Προσαρμογές βάσει ωριμότητας, κινδύνων και περιφερειακών αναγκών

Η κατανομή των πόρων του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 λειτουργεί ως σημείο εκκίνησης που προσαρμόζεται δυναμικά ανάλογα με την ωριμότητα των έργων, τους αναπτυξιακούς και κλιματικούς κινδύνους και τις τεκμηριωμένες περιφερειακές ανάγκες. Η προσαρμογή αποτελεί **κομβικό στοιχείο υλοποισιμότητας**, καθώς εξασφαλίζει ότι οι διαθέσιμοι πόροι κατευθύνονται συστηματικά σε έργα που μπορούν να προχωρήσουν έγκαιρα, διαθέτουν υψηλή αναπτυξιακή απόδοση και ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες της Περιφέρειας. Το σύστημα προσαρμογών ενσωματώνει θεσμικές απαιτήσεις του ΕΠΑ και εξασφαλίζει την ευελιξία που χρειάζεται ένα πρόγραμμα περιορισμένου προϋπολογισμού αλλά υψηλών αναπτυξιακών αναγκών.

7.3.1 Λογική Προσαρμογών – Οι τρεις πυλώνες

Η λειτουργία των προσαρμογών οργανώνεται σε τρεις βασικούς πυλώνες:

(1) Ωριμότητα έργων και τεχνική ετοιμότητα

Η χρηματοδοτική προτεραιότητα αναπροσαρμόζεται με βάση:

- τον βαθμό ολοκλήρωσης μελετών και αδειοδοτήσεων,
- την επιχειρησιακή ετοιμότητα του φορέα υλοποίησης,
- τη ρεαλιστικότητα των χρονοδιαγραμμάτων,
- τον κίνδυνο καθυστερήσεων στη συμβασιοποίηση.

Συνέπεια: Αναπτυξιακοί Στόχοι με ώριμο, τεκμηριωμένο χαρτοφυλάκιο δύνανται να ενισχύσουν το μερίδιό τους. Αντίθετα, χαρτοφυλάκια που εμφανίζουν χαμηλή ετοιμότητα μπορεί να υποστούν στοχευμένη μείωση, προκειμένου οι πόροι να κατευθυνθούν σε έργα με υψηλότερη δυνατότητα υλοποίησης.

(2) Αναπτυξιακοί και κλιματικοί κίνδυνοι

Η προσαρμογή επηρεάζεται από:

- τη συχνότητα και ένταση πλημμυρικών και άλλων φυσικών κινδύνων,
- τις πιέσεις σε υδάτινους πόρους,
- την ανάγκη θωράκισης κρίσιμων υποδομών,
- τη γεωγραφική συγκέντρωση φαινομένων υψηλού κινδύνου.

Συνέπεια: Οι ΑΣ 3 (Πολιτική Προστασία) και ΑΣ 6 (Πράσινη Ανάπτυξη) εμφανίζουν διαχρονικά υψηλή πιθανότητα ενίσχυσης λόγω του κεντρικού ρόλου τους στη διαχείριση κλιματικών πιέσεων και της ύπαρξης ώριμων έργων μεγάλης κλίμακας.

(3) Περιφερειακές ανάγκες και χωρικές πιέσεις

Οι ανάγκες της ΠΑΜΘ εμφανίζουν σημαντικές ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις:

- Οι **αστικές περιοχές** απαιτούν εκτεταμένες παρεμβάσεις σε ύδρευση, αποχέτευση και οδική ασφάλεια.
- Οι **αγροτικές περιοχές** παρουσιάζουν υψηλές απαιτήσεις σε άρδευση, εγγειοβελτιωτικά και αντιπλημμυρική προστασία.
- Η **διασυνοριακή ζώνη** ζητά ενίσχυση σε μεταφορικές υποδομές και πολιτική προστασία.
- Ορισμένες **κοινωνικές δομές** χρήζουν άμεσου εκσυγχρονισμού.

Συνέπεια: Η κατανομή δύναται να αναπροσαρμοστεί εντός και μεταξύ Αναπτυξιακών Στόχων, ώστε να καλύψει στοχευμένα χωρικά ελλείμματα και να μειώσει περιφερειακές ανισότητες.

7.3.2 Μηχανισμός Προσαρμογής

Ο μηχανισμός προσαρμογών του ΠΠΑ περιλαμβάνει δύο συμπληρωματικές λειτουργίες:

(α) Ενίσχυση χρηματοδοτικών κατανομών

Η κατανομή ενισχύεται όταν:

- τεκμηριώνεται υψηλή τεχνική ωριμότητα,
- καταγράφεται μικρός επιχειρησιακός κίνδυνος,
- υπάρχουν σαφείς προϋποθέσεις γρήγορης συμβασιοποίησης,
- αναμένεται σημαντική αναπτυξιακή ή προστατευτική απόδοση.

(β) Μείωση κατανομών και μεταφορά πόρων

Η κατανομή περιορίζεται όταν:

- παρατηρούνται καθυστερήσεις ωρίμανσης,
- υπάρχουν κενά στη τεχνική τεκμηρίωση,
- εκτιμάται αδυναμία ολοκλήρωσης εντός του κύκλου 2026–2030,
- καταγράφονται επιχειρησιακά ή θεσμικά εμπόδια στον φορέα υλοποίησης.

Η λειτουργία αυτή διασφαλίζει ότι οι πόροι **δεν παραμένουν δεσμευμένοι σε μη υλοποιήσιμες παρεμβάσεις**, αλλά διοχετεύονται έγκαιρα σε έργα υψηλής αποτελεσματικότητας.

7.3.3 Παράγοντες ενεργοποίησης προσαρμογών της κατανομής πόρων

Η ανακατανομή πόρων ενεργοποιείται από συγκεκριμένους παράγοντες:

(α) Επιχειρησιακοί παράγοντες

- Μη επίτευξη συμβασιοποίησης εντός 12–18 μηνών.
- Καθυστερήσεις σε μελέτες, αδειοδοτήσεις ή τεχνικές προετοιμασίες.
- Ανεπάρκεια διαχειριστικής ικανότητας φορέων.
- Σημαντικές αποκλίσεις από το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

(β) Περιβαλλοντικοί και κλιματικοί παράγοντες

- Νέα πλημμυρικά ή άλλα φυσικά γεγονότα που απαιτούν επαναπροσανατολισμό πόρων.
- Εμφάνιση περιοχών υψηλού κινδύνου που ανατρέπουν την αρχική προτεραιοποίηση.

(γ) Περιφερειακές και κοινωνικοοικονομικές πιέσεις

- Επείγουσες ανάγκες Δήμων βάσει νέων δεδομένων.
- Προβλήματα πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες.
- Πίεση σε κρίσιμες κοινωνικές και παραγωγικές δομές.

(δ) Εθνικές κατευθύνσεις και προσαρμογές του ΕΠΑ

- Αναπροσαρμογές που επιβάλλονται από το Υπουργείο για διασφάλιση απορρόφησης ή κάλυψη εθνικών προτεραιοτήτων.

7.3.4 Επιπτώσεις στις χρηματοδοτικές επιλογές 2026–2030

Οι τελικές χρηματοδοτικές επιλογές αντανakλούν:

- (α) τον βαθμό ωριμότητας έργων,
- (β) την αναπτυξιακή προτεραιότητα κάθε τομέα,
- (γ) τη συγκέντρωση νέων προτάσεων στο χαρτοφυλάκιο της ΠΑΜΘ, και
- (δ) την ανάγκη ευθυγράμμισης με τους Ειδικούς Στόχους του ΕΠΑ 2026–2030.

Κατευθύνσεις προσαρμογών ανά Αναπτυξιακό Στόχο

Ενισχυμένοι Αναπτυξιακοί Στόχοι

ΑΣ 1 – Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη (40 εκ. €)

Η κατανομή στον ΑΣ1 αντανakλά την ανάγκη κάλυψης κρίσιμων παρεμβάσεων δημόσιας υγείας (ενδεικτικά: προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών, έλεγχος ζωνόσων), καθώς και αναβάθμισης κοινωνικών, εκπαιδευτικών και αθλητικών υποδομών. Η κλίμακα των διαθέσιμων πόρων διασφαλίζει ότι η Περιφέρεια μπορεί να υλοποιήσει ολοκληρωμένες δράσεις κοινωνικής

προστασίας και βελτίωσης της καθημερινότητας, οι οποίες αποτελούν θεμελιώδη προϋπόθεση εδαφικής και κοινωνικής συνοχής.

ΑΣ 2 – Ανάπτυξη Υποδομών & Μεταφορών (50 εκ. €)

Η κατανομή αντικατοπτρίζει τον μεγάλο όγκο ώριμων έργων και τις συσσωρευμένες ανάγκες αναβάθμισης τεχνικών και μεταφορικών υποδομών σε όλη την ΠΑΜΘ. Ο ΑΣ2 αποτελεί τον κεντρικό άξονα χωρικής συνδεσιμότητας, με έργα που καλύπτουν συντηρήσεις και βελτιώσεις οδικού δικτύου, αναβάθμιση λιμένων και κρίσιμων μεταφορικών υποδομών, καθώς και τεχνικές παρεμβάσεις υψηλής επιχειρησιακής σημασίας.

ΑΣ 3 – Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής (25,5 εκ. €)

Ο ΑΣ3 ενισχύεται προκειμένου να καλυφθούν επενδύσεις σε αντιπλημμυρικές υποδομές, διαχείριση υδάτινων σωμάτων, έργα αποκατάστασης και δράσεις πρόληψης-ετοιμότητας. Η υψηλή κλιματική τρωτότητα της ΠΑΜΘ και ο μεγάλος αριθμός ώριμων προτάσεων στους τομείς αυτούς δικαιολογούν πλήρως τη σχετική βαρύτητα του άξονα.

ΑΣ 6 – Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός (35,68 εκ. €)

Η κατανομή υποστηρίζει επενδύσεις ενεργειακής αναβάθμισης, διαχείρισης υδάτων, περιβαλλοντικών υποδομών και πράσινων αστικών παρεμβάσεων. Η ισχυρή παρουσία έργων που σχετίζονται με φυσικούς πόρους, ενεργειακή απόδοση και περιβαλλοντική αναβάθμιση καθιστά τον ΑΣ6 στρατηγικό για τη μετάβαση της ΠΑΜΘ σε πρότυπα βιώσιμης ανάπτυξης.

Σταθερή πορεία με επιλεκτικές ενισχύσεις

ΑΣ 5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη (7,5 εκ. €)

Η χρηματοδότηση παραμένει σταθερή και στοχευμένη, καλύπτοντας αναγκαίες επενδύσεις σε ψηφιοποίηση διαδικασιών, αναβάθμιση ΤΠΕ και ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων. Οι προτάσεις ήταν περιορισμένες σε κλίμακα, αλλά κρίσιμες για τον εκσυγχρονισμό των διοικητικών λειτουργιών.

Ελεγχόμενη χρηματοδότηση ανάλογα με ωριμότητα και εύρος προτάσεων

ΑΣ 4 – Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα (4 εκ. €)

Ο διαθέσιμος προϋπολογισμός αντανάκλα το περιορισμένο εύρος ώριμων προτάσεων στους τομείς επιχειρηματικότητας, εξωστρέφειας, πολιτισμού και τοπικής ταυτότητας. Ο ΑΣ4 παραμένει στοχευμένος, επιτρέποντας την υλοποίηση επιλεγμένων παρεμβάσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Στοχευμένες προσαρμογές διοικητικής φύσης

ΑΣ 7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων (3,32 εκ. €)

Η κατανομή ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις διοικητικής υποστήριξης, Τεχνικής Βοήθειας και λειτουργίας των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης. Το επίπεδο χρηματοδότησης

παραμένει αυστηρά προσανατολισμένο στη διασφάλιση αποτελεσματικής διακυβέρνησης του ΠΠΑ, χωρίς επεκτατική αύξηση.

Αρχή μη απώλειας πόρων

Σε περίπτωση υστέρησης ωριμότητας, οι πόροι μεταφέρονται με προτεραιότητα σε ώριμες πράξεις, διασφαλίζοντας υψηλή απορρόφηση και αποτελεσματικότητα.

7.3.5 Σύνδεση με τον Μηχανισμό Παρακολούθησης

Η αποτελεσματική εφαρμογή του μηχανισμού προσαρμογών προϋποθέτει:

- τριμηνιαίες αξιολογήσεις προόδου ανά έργο,
- συνεχή έλεγχο επιχειρησιακών και χωρικών κινδύνων,
- αξιολόγηση ωριμότητας βάσει εναρμονισμένων κριτηρίων,
- δυνατότητα άμεσης μετακίνησης πόρων εντός του ετήσιου κύκλου προγραμματισμού,
- ενεργή συνεργασία της ΔΙΑΝΑΠ με τους φορείς υλοποίησης και τη νέα Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ.

Ο Μηχανισμός Παρακολούθησης λειτουργεί ως **σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης**, επιτρέποντας έγκαιρες προσαρμογές που αποτρέπουν αποκλίσεις, διασφαλίζουν απορρόφηση και ενισχύουν την αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα του Προγράμματος.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ: Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026-2030

8. Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

8.1 Συνοπτικό θεσμικό πλαίσιο σύστασης

Η Υπηρεσία Διαχείρισης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) ΠΑΜΘ 2026–2030 λειτουργεί στο πλαίσιο των διατάξεων του Ν. 4635/2019, όπως τροποποιήθηκε με τους Ν. 5140/2024 και Ν. 5240/2025, οι οποίοι συγκροτούν το ισχύον εθνικό σύστημα αναπτυξιακού προγραμματισμού. Το θεσμικό αυτό πλαίσιο καθορίζει τις αρμοδιότητες των Περιφερειών στην κατάρτιση, υλοποίηση, οικονομική διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα ΠΠΑ εντάσσονται στον συνολικό σχεδιασμό του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Η διακυβέρνηση και λειτουργία του ΠΠΑ διέπονται από το άρθρο 123 του ν. 4635/2019, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 45 του ν. 5240/2025, καθώς και από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΦΕΚ Α' 154/2024). Το ΣΔΕ αποτελεί το δεσμευτικό πλαίσιο για όλες τις διαδικασίες προγραμματισμού, υποβολής, ένταξης, παρακολούθησης, επαλήθευσης, οικονομικής διαχείρισης και ολοκλήρωσης πράξεων του ΠΠΑ. Η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΠΑ ασκεί τον κεντρικό συντονισμό του ΕΠΑ και την αρμοδιότητα έγκρισης πράξεων. Η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ), ως Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, έχει την ευθύνη τεχνικής

τεκμηρίωσης, εισήγησης προς τη ΓΔ ΠΔΕ & ΕΠΑ, παρακολούθησης της υλοποίησης και συντονισμού των φορέων υλοποίησης στο πλαίσιο του ΣΔΕ.

8.2 Λειτουργία και οργανωτική δομή

Η λειτουργία και η οργανωτική δομή της Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 βασίζονται στο πλαίσιο που διαμορφώνεται από τον Ν. 4635/2019 και τις τροποποιήσεις του (Ν. 5140/2024, Ν. 5240/2025), οι οποίοι καθορίζουν τις αρμοδιότητες των Περιφερειών στον αναπτυξιακό προγραμματισμό και στη διαχείριση των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ)** αποτελεί την οργανική μονάδα που ασκεί τον ρόλο της Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΠΑ.

8.2.1 Οργανωτική ένταξη

Η Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 είναι η **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ)** της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης. Η Διεύθυνση εντάσσεται οργανικά στη **Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών**, σύμφωνα με τον εγκεκριμένο Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της ΠΑΜΘ. Η Γενική Διεύθυνση είναι αρμόδια για τον συντονισμό και την παρακολούθηση των οργανικών μονάδων που υπάγονται σε αυτή, διασφαλίζοντας τη λειτουργική συνέργεια στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Η ΔΙΑΝΑΠ αποτελεί την κεντρική οργανική μονάδα της Περιφέρειας για τον αναπτυξιακό προγραμματισμό, τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση έργων και δράσεων, καθώς και την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων σε περιφερειακό επίπεδο. Με βάση το θεσμικό πλαίσιο (Ν. 4635/2019, Ν. 5140/2024, Ν. 5240/2025) λειτουργεί ως ο **φορέας διαχείρισης του ΠΠΑ**, ασκώντας τις διοικητικές, τεχνικές και συντονιστικές αρμοδιότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή του Προγράμματος.

Η Διεύθυνση διαθέτει, επίσης, τεκμηριωμένη εμπειρία σε καθήκοντα διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, βάσει προηγούμενων εκχωρήσεων αρμοδιοτήτων, στοιχείο που ενισχύει τη διαχειριστική της ικανότητα και τη θεσμική της επάρκεια.

8.2.2 Βασικές λειτουργικές μονάδες και ρόλοι

Η ΔΙΑΝΑΠ οργανώνεται σε επιμέρους τμήματα και λειτουργικές μονάδες που καλύπτουν το σύνολο των διαδικασιών προγραμματισμού και διαχείρισης του ΠΠΑ 2026–2030, συμπεριλαμβανομένων:

- **Προγραμματισμού και Στρατηγικής:** κατάρτιση ΠΠΑ, εξειδίκευση παρεμβάσεων, ευθυγράμμιση με ΕΠΑ και Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ.
- **Διαχείρισης και Παρακολούθησης Έργων:** αξιολόγηση προτάσεων, παρακολούθηση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, σύνταξη εκθέσεων.
- **Οικονομικής Διαχείρισης:** τήρηση οικονομικών ροών, πιστοποιήσεις δαπανών, χρηματοδοτικές ροές.

- **Διοικητικού Συντονισμού και Υποστήριξης Δικαιούχων:** καθοδήγηση υπηρεσιών και δήμων, επίλυση τεχνικών ζητημάτων, επικοινωνία με Υπουργείο.
- **Τεκμηρίωσης, Δεικτών και Αξιολόγησης:** συλλογή στοιχείων, τήρηση βάσεων δεδομένων, παρακολούθηση δεικτών ΠΠΑ.

Η λειτουργική διάρθρωση διασφαλίζει ότι η Διεύθυνση μπορεί να ανταποκριθεί στον πλήρη κύκλο διαχείρισης του Προγράμματος, από τη φάση προετοιμασίας έως την ολοκλήρωση και τον απολογισμό.

8.2.3 Οριζόντιοι μηχανισμοί λειτουργίας

Η ΔΙΑΝΑΠ οργανώνεται σε επιμέρους τμήματα και λειτουργικές μονάδες που καλύπτουν το σύνολο των διαδικασιών προγραμματισμού και διαχείρισης του ΠΠΑ 2026–2030, συμπεριλαμβανομένων:

- **Προγραμματισμού και Στρατηγικής:** κατάρτιση ΠΠΑ, εξειδίκευση παρεμβάσεων, ευθυγράμμιση με ΕΠΑ και Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ.
- **Διαχείρισης και Παρακολούθησης Έργων:** αξιολόγηση προτάσεων, παρακολούθηση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, σύνταξη εκθέσεων.
- **Οικονομικής Διαχείρισης:** τήρηση οικονομικών ροών, πιστοποιήσεις δαπανών, χρηματοδοτικές ροές.
- **Διοικητικού Συντονισμού και Υποστήριξης Δικαιούχων:** καθοδήγηση υπηρεσιών και δήμων, επίλυση τεχνικών ζητημάτων, επικοινωνία με Υπουργείο.
- **Τεκμηρίωσης, Δεικτών και Αξιολόγησης:** συλλογή στοιχείων, τήρηση βάσεων δεδομένων, παρακολούθηση δεικτών ΠΠΑ.

Η λειτουργική διάρθρωση διασφαλίζει ότι η Διεύθυνση μπορεί να ανταποκριθεί στον πλήρη κύκλο διαχείρισης του Προγράμματος, από τη φάση προετοιμασίας έως την ολοκλήρωση και τον απολογισμό.

8.2.4 Θέση της Υπηρεσίας στο σύστημα διακυβέρνησης του ΕΠΑ

Η ΔΙΑΝΑΠ λειτουργεί σε άμεση συνεργασία με:

- την **Υπηρεσία Συντονισμού του ΕΠΑ** (ΓΔ ΠΔΕ & ΕΠΑ) για ζητήματα προγραμματισμού, ελέγχων και αναθεωρήσεων,
- τις **Υπηρεσίες Διαχείρισης Τομεακών Προγραμμάτων**,
- τους **ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης**, εφόσον απαιτηθεί εκχώρηση αρμοδιοτήτων,
- την **Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠΑ**, μέσω της οποίας διαμορφώνονται οι προτεραιότητες και παρακολουθείται η απόδοση του ΠΠΑ.

Η θέση αυτή επιτρέπει στην Περιφέρεια να διασφαλίζει την πλήρη εναρμόνιση με το εθνικό σύστημα προγραμματισμού και τη διοικητική συνέχεια που απαιτείται για την επιτυχή εφαρμογή του Προγράμματος.

8.3 Αρμοδιότητες Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030

Η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ), ως Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, ασκεί το σύνολο των αρμοδιοτήτων που απορρέουν από το θεσμικό πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης και τις διατάξεις του Ν. 4635/2019, όπως ισχύει, καθώς και από τις προβλέψεις του νέου Σχεδίου Νόμου για το ΕΠΑ. Οι αρμοδιότητες αυτές καλύπτουν τον πλήρη κύκλο προγραμματισμού, αξιολόγησης, διαχείρισης, παρακολούθησης και αναθεώρησης του ΠΠΑ και διασφαλίζουν την αποτελεσματική και έγκαιρη υλοποίηση των παρεμβάσεων της Περιφέρειας.

Οι βασικές αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Διαχείρισης διαρθρώνονται ως εξής:

(1) Προγραμματισμός και ενεργοποίηση του ΠΠΑ

Η ΔΙΑΝΑΠ είναι υπεύθυνη για:

- την ενεργοποίηση του Προγράμματος και την οργάνωση του ετήσιου κύκλου προγραμματισμού,
- τη σύνταξη και έκδοση προσκλήσεων προς δυνητικούς δικαιούχους,
- την εξειδίκευση των προτεραιοτήτων και κατηγοριών παρεμβάσεων, σύμφωνα με τους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ και τις ανάγκες της ΠΑΜΘ.

(2) Συγκέντρωση και αξιολόγηση προτάσεων

Η Υπηρεσία:

- συγκεντρώνει τις προτάσεις των φορέων υλοποίησης,
- διενεργεί διοικητικό και τεχνικό έλεγχο επιλεξιμότητας,
- αξιολογεί την ωριμότητα, σκοπιμότητα και συμβολή των προτεινόμενων έργων στους στόχους του ΠΠΑ,
- εισηγείται την ένταξη πράξεων στο Πρόγραμμα και παρακολουθεί την ορθή τήρηση των διαδικασιών.

(3) Παρακολούθηση υλοποίησης και διαχείριση κινδύνων

Η ΔΙΑΝΑΠ:

- παρακολουθεί συστηματικά την υλοποίηση των έργων ως προς το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο,
- διενεργεί διοικητικές επαληθεύσεις και επιτόπιες επιθεωρήσεις,
- εντοπίζει και διαχειρίζεται επιχειρησιακούς, τεχνικούς και χωρικούς κινδύνους,
- ενεργοποιεί τον μηχανισμό προσαρμογών της κατανομής πόρων, εφόσον διαπιστώνονται καθυστερήσεις ή ανάγκη ανακατανομής.

(4) Συντονισμός δικαιούχων και εμπλεκόμενων φορέων

Η Υπηρεσία Διαχείρισης:

- παρέχει συνεχή υποστήριξη στους Δήμους, τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ και λοιπούς φορείς υλοποίησης,
- συντονίζει την εφαρμογή έργων που απαιτούν συνέργειες μεταξύ πολλαπλών οργανισμών,

- διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή διαδικασιών και την τήρηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΕΠΑ.

(5) Τεκμηρίωση, αναφορές και παρακολούθηση δεικτών

Η ΔΙΑΝΑΠ:

- τηρεί και ενημερώνει τα απαιτούμενα αρχεία του ΠΠΑ,
- παρακολουθεί τους δείκτες επίδοσης σε συνεργασία με το σύστημα παρακολούθησης του ΕΠΑ,
- συντάσσει εκθέσεις προόδου, απολογισμού και τεχνικές αναφορές προς την Υπηρεσία Συντονισμού,
- τροφοδοτεί το Π.Σ. του ΕΠΑ με τα απαιτούμενα δεδομένα για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος.

(6) Δημοσιότητα και ενημέρωση κοινού

Η Υπηρεσία μεριμνά για:

- την προβολή των παρεμβάσεων του ΠΠΑ,
- την ορθή εφαρμογή των κανόνων δημοσιότητας του ΕΠΑ,
- την επικοινωνία με τους δικαιούχους και το κοινό σχετικά με τις δράσεις και τα αποτελέσματα του Προγράμματος.

(7) Αναθεώρηση και διασφάλιση ποιότητας του ΠΠΑ

Η ΔΙΑΝΑΠ συμμετέχει ενεργά σε διαδικασίες:

- αναθεώρησης του Προγράμματος,
- επικαιροποίησης προτεραιοτήτων βάσει ωριμότητας, κινδύνων και αναπτυξιακών εξελίξεων,
- προετοιμασίας τεχνικών προτάσεων προς την Υπηρεσία Συντονισμού για τροποποιήσεις ή διορθωτικές ενέργειες.

Συνολική επιχειρησιακή λειτουργία της Υπηρεσίας Διαχείρισης

Με τις παραπάνω αρμοδιότητες, η ΔΙΑΝΑΠ διασφαλίζει:

- την αποτελεσματική πορεία υλοποίησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ,
- τη συνεκτικότητα των επενδυτικών επιλογών με τους στόχους του ΕΠΑ και του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028,
- την έγκαιρη και τεκμηριωμένη απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων,
- την αξιόπιστη παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης αποτελεί βασικό θεσμικό πυλώνα του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 και εγγυάται την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή του σε όλο τον κύκλο ζωής του.

ΜΕΡΟΣ Ζ: Παρακολούθηση και Αξιολόγηση

9. Σύστημα Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 εφαρμόζει ένα **συνεκτικό και επιχειρησιακά αξιόπιστο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης**, σχεδιασμένο ώστε να υποστηρίζει την έγκαιρη ανίχνευση αποκλίσεων, τη διαχείριση κινδύνων, την ολοκληρωμένη τεκμηρίωση προόδου και την ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης. Το σύστημα αναπτύσσεται και λειτουργεί από τη **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ)**, η οποία αποτελεί την Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ και τον κεντρικό φορέα ελέγχου της συνολικής προόδου.

9.1 Σύστημα δεικτών

Το ΠΠΑ υιοθετεί ένα **σύστημα δεικτών πλήρως εναρμονισμένο** με το πλαίσιο παρακολούθησης της ΔΙΑΝΑΠ για την περίοδο 2021–2025, εξασφαλίζοντας **συνέχεια, συγκρισιμότητα και σταθερότητα μεθοδολογίας**. Οι δείκτες χρησιμοποιούν τους ίδιους ορισμούς, τις ίδιες μονάδες μέτρησης και την ίδια MIS κωδικοποίηση, ώστε το σύστημα να παραμένει λειτουργικά συμβατό με τις πρακτικές των υπηρεσιών.

Ο στόχος του συστήματος είναι η **συνεχής παρακολούθηση της προόδου**, η **σαφής αντιστοίχιση παρεμβάσεων με Αναπτυξιακούς Στόχους**, η **αξιολόγηση αποδοτικότητας** και η υποστήριξη τεκμηριωμένων αποφάσεων ανακατανομής πόρων. Οι δείκτες οργανώνονται με βάση:

- **Κατηγορία πράξης** (μεταφορές, αντιπλημμυρικά, κοινωνικές υποδομές, ΤΥ, περιβάλλον κ.ά.)
- **Τύπο δείκτη** (δείκτες εκροών)
- **Μονάδα μέτρησης** (χλμ., τ.μ., αριθμός ωφελουμένων, τεμάχια κ.λπ.)
- **MIS έργων** που συνδέονται με τον δείκτη
- **Αναπτυξιακό Στόχο** ή θεματική προτεραιότητα

Το σύστημα εφαρμόζει τρεις βασικές αρχές:

1. **Συνέχεια** με το υφιστάμενο πλαίσιο· δεν εισάγονται νέοι δείκτες χωρίς επιχειρησιακή αναγκαιότητα.

2. **Ρεαλιστικότητα στόχων**, οι οποίοι εξειδικεύονται μετά την οριστικοποίηση της κατανομής πόρων.
3. **Αποφυγή επικαλύψεων**, ώστε κάθε δείκτης να έχει σαφή και μοναδική χρήση.

Οι δείκτες ενσωματώνονται σε όλα τα έργα του ΠΠΑ και αποτελούν τον κεντρικό μηχανισμό τεκμηρίωσης τόσο για την παρακολούθηση όσο και για τη διαδικασία αναθεώρησης.

9.2 Μηχανισμός παρακολούθησης

Ο μηχανισμός παρακολούθησης βασίζεται σε **πολυεπίπεδη αρχιτεκτονική reporting**, η οποία συνδυάζει τις ισχύουσες διαδικασίες της ΠΑΜΘ με ενισχυμένο έλεγχο ποιότητας και συστηματική διαχείριση κινδύνων.

Η **ΔΙΑΝΑΠ** αποτελεί το κεντρικό σημείο ευθύνης για:

- **συλλογή και ενοποίηση δεδομένων**,
- **τυποποίηση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου**,
- **έκδοση τριμηνιαίων, εξαμηνιαίων και ετήσιων αναφορών**,
- **ενημέρωση του Υπουργείου σύμφωνα με το πλαίσιο του ΕΠΑ.**

Η συλλογή δεδομένων προέρχεται από τέσσερις πηγές:

- **Τριμηνιαίες αναφορές** από τις τεχνικές και διοικητικές υπηρεσίες
- **MIS/ERP στοιχεία** (δεσμεύσεις, πληρωμές, οικονομική πρόοδος)
- **Ενημέρωση δεικτών**, βάσει της λογικής του ΠΠΑ 2021–2025
- **Επιτόπιες επαληθεύσεις**, για έργα υψηλού ρίσκου ή μεγάλης κλίμακας

Η **τριμηνιαία αναφορά προόδου** περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- Πρόοδο φυσικού αντικειμένου
- Οικονομικά στοιχεία (δεσμεύσεις–πληρωμές)
- Τιμές δεικτών
- **Αποκλίσεις >20%**
- Εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσης
- Κινδύνους υλοποίησης και αναγκαίες διορθωτικές ενέργειες

Για την αξιοπιστία των δεδομένων εφαρμόζεται **πολυεπίπεδος έλεγχος ποιότητας**:

1. **Έλεγχος συνέπειας (consistency check)**
2. **Διασταύρωση στοιχείων με οικονομικά δεδομένα**
3. **Επαλήθευση δεικτών** (μόνο επαληθεύσιμες τιμές ενημερώνονται)
4. **Επισήμανση αποκλίσεων** σε πράσινη/κίτρινη/κόκκινη ζώνη

Παράγονται τέσσερις τυποποιημένες αναφορές ΠΠΑ:

- Τριμηνιαία αναφορά προόδου

- Εξαμηνιαία αναφορά αποκλίσεων
- Ετήσια Έκθεση Προόδου ΠΠΑ ΠΑΜΘ
- Έκθεση συμμόρφωσης προς το Υπουργείο

Οι διαδικασίες ελέγχων, παρακολούθησης και επαληθεύσεων διενεργούνται σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΕΠΑ, το οποίο καθορίζει τις υποχρεώσεις των δικαιούχων, τα είδη επαληθεύσεων, τις οικονομικές ροές και τους κανόνες πιστοποίησης δαπανών.

9.3 Μηχανισμός αναθεώρησης

Ο μηχανισμός αναθεώρησης λειτουργεί ως εργαλείο **προσαρμοστικής διακυβέρνησης**, επιτρέποντας στο ΠΠΑ να παραμένει ευθυγραμμισμένο με τις πραγματικές συνθήκες υλοποίησης και τις στρατηγικές απαιτήσεις του ΕΠΑ.

Η ανάγκη αναθεώρησης ενεργοποιείται από:

- **Σημαντικές αποκλίσεις υλοποίησης** (έργα σε κόκκινη ζώνη, καθυστερήσεις, χαμηλές επιδόσεις δεικτών)
- **Μεταβολές στο εθνικό/ευρωπαϊκό πλαίσιο**, όπως τροποποιήσεις του ΕΠΑ
- **Έκτακτα γεγονότα** (πλημμύρες, φυσικές καταστροφές, μακροοικονομικές κρίσεις)
- **Ασυμμετρίες μεταξύ ζήτησης και διαθέσιμων πόρων**

Η διαδικασία αναθεώρησης περιλαμβάνει:

1. **Τεχνική εισήγηση της ΔΙΑΝΑΠ**, με πλήρη τεκμηρίωση αποκλίσεων και προτεινόμενες επιλογές.
2. **Εσωτερική εξέταση** από τη Γενική Διεύθυνση.
3. **Στοχευμένη διαβούλευση** με υπηρεσίες, Δήμους και Υπουργείο.
4. **Λήψη απόφασης**, ανάλογα με το εύρος της τροποποίησης.

Τρεις τύποι αναθεωρήσεων αναγνωρίζονται:

- **Τεχνικές/λειτουργικές τροποποιήσεις** (χρονοδιαγράμματα, μικρές μεταβολές φυσικού αντικειμένου)
- **Ανακατανομή πόρων εντός ΝΠ** (μεταφορά πόρων από έργα χαμηλής επίδοσης σε ώριμες παρεμβάσεις)
- **Ολοκληρωμένη αναθεώρηση ΠΠΑ**, όταν απαιτείται αλλαγή στρατηγικής ή απόκριση σε κρίση

Ο μηχανισμός ενσωματώνει την αρχή του **σταθερού πυρήνα**, δηλαδή τη θεσμική προστασία κρίσιμων παρεμβάσεων (πολιτική προστασία, μεταφορές, βασικές κοινωνικές υποδομές) από μη τεκμηριωμένες περικοπές. Παράλληλα, κάθε αναθεώρηση εξετάζεται ως προς τη **συμβατότητα με το ΕΠΑ 2026–2030**.

Εν κατακλείδι

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης για την περίοδο 2026–2030 συγκροτεί ένα συνεκτικό, τεκμηριωμένο και απολύτως εναρμονισμένο πλαίσιο δημόσιων επενδύσεων, το οποίο συνδέει στρατηγικά:

(α) τις αναπτυξιακές στοχεύσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης,

(β) τις προτεραιότητες του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028, και

(γ) τις πραγματικές ανάγκες που προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους Δήμους και την τεχνική επεξεργασία του χαρτοφυλακίου έργων.

Καίρια συνιστώσα του σχεδιασμού αποτέλεσε η αξιοποίηση των **διαπιστώσεων, συμπερασμάτων και συστάσεων της Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης του ΕΠΑ (2024)**, καθώς και των κατευθύνσεων που αυτές ενσωματώθηκαν στον σχεδιασμό του νέου ΕΠΑ 2026–2030. Τα ευρήματα της αξιολόγησης - ιδίως ως προς την αποτελεσματικότητα υλοποίησης, τους παράγοντες καθυστέρησης, τη στόχευση πόρων και την ανάγκη ενίσχυσης παρεμβάσεων ανθεκτικότητας και χωρικής συνοχής - λειτούργησαν ως βάση τεκμηρίωσης για την ιεράρχηση τύπων παρεμβάσεων, για την αρχιτεκτονική του μηχανισμού παρακολούθησης και για τη διαμόρφωση ρεαλιστικών αλλά φιλόδοξων αναπτυξιακών επιλογών στο ΠΠΑ ΠΑΜΘ.

Η αρχιτεκτονική του ΠΠΑ στηρίζεται σε τρεις θεμελιώδεις αρχές: **σαφήνεια στρατηγικής στόχευσης, ρεαλιστική και τεκμηριωμένη κατανομή πόρων**, και **θεσμική-επιχειρησιακή συνέπεια** με το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης που ασκεί η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού. Το Πρόγραμμα οργανώνει τις επενδύσεις της Περιφέρειας γύρω από κρίσιμες προκλήσεις - κοινωνική συνοχή, ανθεκτικότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμες υποδομές, ψηφιακό εκσυγχρονισμό, ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και πράσινη μετάβαση - διαμορφώνοντας ένα συνεκτικό και λειτουργικό επενδυτικό πρότυπο.

Παράλληλα, ενσωματώνει ένα αυστηρό σύστημα παρακολούθησης και έναν τυποποιημένο μηχανισμό αναθεώρησης, οι οποίοι ενισχύουν τη διαφάνεια, την ιχνηλασιμότητα, την έγκαιρη ανίχνευση αποκλίσεων και την προσαρμοστική διοίκηση. Έτσι, το ΠΠΑ λειτουργεί ως **μηχανισμός περιφερειακής ανάπτυξης**, ικανός να αναπροσαρμόζεται βάσει τεκμηριωμένων δεδομένων, εξωτερικών εξελίξεων και στρατηγικών κατευθύνσεων του Υπουργείου.

Στο σύνολό του, το ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 αποτελεί δέσμευση για στοχευμένη υλοποίηση, ορθολογική διάθεση πόρων και διαρκή αναβάθμιση της ικανότητας της Περιφέρειας να σχεδιάζει, να παρακολουθεί και να αποδίδει μετρήσιμα αποτελέσματα. Θέτει τις βάσεις για μια περίοδο παρεμβάσεων μεγαλύτερης ωριμότητας, αποδοτικότητας και αναπτυξιακής συνέπειας, ενισχύοντας την εδαφική συνοχή, την ανθεκτικότητα και τη δυναμική της ΠΑΜΘ στο εθνικό και ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Παράρτημα

Ι. Έντυπο Κατάρτισης Περιφερειακού Προγράμματος ΑΜΘ 2026-2030

ΕΠΑ 2026-2030

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ

α) Περιγραφή του φορέα κατάρτισης

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αποτελεί τον αρμόδιο φορέα κατάρτισης και υλοποίησης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, σύμφωνα με το **Προεδρικό Διάταγμα 144/2010** περί Οργανισμού της Περιφέρειας και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Η λειτουργία και οι τομείς παρέμβασης της ΠΑΜΘ καθορίζονται ιδίως από:

- τον **N. 3852/2010** («Πρόγραμμα Καλλικράτης»), που ορίζει τις αρμοδιότητες των Περιφερειών σε θέματα αναπτυξιακού σχεδιασμού, υποδομών, κοινωνικών υπηρεσιών, παραγωγικών τομέων και χωρικής πολιτικής,
- τον **N. 4555/2018** («Κλεισθένης Ι»), που εξειδικεύει τη λειτουργία και τους μηχανισμούς προγραμματισμού των ΟΤΑ,
- τον **N. 4635/2019**, άρθρο 123, ο οποίος εισήγαγε το σύγχρονο σύστημα εθνικού αναπτυξιακού προγραμματισμού και καθιέρωσε τα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης,
- και τους **N. 5140/2024** και **N. 5240/2025**, που επικαιροποιούν το πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης και τις υποχρεώσεις των φορέων υλοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΠΑΜΘ διαθέτει θεσμοθετημένη αρμοδιότητα για: τον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, τον συντονισμό και την υλοποίηση δημόσιων επενδύσεων, τη διαχείριση δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑ, τη συνεργασία με τους Δήμους και τα Υπουργεία, και την παρακολούθηση της προόδου των παρεμβάσεων στις χωρικές και κλαδικές της αρμοδιότητες.

Αποστολή της Περιφέρειας, όπως εξειδικεύεται στο υπό διαμόρφωση Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028, είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής, της εδαφικής ισορροπίας και της ανθεκτικότητας της περιοχής. Οι τομείς πολιτικής στους οποίους ασκεί αρμοδιότητες περιλαμβάνουν τις μεταφορικές και τεχνικές υποδομές, την πολιτική προστασία, την πράσινη μετάβαση και διαχείριση φυσικών πόρων, την κοινωνική συνοχή, την επιχειρηματικότητα και καινοτομία, την ψηφιακή αναβάθμιση και τη διοικητική ενδυνάμωση.

Ως φορέας κατάρτισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030, η Περιφέρεια φέρει την ευθύνη για τη στρατηγική στόχευση, τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και την αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων που διατίθενται μέσω του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης.

β) Μεθοδολογία κατάρτισης ΠΠΑ

Η κατάρτιση του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 123 του Ν. 4635/2019 και τις οδηγίες του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, ακολουθώντας μια διαδοχική, τεκμηριωμένη και πλήρως επιχειρησιακή διαδικασία. Η μεθοδολογία εδράζεται σε τρεις πυλώνες: (α) αξιοποίηση υφιστάμενης εμπειρίας, (β) τεκμηριωμένη ανάλυση αναγκών και (γ) ευθυγράμμιση με το νέο ΕΠΑ 2026–2030.

Πηγές τεκμηρίωσης

Η διαδικασία αξιοποίησε:

- το υπό διαμόρφωση Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028,
- την Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης ΠΠΑ 2021–2025 (Ιούλιος 2024),
- τα πλήρη αρχεία διαβούλευσης με Δήμους και υπηρεσίες,
- στατιστικές πηγές (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ΔΥΠΑ, ΥΠΕΘΟ),
- υφιστάμενες μελέτες, τεχνικές προβλέψεις και κλαδικά σχέδια.

Βήματα της μεθοδολογίας

Η κατάρτιση του Προγράμματος οργανώθηκε σε έξι διακριτά στάδια:

1. **Αποτίμηση εφαρμογής της προηγούμενης περιόδου.** Έγινε αναλυτική αξιολόγηση της υλοποίησης του ΠΠΑ 2021–2025, με έμφαση στην ωριμότητα έργων, υλοποίηση παρεμβάσεων, διαχειριστικές ασυμμετρίες και κρίσιμες καθυστερήσεις. Τα συμπεράσματα αποτέλεσαν θεμέλιο για την αναδιαμόρφωση προτεραιοτήτων και την κατανομή πόρων στη νέα περίοδο.
2. **Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και των αναγκών.** Η ανάλυση κάλυψε δημογραφικά, χωρικά, παραγωγικά και περιβαλλοντικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των πιέσεων κλιματικής κρίσης και των τεχνικών αναγκών σε υποδομές μεταφορών, αντιπλημμυρική προστασία, ύδρευση – αποχέτευση, κοινωνικές δομές και διοικητικές υπηρεσίες.
3. **Σύνθεση ενιαίας SWOT και Micro-SWOT ανά Αναπτυξιακό Στόχο.** Πραγματοποιήθηκε πολυεπίπεδη ανάλυση ισχυρών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών, τόσο οριζόντια όσο και ανά ΑΣ. Η SWOT ενσωμάτωσε τα ευρήματα της Ενδιάμεσης Αξιολόγησης 2024, τα στοιχεία ωριμότητας έργων και τις πραγματικές ανάγκες των Δήμων.
4. **Διαμόρφωση στρατηγικής και προτεραιοτήτων.** Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις της Περιφέρειας αντιστοιχίστηκαν με τους επτά Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ, με στόχο τη μέγιστη επιχειρησιακή συμβατότητα. Διαμορφώθηκε συνολική στρατηγική βασισμένη σε ανθεκτικότητα, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, σύγχρονες υποδομές, κοινωνική συνοχή, ανταγωνιστικότητα και διοικητική ενίσχυση.
5. **Κατανομή πόρων βάσει ωριμότητας, κινδύνων και αναγκών.** Η συνολική κατανομή των 166 εκ. ευρώ προέκυψε από συνδυασμό κριτηρίων: ωριμότητα έργων, διαχειριστική ικανότητα, τεχνικός κίνδυνος, αναπτυξιακή απόδοση,

κλιματική επικινδυνότητα και χωρικές ανισότητες. Η μεθοδολογία ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις του ΕΠΑ και επιτρέπει δυναμική προσαρμογή κατά την υλοποίηση.

6. **Σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης.** Σχεδιάστηκε ενισχυμένο σύστημα παρακολούθησης που αξιοποιεί τη λειτουργική εμπειρία της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού από το ΠΠΑ 2021–2025, με ενιαίους δείκτες, τριμηνιαίες ροές δεδομένων, έλεγχο ποιότητας και μηχανισμούς ενεργοποίησης αναθεώρησης.

Διαβούλευση

Η διαβούλευση με τους Δήμους και λοιπούς φορείς αποτέλεσε βασικό πυλώνα κατάρτισης, εξασφαλίζοντας την ένταξη τεκμηριωμένων αναγκών, την επιχειρησιακή ρεαλιστικότητα και τη χωρική αντιπροσωπευτικότητα του Προγράμματος.

Το αποτέλεσμα είναι ένα ΠΠΑ πλήρως τεκμηριωμένο, συμβατό με τις εθνικές προδιαγραφές και ικανό να λειτουργήσει ως εργαλείο στοχευμένης και υλοποιήσιμης περιφερειακής ανάπτυξης.

γ) Υφιστάμενη κατάσταση Περιφέρειας (σε σχέση με τους αναπτυξιακούς στόχους)

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εισέρχεται στην περίοδο 2026–2030 με ένα σύνθετο αναπτυξιακό υπόβαθρο, το οποίο αποτυπώνεται τόσο στα ευρήματα της Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης 2021–2025 όσο και στο χαρτοφυλάκιο προτάσεων που συγκεντρώθηκε κατά τη διαδικασία διαβούλευσης. Οι ανάγκες που προκύπτουν σχετίζονται άμεσα με τους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ και διαμορφώνουν το πλαίσιο προγραμματισμού του ΠΠΑ.

Στον τομέα **κοινωνικής συνοχής**, η ΠΑΜΘ αντιμετωπίζει επίμονες δημογραφικές πιέσεις, ανομοιογένειες πρόσβασης σε κοινωνικές και εκπαιδευτικές υποδομές, καθώς και ανάγκες προστασίας της δημόσιας υγείας, συμπεριλαμβανομένων δράσεων περιβαλλοντικής υγιεινής. Στον άξονα **υποδομών και μεταφορών**, η ανάλυση αναδεικνύει υψηλό βαθμό φθοράς του οδικού δικτύου, ανάγκη λειτουργικών αναβαθμίσεων σε λιμενικές και άλλες μεταφορικές υποδομές, καθώς και σημαντικό όγκο ώριμων τεχνικών έργων που συνδέονται με τη χωρική συνδεσιμότητα και την ασφάλεια. Στους τομείς **πολιτικής προστασίας και αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής**, η Περιφέρεια παρουσιάζει υψηλή τρωτότητα σε υδρολογικούς κινδύνους, έντονη ανάγκη αντιπλημμυρικών παρεμβάσεων και σημαντικές απαιτήσεις σε υποδομές πρόληψης, ετοιμότητας και αποκατάστασης. Η **πράσινη ανάπτυξη** αποτελεί επίσης ισχυρή προτεραιότητα, με ανάγκες που περιλαμβάνουν ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, διαχείριση φυσικών πόρων, προστασία οικοσυστημάτων και παρεμβάσεις βιώσιμης αστικής αναζωογόνησης. Στους τομείς **καινοτομίας, εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας**, η ΠΑΜΘ εμφανίζει χαμηλή ένταση έρευνας και καινοτομίας, περιορισμένη τεχνολογική ωριμότητα και ανάγκη ενίσχυσης της επιχειρηματικής βάσης, παρότι υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης σε πολιτιστικές, τουριστικές

και αγροδιατροφικές δράσεις. Στο πεδίο του **ψηφιακού μετασχηματισμού**, οι ανάγκες παραμένουν υπαρκτές αλλά περιορισμένες ως προς το εύρος ώριμων έργων. Η διοικητική μηχανοργάνωση, η διαλειτουργικότητα και η αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών αποτελούν κρίσιμες αλλά στοχευμένες προτεραιότητες. Τέλος, η **διοικητική ικανότητα** της Περιφέρειας και των συνδεδεμένων φορέων αναδεικνύει ανάγκη ενίσχυσης μηχανισμών τεχνικής βοήθειας, ωρίμανσης έργων και υποστήριξης διακυβέρνησης. Η ύπαρξη ώριμων δομών διαχείρισης, όπως η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, συνιστά θετικό υπόβαθρο για την εφαρμογή του ΠΠΑ, απαιτεί όμως συμπληρωματικές παρεμβάσεις αναβάθμισης.

Συνολικά, η ΠΑΜΘ διαθέτει σημαντική εμπειρία, ώριμες επενδυτικές προτάσεις και θεσμική ευθυγράμμιση με το ΕΠΑ 2026–2030, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζει δομικές ανάγκες σε υποδομές, ανθεκτικότητα, πράσινη μετάβαση, κοινωνικές υπηρεσίες και ψηφιακό εκσυγχρονισμό. Οι διαπιστώσεις αυτές καθοδηγούν τη στοχοθετημένη κατανομή των πόρων του ΠΠΑ για την περίοδο 2026–2030.

Συνοπτική SWOT της Περιφέρειας σε σχέση με τους ΑΣ του ΠΠΑ 2026–2030

Δυνατά Σημεία (Strengths)

- Στρατηγική γεωγραφική θέση με διασυνδέσεις προς Τουρκία, Βουλγαρία, Μαύρη Θάλασσα και τον ευρωπαϊκό διάδρομο Orient/East-Med.
- Υπάρχουσες κρίσιμες υποδομές: λιμάνια Αλεξανδρούπολης και Καβάλας, Εγνατία Οδός, ενεργειακοί διάδρομοι, πανεπιστήμιο ΔΠΘ.
- Ισχυρή εμπειρία Περιφέρειας σε έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, υδραυλικών παρεμβάσεων και περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Υψηλός αριθμός ώριμων προτάσεων σε υποδομές, ύδρευση–αποχέτευση, οδικό δίκτυο και έργα πολιτικής προστασίας.
- Σημαντικός φυσικός και πολιτιστικός πλούτος, με δυνατότητα αξιοποίησης σε αγροδιατροφή, τουρισμό και πράσινες οικονομίες.
- Θεσμική ευθυγράμμιση με το ΣΣΑ ΠΑΜΘ και το ΕΠΑ 2026–2030.

Αδύναμα Σημεία (Weaknesses)

- Έντονη δημογραφική συρρίκνωση, γήρανση πληθυσμού και αποδυνάμωση της περιφέρειας ως αγοράς εργασίας.
- Ανεπάρκεια κοινωνικών και υγειονομικών δομών σε αγροτικές και ορεινές περιοχές.
- Μεγάλο έλλειμμα σε κτιριακές υποδομές (εκπαίδευση, πρόνοια, υγεία), με ανάγκη συστηματικής αναβάθμισης.
- Χαμηλή τεχνολογική και επιχειρηματική ένταση, περιορισμένη καινοτομία και χαμηλή ενσωμάτωση RIS3 τομέων.
- Υστέρηση σε ψηφιακές υποδομές και συστήματα – χαμηλή διαλειτουργικότητα υπηρεσιών.

- Μεταβλητή διοικητική ικανότητα μεταξύ Δήμων, με επιτυχία ή αποτυχία έργων να εξαρτάται από μεμονωμένες υπηρεσίες.
- Περιορισμένη αστική ανθεκτικότητα και ανεπαρκής συντήρηση δημόσιων χώρων.

Ευκαιρίες (Opportunities)

- Η νέα βαρύτητα του ΕΠΑ σε κλιματική ανθεκτικότητα, πράσινη μετάβαση και υποδομές, ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις ανάγκες της ΠΑΜΘ.
- Μεγάλο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο σε αντιπλημμυρικά, οδικά, λιμενικά και ταμειυτήρες ανοίγει χώρο για αξιοποίηση εθνικών πόρων.
- Ενίσχυση της πολιτικής προστασίας σε εθνικό επίπεδο, με δυνατότητα χρηματοδότησης ολοκληρωμένων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης.
- Δυναμική για πράσινες παρεμβάσεις σε αστικό χώρο, εξοικονόμηση ενέργειας, υδάτινους πόρους και αναβάθμιση οικοσυστημάτων.
- Ευκαιρίες για ψηφιακή αναβάθμιση (έξυπνες εφαρμογές, συστήματα παρακολούθησης, διοικητική αναδιοργάνωση).
- Άνοδος του ειδικού βάρους αγροδιατροφής και logistics ως τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης.
- Αξιοποίηση ΔΠΘ και ερευνητικών δομών για σύνδεση με RIS3 τομείς.

Απειλές (Threats)

- Κλιματική κρίση με αυξανόμενη συχνότητα ακραίων υδρολογικών, πλημμυρικών και περιβαλλοντικών φαινομένων.
- Μόνιμες πιέσεις στη διαχείριση υδάτων: υπεράντληση, κλιματικό στρες, ανάγκη για νέες υποδομές αποθήκευσης.
- Παρατεταμένη δημογραφική υποχώρηση που αποδυναμώνει την αγορά εργασίας και τις κοινωνικές δομές.
- Αστάθεια στις εφοδιαστικές αλυσίδες και αυξημένες τιμές υλικών που επιβαρύνουν τεχνικά έργα μεγάλης κλίμακας.
- Κίνδυνος υστέρησης στην απορρόφηση λόγω διοικητικών αδυναμιών σε Δήμους και υπηρεσίες.
- Περαιτέρω απαξίωση μεταφορικών δικτύων χωρίς σταθερή επενδυτική ροή.

Γενική εκτίμηση

Η ΠΑΜΘ εμφανίζει υψηλή συγκέντρωση ώριμων έργων σε τεχνικές υποδομές, περιβάλλον, ανθεκτικότητα και μεταφορές, γεγονός που δικαιολογεί την κατανομή πόρων στους ΑΣ2, ΑΣ3 και ΑΣ6. Ταυτόχρονα, οι κοινωνικές ανάγκες και η προστασία της δημόσιας υγείας ενισχύουν τον ρόλο του ΑΣ1. Οι τομείς καινοτομίας και ψηφιακού μετασχηματισμού παραμένουν περιορισμένης ωριμότητας και απαιτούν στοχευμένη, αλλά μη επεκτατική, χρηματοδότηση. Συνολικά, το αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας καθιστά το ΠΠΑ 2026–

2030 εργαλείο εξισορρόπησης μεταξύ **ανθεκτικότητας, πράσινης μετάβασης, κοινωνικής συνοχής και διοικητικής ενδυνάμωσης.**

δ) Αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΠΑ

Η αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 διαμορφώνεται σε πλήρη ευθυγράμμιση με το νέο ΕΠΑ 2026–2030, αξιοποιώντας τους Αναπτυξιακούς και Ειδικούς Στόχους που προβλέπονται σ' αυτό. Ο σχεδιασμός στηρίζεται σε τρεις θεμελιώδεις βάσεις: το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ΠΑΜΘ 2024–2028, τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς, και τις διαπιστώσεις της Ενδιάμεσης Έκθεσης Αξιολόγησης του ΠΠΑ 2021–2025 (2024), η οποία ανέδειξε κρίσιμα ζητήματα ωρίμανσης, θεματικών ελλείψεων και ανάγκης ενίσχυσης διακυβέρνησης που ενσωματώθηκαν άμεσα στον νέο σχεδιασμό.

Η στρατηγική λογική οργανώνεται γύρω από επενδύσεις που ενισχύουν την **ανθεκτικότητα**, τις **σύγχρονες υποδομές**, την **πράσινη και ψηφιακή μετάβαση**, την **κοινωνική συνοχή**, την **επιχειρηματικότητα** και τη **διοικητική ικανότητα**. Οι παρεμβάσεις ομαδοποιούνται σε κατευθύνσεις που περιλαμβάνουν: υποδομές ανθεκτικότητας και κλιματικής προσαρμογής, συστήματα μεταφορών, πράσινη ανάπτυξη και ενεργειακή μετάβαση, ψηφιακές υπηρεσίες, κοινωνικές δομές, δράσεις ενίσχυσης ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας, καθώς και υποστήριξη των μηχανισμών διακυβέρνησης και παρακολούθησης. Με βάση αυτή τη λογική, κάθε Αναπτυξιακός Στόχος του ΠΠΑ συνοδεύεται από τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους και Προτεραιότητες του ΕΠΑ, ώστε ο περιφερειακός σχεδιασμός να ενσωματώνει πλήρως το εθνικό πλαίσιο, να τεκμηριώνεται επιχειρησιακά και να είναι παρακολουθήσιμο σε ενιαίο σύστημα. Η προσέγγιση αυτή διασφαλίζει ότι το ΠΠΑ αποτελεί συνεκτικό αναπτυξιακό εργαλείο που μετατρέπει την περιφερειακή στρατηγική σε στοχευμένες, υλοποιήσιμες και μετρήσιμες επενδύσεις για την περίοδο 2026–2030. Η ακόλουθη ανάλυση παρουσιάζει για κάθε Αναπτυξιακό Στόχο του ΕΠΑ 2026–2030 τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους και Προτεραιότητες που αξιοποιούνται στον περιφερειακό σχεδιασμό, συγκροτώντας το πλήρες θεματικό και επιχειρησιακό πλαίσιο του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030.

ΑΣ1 – Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη

Ειδικόί Στόχοι ΠΠΑ

- Απασχόληση και Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού
- Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος
- Ενίσχυση του Κοινωνικού Κράτους
- Υγεία
- Παιδεία

- Αθλητισμός
- Μεταναστευτική Πολιτική
- Ασφάλεια, Προστασία, Δικαιοσύνη
- Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 1.1 Καταπολέμηση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού
- 1.2 Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου
- 1.3 Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
- 1.4 Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
- 1.5 Πρόσβαση στη στέγαση
- 1.6 Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη οικογένειας, βρεφονηπιακοί σταθμοί, προσχολική αγωγή, τρίτη ηλικία κ.ά.)
- 1.7 Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές)
- 1.8 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
- 1.9 Προστασία της Δημόσιας Υγείας
- 1.10 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
- 1.11 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης
- 1.12 Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
- 1.13 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
- 1.14 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
- 1.15 Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
- 1.16 Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών (από υποδοχή έως ένταξη)

ΑΣ2 – Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ανάπτυξη Δικτύων και Μεταφορών
- Βελτίωση Δικτύων και Μεταφορών
- Εκσυγχρονισμός Δικτύων και Μεταφορών

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 2.1 Λιμενικές υποδομές
- 2.2 Σιδηροδρομικό δίκτυο
- 2.3 Οδικές υποδομές
- 2.4 Υποδομές αερομεταφορών
- 2.5 Υδατοδρόμια
- 2.6 Οδική ασφάλεια
- 2.7 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα

ΑΣ3 – Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας
- Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης

- Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών
- Προστασία από δασικές πυρκαγιές
- Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις
- Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 3.1 Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων/ποταμών
- 3.2 Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές
- 3.3 Ενίσχυση πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων
- 3.4 Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
- 3.5 Κρατική Αρωγή
- 3.6 Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
- 3.7 Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα

ΑΣ4 – Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Έρευνα
- Βιομηχανία
- Καινοτομία
- Εμπόριο
- Επιχειρηματικότητα
- Πολιτισμός
- Τουρισμός
- Αγροδιατροφικός Τομέας

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 4.1 Ενίσχυση έρευνας και καινοτομίας
- 4.2 Προώθηση επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας
- 4.3 Ενίσχυση της βιομηχανίας και προώθηση επιχειρηματικότητας
- 4.4 Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- 4.5 Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
- 4.6 Ενίσχυση διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
- 4.7 Ενίσχυση εμπορίου & προστασία του καταναλωτή
- 4.8 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- 4.9 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
- 4.10 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- 4.11 Προώθηση του τουρισμού
- 4.12 Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα

ΑΣ5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης
- Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων
- Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών
- Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών
- Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια
- Τεχνητή Νοημοσύνη

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 5.1 Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
- 5.2 Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ
- 5.3 Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
- 5.4 Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
- 5.5 Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
- 5.6 Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη

ΑΣ6 – Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης
- Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 6.1 Επιτάχυνση ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε.
- 6.2 Προώθηση κυκλικής οικονομίας
- 6.3 Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- 6.4 Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
- 6.5 Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
- 6.6 Ύδρευση (πόσιμο νερό)
- 6.7 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)

ΑΣ7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων

Ειδικοί Στόχοι ΠΠΑ

- Ενδυνάμωση της διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων
- Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών, παρακολούθησης και αξιολόγησης

Προτεραιότητες ΕΠΑ

- 7.1 Ενδυνάμωση διοικητικής ικανότητας

7.2 Υποστήριξη φορέων

7.3 Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης

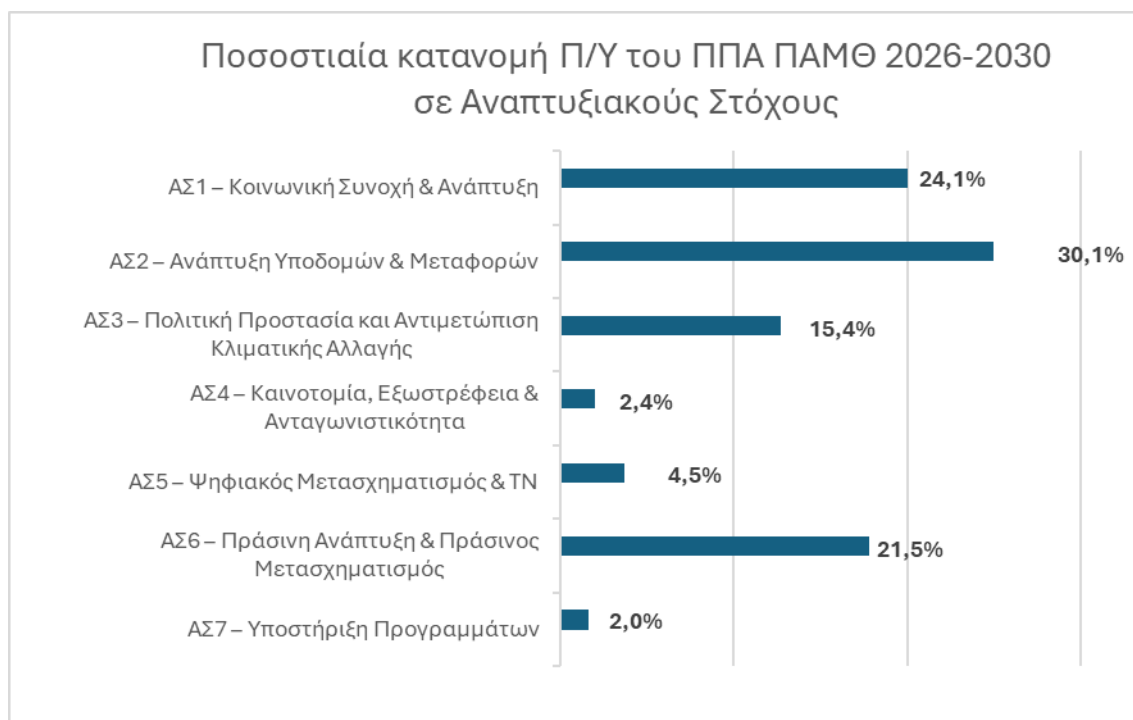
7.4 Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης

7.5 Τεχνική Βοήθεια

ε) **Προϋπολογισμός** (Κατανομή του Προϋπολογισμού σε Αναπτυξιακούς Στόχους)

Αναπτυξιακός Στόχος	Κατανομή Π/Υ
ΑΣ1 - Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	€40.000.000
ΑΣ2 - Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών	€50.000.000
ΑΣ3 - Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	€25.500.000
ΑΣ4 – Καινοτομία – Εξωστρέφεια - Ανταγωνιστικότητα	€4.000.000
ΑΣ5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη	€7.500.000
ΑΣ6 – Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός	€35.680.000
ΑΣ7 – Υποστήριξη Προγραμμάτων	€3.320.000
Σύνολο	€166.000.000

Ποσοστιαία κατανομή Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους
(ραβδόγραμμα)



στ) Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΠΑ

Η Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ 2026–2030 είναι η **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔΙΑΝΑΠ)** της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης. Η ΔΙΑΝΑΠ λειτουργεί στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος αναπτυξιακού προγραμματισμού, όπως καθορίζεται από τον Ν. 4635/2019 και τις τροποποιήσεις του (Ν. 5140/2024, Ν. 5240/2025), και αποτελεί την αρμόδια οργανική μονάδα για τον προγραμματισμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του ΠΠΑ.

Οι **αρμοδιότητές** της περιλαμβάνουν:

- την προετοιμασία, τεκμηρίωση και εξειδίκευση των παρεμβάσεων του Προγράμματος,
- τον συντονισμό με τους Δήμους, τις υπηρεσίες της Περιφέρειας και τους λοιπούς φορείς υλοποίησης,
- την παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων και των δεικτών,
- τη διαχείριση των διοικητικών και οικονομικών διαδικασιών των πράξεων,
- την παροχή των απαιτούμενων στοιχείων και αναφορών προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών,
- και τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης του ΠΠΑ με τους Αναπτυξιακούς Στόχους του ΕΠΑ.

Η ΔΙΑΝΑΠ αποτελεί τον κεντρικό μηχανισμό διακυβέρνησης του ΠΠΑ ΠΑΜΘ, εξασφαλίζοντας τη συνεκτική, ορθά τεκμηριωμένη και αποτελεσματική υλοποίηση του Προγράμματος για την περίοδο 2026–2030.

II. Αναπτυξιακοί Στόχοι, Ειδικοί Στόχοι και Προτεραιότητες ΕΠΑ/ΠΠΑ

2026-2030

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΑ/ΠΠΑ		ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΑ/ΠΠΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ/ΠΠΑ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Απασχόληση και Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος Ενίσχυση του Κοινωνικού Κράτους Υγεία Παιδεία Αθλητισμός Μεταναστευτική Πολιτική Ασφάλεια, Προστασία, Δικαιοσύνη Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος	1.1	Καταπολέμηση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού
			1.2	Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου
			1.3	Πρωτόθληση της ισότητας και των δικαιωμάτων
			1.4	Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
			1.5	Πρόσβαση στη στέγαση
			1.6	Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής/προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
			1.7	Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές)
			1.8	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
			1.9	Προστασία της Δημόσιας Υγείας
			1.10	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
			1.11	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης
			1.12	Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
			1.13	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
			1.14	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
			1.15	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
			1.16	Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη
2.	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	Ανάπτυξη Δικτύων και Μεταφορών Βελτίωση Δικτύων και Μεταφορών Εκσυγχρονισμός Δικτύων και Μεταφορών	2.1	Λιμενικές υποδομές
			2.2	Σιδηροδρομικό δίκτυο
			2.3	Οδικές υποδομές
			2.4	Υποδομές αερομεταφορών
			2.5	Υδατοδρόμια
			2.6	Οδική ασφάλεια
			2.7	Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
3.	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών Προστασία από δασικές πυρκαγιές Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή.	3.1	Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.
			3.2	Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές
			3.3	Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων
			3.4	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
			3.5	Κρατική Αρωγή
			3.6	Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
			3.7	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα
			3.8	Ανάπτυξη και αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.)
4.	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ -		4.1	Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας

	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ - ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	Έρευνα Βιομηχανία Καινοτομία Εμπόριο Επιχειρηματικότητα Πολιτισμός Τουρισμός Αγροδιατροφικός Τομέας	ΑΔΑ: 995Ω7ΛΒ-ΩΜ8	
			4.2	Πρωώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας
			4.3	Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Πρωώθηση της επιχειρηματικότητας
			4.4	Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων
			4.5	Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
			4.6	Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
			4.7	Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή
			4.8	Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
			4.9	Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
			4.10	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
			4.11	Πρωώθηση του τουρισμού
			4.12	Πρωώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα
5.	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ	Ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια Τεχνητή Νοημοσύνη	5.1	Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
			5.2	Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ
			5.3	Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
			5.4	Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
			5.5	Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
			5.6	Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη
6.	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	Πρωώθηση βιώσιμης ανάπτυξης Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων	6.1	Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε
			6.2	Πρωώθηση της κυκλικής οικονομίας
			6.3	Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
			6.4	Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
			6.5	Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
			6.6	Υδρευση (πόσιμο νερό)
			6.7	Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κλπ)
7.	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	Ενδυνάμωση της διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών, παρακολούθησης και αξιολόγησης	7.1	Ενδυνάμωσης διοικητικής ικανότητας
			7.2	Υποστήριξη Φορέων
			7.3	Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης
			7.4	Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
			7.5	Τεχνική Βοήθεια